

Velja po pošti:

Za celo leto naprej K 26.—
za pol leta „ „ 13.—
za četrt „ „ 6.50
za en mesec „ „ 2.20
za Nemčijo olosetno „ 29.—
za ostalo inozemstvo „ 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej K 22.40
za pol leta „ „ 11.20
za četrt „ „ 5.80
za en mesec „ „ 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petitvasta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat „ 13 „
za trikrat „ 10 „
za več ko trikrat 9 „

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvasta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nevrakirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. — Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 24 strani.

Velika Noč — Veliki Dan.

Zopet si napočil, veliki praznik neskončne ljubezni, britki in obenem sladki pomin na Golgoti, obnova slavnega vstajenja!

Praznik ljubezni!

Kako ne bi ljubil narave, ki je Bog v Veliki Noči razlil nanjo sijaj odrešenja, ko je povzdignil človeka, najlepši tvor in krono narave, v stan božjega sinovstva! Kdo ne bi ljubil soljudi, bližnjega, vsega ljudstva, ki v zarji velikonočne skrivnosti teži za namenom, postavljenim mu od veka: postati Bogu podobno, združiti se v eno Cerkev, spojit se s Kristusom v eno samo mističko telo, kakor nam oznanja razodetje? Kdo ne bi ljubil resnice, ki je sam Bog zanj žrtvoval svoje življenje in jo potrdil s tem, da je premagal okove smrti in trohnobe!

Toda Velika Noč nas ne uči samo tega — Velika Noč nas opominja z vso resnobo tudi, da je ta ljubezen samo sad boja, da ta ljubezen za božjo resnico ni mogoča brez sovraštva zoper posvetno zmoto in tudi to nam kliče Veliki Petek: da bo ta ljubezen zmagala na vsej črti šele takrat, ko bo pahnjena in kaznovana zloba v brezno za vse veke!

Slavno Vstajenje in britka Golgota — to je nerazdružljivo medseboj zvezano; do konca dni bodo sovražniki Kristusovi stali pred križem in se mu rogali, češ: Vstani mojster in si sam pomagaj, če moreš! in ko bo vstal, bodo rekli: Kako je mogel tak čudež narediti? Ne verujemo — tu je vmes prevara!

Božja ljubezen bo zmagala, ko bo prišel Gospod nad oblaki in se bodo rodovi jokali, žene se bile na prsi in zvezde potemnele, ko bo sodil in ločil dobre od slabih...

To je skrivnost Velike Noči, misterij neskončne ljubezni, ki je obenem neskončna pravičnost.

Kaj sledi za nas iz tega?

Da nimamo prav nobenega drugega namena kakor širiti resnico in preganjati zmoto. Če hočemo z Gospodom uživati sladkosti ljubezni, ki je svet odrešila, moramo biti z njim tudi bojevniki za božjo besedo, za božjo čast in za božjo resnico. Z njim vred moramo obsojati greh in zlobo, z njim vred razkrinkovati krive preroke in „voditelje naroda“, z njim vred ozna-

njati meč in ločitev. Hinavski svet se bo te dni topil v sami ljubezni, tisti svet, ki je ljubezen križal! Prišla je na svet ljubezen, a vi je niste pripoznali, ker je prinesla obenem resnico! Prave ljubezni pa ni brez resnice; ljubezen, ki jo vi oznanjate in hočete, je hinavščina, spletenje samega sebe, koprena, ki naj zabriše razliko med resnico in zmoto. Te ljubezni Kristus ni poznal, to ljubezen je on sovražil!

Velika Noč — Veliki Dan za kristjana, večna noč za svet, ki pomena te noči noče umeti...

Posebno še za nas Slovence je letošnja Velika Noč veliki dan. Jasnost je v naših vrstah, neusahnjena naša prvotna verna, povsod delavni umovi in roke marljive, volja neupešana. Čast našim možem, čast posebno slovenskim materam in dekletom, tem velikim ljubiteljicam božjim, neutrudnim molivkam, vzornim delavkam na polju krščanske misli in krščanskega življenja! Pa naša mladina! Glej našo izobraženo mladino na visokih šolah, glej kmečke fante, kako so sklenjene njihove vrste, kako kipe in vro njihove sile, kako jasne so njihove misli in srca vesela!

In zato vemo: kadar bo treba trpeti, takrat bodo šli ti za nami: ne samo na palmovo nedeljo, ko slavi krščanska misel zmagovalce in množice kričijo: hozanna!, tudi na Golgoti, ko bo treba trpeti, jih bomo videli, naše moške, žene in mladino!

Velika Noč, ki si Veliki Dan za mnoge, za mnoge pa izpodtika, bodi slovenskemu ljudstvu vsikdar znamenje zmage božje resnice nad lažjo in zlobo!

Veselite do de'a.

Dr. Evgen Lampe.

Pomlad je zabrstela. Od tiste dobe, ko se je zbudil duh skupnosti in organizacije, raste v našem ljudstvu zavest in vsled nje veselje do dela in napredka. Na vseh krajih se ljudstvo giblje, ponekod vidimo že lepe sadove gospodarskega razvoja, drugod so še v prvih početkih — a naprej gremo in vsak dan nam kaj novega pokaže.

Kakor se je veselje do napredka zbudilo med ljudstvom, tako seveda postajajo tudi naloge deželne uprave vedno številnejše. Neštevilne so prošnje, ki leže v deželnem odboru in čakajo rešitve. Pred vsem hočejo ljudje vode in cest. Deželni stavbeni urad

je uprežen in dela po svoji moči, da zadosti potrebam. Ne bo odveč, ako v sledečem pregledu naštejemo:

Zgradbe, ki so se izvrševale leta 1909. pod nadzorstvom deželnega stavbnega urada.

A. Visoke gradbe:

1. Parni kotel v bolnici 12.000 K; 2. razširjalne gradnje v domobranski vojašnici 26.500 K; skupaj 38.500 K.

B. Vodne gradnje:

a) Vodovodi: 1. Popolnitev vodovoda za Radovljico in okolico 22.400 K; 2. vodovod za Mošnje in Brezje 162.000 kron; 3. vodovod za Kranj in okolico 620.000 K; 4. vodovod za Zapoge, občina Smlednik, 20.000 K; 5. vodovod za Senožeče 61.300 K; 6. vodovod za Vrh pri Ložu 16.000 K; 7. vodovod za Orehovco, občina Št. Vid nad Vipavo, 1900 K; 8. vodovod za Goče nad Vipavo 15.000 kron; 9. vodovod za Črni vrh nad Idrijo 18.000 K; 10. vodovod za Podkraj, okr. Postojna, 8400 K; 11. popolnitev vodovoda v Vrbici, občina Jablanica 7000 K; 12. vodovod za Kutežev, občina Jablanica 16.500 K; 13. vodovod za Košano, Neverke, Kal, okr. Postojna, 84.000 K; skupaj 1.053.600 K.

b) Kapnice: 1. Kapnica v Grižah, občina Vrabče nad Vipavo 10.000 K; 2. kapnica na Bogem, občina Vrabče nad Vipavo, 7500 K; skupaj 17.500 K.

c) Vodnjaki in nabiralniki: 1. Vodnjak za Zagorje, okr. Postojna, 2.300 K; 2. zajetje na Belskem, občina Postojna, 2000 K; 3. rezervar v Lažah pri Senožečah 12.000 K; skupaj 16.300.

d) Uravnave: Uravnava tržiške Bistrice pod Bregom, občina Križe pri Trzinu 37.000 K.

C. Cestne gradbe:

1. Čermošnjice—Srednja vas 28.000 kron; 2. Gabrovšica—Muljava 46.000 K; 3. Polhovgradec—Zalog 90.000 K; 4. Vrdenc—Sv. Jošt 120.000 K; 5. Podrož—Petrovobrd 18.000 K; 6. občestni kanal na deželni cesti v Buču 3000 K; novi most na deželni cesti pri Velikih Laščah 3300 K; 8. novi most čez Savo pri Tacnu 164.000 K; skupaj 472.300 K.

Skupni stroški za zgoraj omenjena dela: 1.635.200 kron.

V kolikor se gorenje zgradbe leta 1909. niso dokončale, se nadaljujejo leta 1910.

Vrh tega je deželni odbor za leto 1910. v izvršitev oddal nastopna dela:

1. Vodovod Iška vas in okolica 120.000 K; 2. vodovod Ježica 18.000 K;

3. nabiralnik v Strmici 5.800 K; 4. napajališče v Volčah 6200 K; 5. deset kapnic v občini Velika vas 19.000 K; 6. vodnjak v Gozdu 1300 K; 7. most čez Krko pri Dobravi 44.000 K. — Razpisana so sledeča dela: 1. Kapnice za vas Ustje 11.200 K; 2. kapnica za vas Radlek 11.200 K; 3. cesta Hinje—Zvirče 85.000 K; 4. cesta Ajdovica—Žužemperk 56.000 K; 5. cesta Šmihel čez Krko do deželne ceste 19.000 K; 6. most na deželni cesti pod Peščenikom 5500 K; 7. preložitve »Brezovega klanca« 25.100 kron; 8. cesta »Pod Veselico na hrib v Metliki« 9500 K; 9. cesta čez Vejer proti Malenici 22.000 K; skupaj 458.800 kron.

Letos pridejo do izvršitve še razna druga večja dela, ki se še pripravljajo za razpis. Seveda bo treba narediti program za bodoča leta, da bomo delali po vzporedi. Sedaj se hoče vse naenkrat, in to je nemogoče.

Toliko del se še ni doslej iz javnih sredstev nikoli izvršilo na Kranjskem v tako kratkem času. Rekord lanskega leta pa se bo letos znatno prekoračil. Zgradbenih del utegnemo letos izvršiti za dva milijona kron. Na vrsto pridejo vsi deli kranjske dežele, koder je potreba večja, tam prej. Deputacije k deželnemu odboru so pa nepotrebne. Nobena zgradba se ne more izvršiti, dokler niso predpogoji dani. Izsiliti se pa tudi ne dá, kar ni mogoče izvršiti.

Nujne se zgradbe rek in hudoournikov; te izvršujejo z deželno pomočjo državni organi. Bistrica, Vipava, Sora, Osilnica, Bela, Zelimljica, Gradašica, Gameljšica, Iška itd. — vse to čaka regulacije.

Izmed večjih vodovodov pridejo v kratkem do izvršitve: Vodovod za Cerknico in Rakek in Stari trg pri Poljanah. Za Suho Krajino se bodo vpeljali dogovori z interesi in izvršili podrobni načrti. Oba vodovoda za ribniško-kočevsko dolino in za dobropoljsko-hinjsko-ambruško skupino bosta skupaj dolga čez 200 km — največja, kar se jih je doslej sploh v naši državi izvršilo poleg dr. Luegerjevega impozantnega vodovoda za Dunaj.

Cestne zgradbe se izvršujejo po sklepih okrajnih cestnih odborov. Tam je zdaj upravno težišče cestnih zadev in tam naj zainteresirani tudi skušajo uveljaviti svoje želje. Tehnično izvršitev preskrbi deželni odbor.

Vesolja do dela torej ne manjka pri deželnih upravi. V nekaj letih se bodo poznali uspehi tega dela.

LISTEK.

Vstajenje.

(Študija. — Ad. Iv.)

Maks je ležal na mehkem mahu pod brstečim grmom in zrl v dolino. Njegovo trudno oko se je zasanjalo zamišljeno bogve kam. Naenkrat se je pa vzdramil iz sanj, potegnil z roko preko čela, kakor bi hotel odpoditi neprijetno misel in se obrnil proti koncu vasi, kjer je stala domača hiša. Tedaj se je spomnil prizora, ki se je ravno kar odigral tamdoli. Trpko so se nasmehnile oči, okoli ust pa je legla komaj vidna bolesta črta...

Sedel je za mizo in čital, ko je stopila mati v sobo.

„Maks, Vstajenje bo, preobleči se moraš!“

A on je čital naprej, kakor bi ne slišal materinih besed.

„Z očetom pojdeti vkup k procesiji.“

Tedaj je zaprl knjigo in pogledal mater, ki je stala pred njim. Stara, a dobra, zlata, ki jo je tako ljubil. Tudi tedaj, ko je zrl nanjo se mu je porodila čut ljubezni, a kakor da bi bil nad

njim nezadovoljen, se mu je nabralo čelo.

„Prav, mati! Pa saj je še čas!“

Začudil se je svojemu glasu. Drugeti ni govoril tako. In mati je to zapazila.

V sobi je nastal molk... Stenska ura tiktaka samotno gori v kotu in muha brenči pri oknu. Tako tiho je ta trenutek! Mati ga gleda vprašajoče, on je v zadregi, v grozni nepriliki...

Vendar je vstal in v duši se mu je oglasilo: „Kaj bi! Če že mora, naj pride na dan!“

„Mati, jaz ne pojdem! Ne morem.“

Mati je vzkliknila prestrašena, stopila korak nazaj in sedla na klop ob peči. Njene oči ga gledajo, vprašajo, ne razumejo. Toliko groznega je ta kratki trenutek v zraku.

„Maks...!“

„Mati, ne razumete!“

Komaj da je izpregovoril te besede. Nič več ni mogel prenesti onega pogleda, vstal je in stopil iz sobe, odkoder se je začulo tedaj ihtenje materino. Prišel je na grič. In tu je solnce in tako prijetno se leži v mehkem mahu. Da bi le onega prizora ne bilo!

Iz doline je zadonel petje in zbudilo študenta iz sani. Sklonil se je po-

koncu in pogledal na vas pred cerkev. V zvoniku je zazvonilo.

„...Zveličar naš je vstal iz groba...“

Po dolini doni petje in procesija se pomika po vasi. Križ se ziblje pred to silno množico, veliki leseni križ in Kristove roke na njem so tako raztrte. Veter pihlja po dolini in zastave plapolajo v njem. A nad vso to množico plava pesem, silna in mogočna. Ljudstvo poje, vas poje, vsa dolina. Vse buči v nje zvokih, od povsod odmeva

... vstal je iz groba...

Za križem stopajo njegovi vrstniki. Kreпки in močni so, veseli in razposajeni inče, a danes pojejo. Ah, kakor je pel z njimi i on. Stopali so za križem vsi mladi, polni zaupanja.

„Veselo pevaj zdaj, kristjan...“

In ti ljudje doli so kakor bratje, dolina je njih mati in ljubijo jo. Danes se bolj kakor inče. Saj jih dolina razume saj poje z njimi. Zato je njih pesem tako mogočna, slavnobitna.

... pevaj zdaj...

Tudi on je ljubil to dolino in jo ljubi mogoče še bolj. Še več mu je, kakor je bila. Spominja se, kakor je po dolgem iskanju ciljev začutil v srcu nekaj mehkega, blažilnega. Čudno čustvo pobožnosti ga je prevzelo, da bi splaval tja v nedogled in objemal

širno zemljo in jo molil. Molil njo in ono tajnostno v nji, ono lepo v vsakem listu, trepetajočem na grmu, ono razprostrajoče se nad njo. Lepoto, boga, ki je tako različen od onega na oltarjih.

... Veselo upa duša moja...

Mogočen je glas množice in zaupen. Moč, da bi prodira gore in vera trdna liki čeri sredi bučnega morja. Kako zaupajo v svojega Boga! In vera jim je falanga, v kateri stopajo trdno združeni. Zaupanje je v njih pogoj moči!

A nadenj so prišle časi hude ure, ko je izginilo ono božanstvo in se je naselila praznosta v srcu. Hudo, da bi človek zajakal! Povsod tema, črna, grozna, in ni ga solnca, ki bi posvetilo vanjo. Tedaj je začel dvomiti nad svojim bogom! Pač se je ta še vrnil, a v srcu je ostal veden strah, da ne bi ga spet izgubil.

... je od mrtvih vstal...

Glej, močni so ti ljudje, križ jih veže med sabo. Ah, in on je s svojim bogom tako sam! Kaj ne poje mogočne himne naravi, kaj da ni zaupanje v njegovem srcu tako nič močno! Da ga loči njegov bog od bratov doli, ki jih vendar ljubi, od staršev, matere!

Maksu je postalo težko pri srcu.

Hospic „Bohinjsko jezero“.

Za velikonočne piruhe prinašamo slovenski duhovščini naslednjo veselo vest.

Izpolnjujoč dolgoletno željo slovenske duhovščine je ljubljansko »duhovsko podporno društvo« lansko jesen dogradilo ob Bohinjskem jezeru hospic za poletne mesece, kjer bo duhovnikom dana prilika, v svežem planinskem zraku oddahniti se od napornega dela, oziroma okrepiti zrahljano zdravje in poživiti opešane življenjske sile. Saj je v današnjem nervoznem času, ko vsestransko duševno delo duhovnikov v cerkvi, šoli in društvih dostikrat le prezgodaj izčrpa njegove moči, začasni odmor in kratek oddihljaj v zdravem podnebnju zanj nujna potreba. Dosedaj so si iskali primernega razvedrila in odpočitka nekateri na potovanjih, drugi v morskih kopališčih itd. Ker je pa to združeno navadno s precejšnjimi stroški, se je tega načina odpočitka moglo posluževati razmerno le malo števil duhovnikov. Jako zdrava je bila torej misel, doma ustvariti letovišče, ki bi ležale sredi naših najlepših planinskih krajev, nudilo ob manjših stroških isto in še več, kar smo dosedaj iskali izven domovine.

Temu namenu naj bi ustrezal novozgrajeni hospic pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru.

Take hospice ima duhovščina tudi po drugih deželah, tako na Nemškem, Francoskem itd. V naši bližini sta dobro znana sanatorija v Iki in Gradežu. Povsod te naprave izvrstno služijo svojemu namenu.

Novo poslopje, kakor že omenjeno, je bilo lansko jesen skoro docela dovršeno. Le nekaj malenkosti je treba še urediti, kar se bo sedaj po Veliki noči zgodilo in zavod bo popolnoma pripravljen, da se izroči svojemu namenu.

Hospic leži tik ob cerkvi Sv. Duha (podružnica, ki spada pod župnijo Bohinjska Srednja vas), neposredno ob obali Bohinjskega jezera, nekako sredi pota med podružnico Sv. Janeza (ob začetku jezera) in hotelom »Zlatorog« (na nasprotnem koncu jezera) odkoder pelje pot k izvirku »Savice«. V bližini je vila gospoda Prosenca iz Ljubljane.

Poslopje je enonadstropno. Pritličje je zidano in obsega poleg obednice in čitalnice kuhinjske prostore, shrambe in sobe za uslužbence. Zgornji del je od zunaj lesen, znotraj ometan. V prvem nadstropju in podstrešju je razvrščenih 27 sob za goste. V suterenu so jako primerni prostori za kleti, shrambe, pralnico, pekarno itd. Pred poslopjem v zvezi z obednico je prostorna veranda, s katere se nudi krasen pogled na jezero. Za poslopjem je še posebna stavba za hlev, drvarnico in ledenico. Takoj v ozadju pa se širi prostran gozd, lastnina verskega zaklada, s prekrasnimi naravnimi šetališči, ki popolnoma nadomeščajo umetne nasade raznih modernih letovišč. V hiši je posebna soba za mrzlo in gorko kopel; ob jezeru pa se napravi še posebno kopališče za tiste, ki bodo v svrhu kopanja raje prednost dali srebrno čistim valovom Bohinjskega jezera. Seveda se bo tudi poskrbelo, da se bodo gostje lahko udeleževali vožnje po jezeru in

tako uživali vso krasoto bivanja v predivnem kraju naše domovine.

Samooobsebi je umevno, da stroški take zgradbe niso mali. Stavba sama z

2.

vsemi pritliklinami stane okoli 55.000 K. V pokritje teh izdatkov je »Duhovsko podporno društvo« prispevalo z veliko svoto, drugo se je pokrilo z začasnimi

Lega duhovskega letovišča ob Bohinjskem jezeru.

Duhovsko letovišče ob Bohinjskem jezeru (od spredaj).

Duhovsko letovišče ob Bohinjskem jezeru (od zadaj).

Tako šibkega se je začutil, tako brez opore...

Solnce zahaja vse zlato in praznično, v vasi se glasi slavospev Kristu, mogočen, zaupajoč. V zvoniku pritrkavajo, dolina poje.

A Maks si zakriva obraz s tresočimi rokami...

Takrat je prišla po stezi Maksova mati. Tiho je stopala, da je ni slišal, sedla zraven njega, položila mu roko na glavo.

„Maks...!“

Maks se je zdrznil in planil po koncu. Pred njim je sedela mati in po licih so ji kapale solze.

Iz doline je zvonelo petje in pritrkavanje zvonov.

.... Gospod je vstal iz groba...“

Maks je položil glavo v njeno naročje, da so mu kapale materine solze na lice.

V cerkvi so zabučale orglje. Mati je vstala, pogledala v dolino in pokleknila.

Sprevod je prišel okoli vasi in se ustavil pred cerkvijo. Duhovnik je stal na pragu in blagoslovil ljudstvo. Zadnji glasovi pesmi so prihajali semgor.

„... Aleluja! Aleluja...!“

Maks je pokleknil k materi.

Pleče.

Čudim se, da ni še nobenemu slovenskemu pesniku ali pisatelju prišlo na misel, napisati pesnitev, ki bi opevala kulturni pomen velikonočnega plečeta. In vendar bi se dalo povedati toliko lepega! In s kakšnim ukusom bi občinstvo bralo tako pesem! Tu ne bi bilo nič suhoparnega; ves čas bi se čitatelju delale sline in skomine v ustih in gotovo bi bil vsak hvaležen za užitek! Kakor je Schiller okoli »Zvona« nanizal najlepše prizore in podobno Simon Gregorčič v pesnitvi »Oljki«, tako bi se lahko okrog plečeta kakor mozaiki napravilo lepe kulturne slike. Naj omenim le dve!

Veliko soboto popoldne. Cesta, ki vodi skozi vas, dvorišča, vse je pometeno; kajti proti mraku pojde procesija iz cerkve do zadnje hiše konec vasi. Toda prej se izvrši še blagoslov »žegna«. Malo pred tremi vsa cesta do cerkve oživi: vse polno lepopisanih jerbasov, pokritih z belimi prtovi, jadra proti cerkvi. Čedna je oblika jerbasov, a še čednejša je vsebina — velikonočno pleče s pritliklinami, ponos gospodinje, veseli up gospodarja, radost otrok. Da bi le dekla, ki nese pleče blagoslovljat, nazaj gredé ne vrgla jerbasa raz glavo! Tisti hip namreč, ko nesó blagoslovljena plečeta v jerbasih domov, preži volkodlak, ki se je pritepel iz gozda, in skuša prestrašiti to ali ono žensko, da

bi vrgla jerbas z glave; brž bi volkodlak hlastnil po plečetu, ugriznil, pojedel košček in — se rešil volčje nрави, postal bi zopet človek.

Velikonočno nedeljo zjutraj. Družina je prišla od prve maše in posedla okrog mize. Željno in s posebnim spoštovanjem se danes vse ozira v gospodarja. Vsem se zdi, kot mali bog; kajti danes deli največje dobrote. Že je dal vsakemu članu družine, od starejšega sina do pastirja, po en košček trdokuhane blagoslovljene jajca kot prvi grizljaj. — Bog vari, da bi del prej kaj družega v usta! — Nato pa prime blagoslovljeno gnjat ali pleče v eno roko, v drugo pa kuhinjski nož, pa začne narezavati lepo rdeče ploščnate koščke, za vsakega po enega, pa nekoliko hrena zraven. Kako se prileže po dolgem štiridesetdanskem postu! Vsem žari veselje z obraza; vse je iz srca vdano gospodarju in prav nič mu nihče ne zameri, če je njemu ostala kost plečeta in pa še precej okrog nje. Tako je vse ginjeno pri tem slovesnem opravilu in tako so vse želje nekako utešene, da si mati gospodinja nehoté zaželi: oh, ko bi bilo zmirom tako lepo! Bog zna, če bomo leto osorej še vsi tako lepo skupaj okrog te mize zbrani? — Še bogec tam v kotu, se zdi, prijazno gleda dol na mirno-zadovoljno družino. Saj je nehalo trpljenje in On je častljivo vstal od smrti! In saj so tudi ti ljudje, zbrani okrog mize, žalovali pretekle

posojilom. Treba pa bo še nadaljnjih 10.000 K za notranjo opravo, perilo, posodo itd.

Ker je odbor za zgradbo tega letovišča trdno prepričan, da slovenska duhovščina vé ceniti pomen in potrebo te zgradbe, zato se obrača do nje z uljudno prošnjo, da s prostovoljnimi doneski pomaga pokriti ostali primanjkljaj. Pri sestanku 28. avgusta lanskega leta je več gospodov obljubilo dati izdatnih prispevkov. Naj se tem gospodom pridružijo še drugi, tako da ne bo duhovnika, ki bi po svojih močeh ne prispeval za to tako potrebno stanovsko napravo. Tako postane hospic »Bohinjsko jezero« to, kar ima biti: last vse slovenske duhovščine!

Kam naj se pošilja denar, kdaj se hospic otvori (najbrže sredi junija), kje in pod katerimi pogoji naj se zglašajo tisti, ki se nameravajo za krajši ali daljši čas nastaniti v hospicu, vse to se v najkrajšem času naznani v »Slovenecu«.

V boljše umevanje našega članka prinašamo tri slike: lego novega letovišča ob jezeru, poslopje od spredaj z verando in od zadnje strani.

Načrt za hospic je napravil arhitekt J. Jakusch, dela je pa izvršila tvrdka J. Dornič v Lancovem pri Radovljici.

Naročaito „Slovenca“!

Boj za življenje.

„Celovec, 23. sušca.“

Ni ga zlahka na svetu rodu, ki bi bil pod vplivom tujega naroda zaspal tako globoko narodno spanje in bi se bil kljub neverjetnim zaprekam zopet vzbudil iz narodnega spanja, kakor se je to zgodilo pri koroških Slovencih. Koroški Slovenci so spali tako trdno, da so jih nasprotniki smatrali za narodne mrličje, ki spé nevzdravno spanje.

Prvi, ki je začel uspešno buditi slovenske Korošce, je bil Andrej Einspieler, vzor koroškega duhovnika-rodoljuba. Prve čase svojega delovanja je bil takorekoč popolnoma osamljen; čisto sam na svojo lastno pest, oprt na lastno premoženje, zanašajoč se le na svoje lastne moči, je kot duševni velikan vzdramil koroške Slovence v toliko, da so vedeli, da so Slovenci in del slovenskega naroda. Njegov klic: »Mi se še ne zavedamo, da smo Slovenci!« in »Slovenci! po koncu stopite in povzdignite glave na viš: zavedite in čutite se Slovence, ki imajo pred Bogom, cesarjem, ministrstvom in celim svetom ravno tiste pravice, ki jih imajo drugi narodi!« so poslušali koroški Slovenci kot nov, vesel, vabeč glas. Kmalu je imel Einspieler po celi slovenski Koroški navdušene pristaše. Slovenski duhovniki so vstopili skoro do zadnjega v njegove bojne vrste. Ko pa so nasprotniki zapazili, da se slovenski Korotan probuja, se jih je resno polotil strah, da jim ne uide na smrt obsojena slovenska žrtev, in so začeli proti Slovincem hude boje. Imeli so kakor še dandanes vso oblast v deželi ter so jo zlorabljali proti Slovincem. Šola, sodi-

dni, bili so pri izpovedi, obiskovali božji grob, zaslužili so si to veselje, to plačilo!

Mnogim bo znano, kako je slavní grški pevec Homer opisal Ahilov ščit, ki je bil pravi umotvor kovaštva; vso kulturo tiste dobe je kovač-umetnik vpodobil in vrezal v jeklo: orača, ki orje; vinogradnika, ki bere grozdje itd. Pleče sicer ni primerna snov za umetnika (razven če izvezamo ribniško glasbeno orodje »pljače«) in se tudi ne dade vrezavati reliefi (pleče se dá le dobro odrezavati!), vendar bi želeli, da bi vsako velikonočno pleče imelo vtisnjen en prizor iz življenja...

Pred lepo vrsto let je bilo. Bili so vroči poletni meseci, vroči, kakor so možni le na Krasu. Tedaj se mi še ni sanjalo, da pojdem kdaj v ljubljanske šole in enakomerno so mi potekali tisti vroči dnevi. Vsako jutro, razven v nedeljo in praznik, sva šla s staro materjo brat po senožitih in gmajni — kompavo za svinje.

Cel božji dan se je uboga babica, ki so jo bile same kosti in koža od trpljenja, pripogibala in vrtala iz tal tisto dragoceno zelišče, kompavo ter je metala v vrečo, jaz pa sem jo spremljal s »koréto«. Opoldne sva pojedla malo kruha in pila vodo iz »bariglice«; zvečer sem ponosno peljal polno vrečo kompave domov, babica pa je dvogub stopicala za mano. Doma so mati, ki so popoldne pa v zelniku »brali za svi-

šče, c. kr. uradi, revščina Slovencev, podpore, vse, vse, kar se le da misliti kot uspešno sredstvo za pomemčevanje, vse to jim je služilo v pomemčevalne namene. Pred volitvami so hodili od kraja do kraja orožniki z nasajenimi bajoneti in strašili po višjem naročilu ljudi, ki bi se upali oddati glasove za slovenskega kandidata. Agitatorje so kaznovali. Vsak krajec, ki je prišel od dežele med slovensko ljudstvo, je bil prevlečen z nemškonalionalnim zelenim volkom. Slovenec se je čutil zatiranega, brezpravnega, ravnalo se je ž njim kakor s kakim izdajalcem, odpadniki so bili v časti, povsod so imeli prednost. Vsi »štreberji« po deželi so postali nemčurji.

Res tužni časi so bili to za koroške Slovence. Zanimivo dejstvo pri tem procesu, ki ga je opaziti od Einspielerjevih časov do današnjega dne, je, da je vse, kar se je ogrevalo za svobodomiselnost, postalo nemškutarsko in da je bila slovenska stranka vedno katoliško-slovenska. Posvetnih inteligentov je štela slovenska stranka bore malo, ker so bili po mišljenju po večini liberalci in so kot taki obrnili hrbet svojemu rodu, ki so se ga kot »manjvrednega« sramovali. Le slovenska duhovščina je stala trdno in je ostala do današnjega dne v ospredju narodnih bojov. Brez slovenske duhovščine bi tudi danes na Koroškem ne bilo mogoče ljudstvo narodno organizovati in postaviti prodirajočemu narodnemu sovražniku jez!

V teh bojih z nasprotniki so se koroški Slovenci precej utrdili. Posledice hudega pritiska in koruptne gospodarske politike nasprotnikov pri Slovencih pa še niso izginile: Koroški Slovenec je omahljiv, neverjetno boječ in le preveč gleda na gnotno korist. Vsed tega je na Koroškem narodno mejo silno težavno braniti. Narodna meja se je kljub temu, da so se koroški Slovenci vedno bolj vzbujali in zavedali svoje narodnosti in svojih narodnih pravic, silno hitro pomikala proti jugu. V krajih severno od Celovca, kjer se je v petdesetih letih slišala še skoro izključno slovenska govorica, je slovenski glas popolnoma zamrl. V Blatogradu na primer je nepozabljeni škof A. M. Slomšek še ognjevit pridigoval proti nemškutarstvu, žal da zaman, ker je kraj popolnoma pomemčen, ljudstvo posurovelo, slaboverno, pravi znak nemškutarstva. V Šmihelu na Gosposvetem polju, severno od Gosposvete, kjer so se ljudje pritoževali, da njihov župnik ne zna slovenski, je čisto nemški, pravzaprav pomemčen kraj. Kjer koli duhovnik sam ni posegel v politično življenje, povsod tam je sčasoma zamrl naš glas. In ker so ob meji znali Slovenci tudi nekaj nemški, je škofijstvo vsled pomanjkanja slovenskih duhovnikov nastavljal tam tudi Nemce, ki so se za silo naučili slovenski.

Zgodovina koroške narodne meje nas uči, da je narodno mejo do Karavank rešil slovenski duhovnik, in da se je tudi meja v zelo kratkem času za celo župnijo pomaknila proti jugu, ako duhovnik ni bil na svojem mestu. Ta zgodovina je zato tudi jasna priča, da je Slovenstvo na Koroškem tudi katoličanstvo, brezverstvo pa nemčurstvo. Kdorkoli se temu dejstvu ustavlja, dela proti tradiciji, izpodkopa temelje Slovenstva na Koroškem in zida mostove, po katerih bodo šli Slovenci v narodno nasprotni tabor!

Zadnje desetletje se je slovenska organizacija na Koroškem precej utrdila; največ upanja za bodočnost daje slovenska mladina. S starim rodom se ne da več mnogo opraviti, mlajšega je treba vzgojiti v boljšem duhu. In res opazamo pri mladini po gotovih okrajih mnogo več odločnosti, samozavesti, več odporne sile, nego pri starih, dati treba priznati, da se po nekatereh dolinah, kjer ni delavnih duhovnikov, mladina potaplja v alkohol, nemoralnosti in s tem nemčurstvu. Narodnih delavcev je pre malo, vse premalo katoliške inteligence.

Posvetne inteligence je med koroškimi Slovenci zelo malo. Peščica slovenskih liberalnih inteligentov iz najnovejše dobe, ki se je iz »Slovenskega Naroda« nasrkala nekega splošnega narodnega navdušenja, je za realno narodno delo nesposobna, ker živi le ob idealih kranjskih liberalcev in se zgane le tedaj, kadar se ji zdi čas ugoden, da vrže delavnim rodoljubom polena pod noge. Zoper nemškutarje in drugonarodne nasprotnike koroških Slovencev je sicer zelo glasna, pa žal, da ostaja to nasprotstvo samo v besedah. Vse drugačno bi bilo obrambno delo na Koroškem, mnogo uspešnejše, če bi imeli koroški rodoljubi na razpolago več gmotnih sredstev. Ljudstvo je revno, inteligence ni, Slovenci po drugih deželah so se pa doslej zanimali za Korošce samo s platonično ljubeznijo, in vendar se brez gmotnih sredstev, brez pomoči od Slovencev po drugih deželah ne bo dalo upati na trajne uspehe.

V centru bode napredovali, meja se bo krčila, ker živjujejo narodni nasprotniki za mejo silno mnogo denarja, slovenski bojovníki pa gredo v narodni boj — s prazno dlanjo. To je hud boj za življenje. In ker je boj hud in pravica na slovenski strani, bo na slovenski strani tudi končno zmaga, če se koroških bojovníkov ne bo pustilo samih, ampak jim bodo podali bratovsko roko Slovenci po drugih deželah. Predstraža Slovenstva bdi, naj se zave tudi straža, naj spozna enkrat tudi že centrum, da se predstraža ne sme pustiti osamljene. In ta zavest mora priti v mase, v cel slovenski narod in ne sme ostati samo pri njegovih voditeljih.

Za narodno enakopravnost.

(Govoril poslanec Jožef Gostinčar v državno-zbornski seji dne 15. marca 1910.)

Danes imam težavno nalogo, da govorim o ustanovitvi laške pravne fakultete. Izjaviti moram, da zastopamo jugoslovani stališče enakopravnosti vseh narodov v državi in da bomo to stališče tudi vedno zavzemali. (Prav dobro!) Mi tudi nimamo prav nič proti ustanovitvi laške univerze ali fakultete. Ravnotako kot drugi narodi, imajo tudi Italijani pravico, da se izobrazijo v svojem materinem jeziku do najvišje stopinje znanosti. Vendar moram pripomniti, da se mi zdi sumljiva ustanovitev laške univerze, ki jo je nam vlada v enem letu že trikrat predložila. Kljub temu, da mi fakulteto Italijanom iz srca želimo, mislim, da vlada ne privoščiti v taki meri Italijanom univerze, kakor je to trdil danes Njegova okscelenca, da bi trikrat v enem letu predložila ustanovitev italijanske univerze parlamentu. Italijansko ministrstvo zunanjih zadev, je te želje sporočilo našemu mini-

strstvu in obenem zahtevalo, da se ustanovi v Avstriji taka univerza ali fakulteta. Mi kot Avstrijci moramo odločno protestirati, da se kaka tuja država vmešava v naše notranje zadeve. Kaj bi bilo, ko bi se n. pr. ruska država vezala z Avstrijo in od te zahtevala za Slovence kako univerzo? Ves nemški narod in tudi drugi bi ustali in protestirali, da se zunanja slovanska vevlast zavzema za avstrijske Slovence. Iz tega stališča moramo tudi mi kot Avstrijci, ki smo poklicani braniti državo v slučaju sile, protestirati, da se vlikajo tuje države v naše notranje zadeve. Če naša država v tem oziru odneha, potem kaže celemu svetu svojo slabost po kateri je prisiljena, da sledi ukazu inozemstva. Samostojnost države je potemtakem nemogoča. Mi zavzemamo stališče, da mora biti vsak narod ne le enakopraven, namreč mora biti tudi enakovreden. Enakopravnost je zahteva in ostane vedno le zahteva, toda mi zahtevamo, da smo vsem narodom enako po stavljeni in enako vredni. Zahtevamo, da se ravna s Slovani, ki so v tej državi v veliki večini, postopa ravno tako, kot z Nemci in Lahi. Iz postopanj vlade in tudi sedanje, je razvidno, da sta v tej državi pravzaprav le dva naroda, ki hočeta uživati predprave in katerima se predprave tudi hočejo priznati in sicer so to Nemci in Lahi, Slovani naj bomo pa le hlapi! Mi naj branimo državo v sili, mi naj delamo in množimo blagostanje, država pa noče ničesar znati o naših pravicah. Dokazali smo Slovani, da je mogla do zdaj avstrijska država dobiti le v Slovincih pravo oporo. Nočem se škljavati na leto 1848/49, ko so rešili Slovani habsburško monarhijo, ko so Rusi s pomočjo avstrijskih Slovanov podrgli Ogrsko in so Slovani za Avstrijo prelivali kri v Italiji. — Takrat — na to še pridem — je vlada uvidela, da mora Slovincem nekaj obljubiti. Zgodilo se je, da je tedanji minister Stadion obljubil slovensko vseučilišče v Ljubljani. Kakor hitro pa je minula nevarnost, zginila je tudi obljuba in se do danes ni izpolnila. Jugoslovani še nismo obupali nad našo državo. Za njo smo se bojevali in upamo priti enkrat do enakopravnosti (klici: »Brezupno!«) Ako v tem oziru ne mislim prav, — že mogoče da ni tako, a le menim, da doživimo še v naši državi pravico. Kaj pomeni visoka šola za narod? Vsak narod ima svojo dušo in ta duša je narodov jezik. Ako se ta duša ne poplemeni in izpopolni, tudi narod ne more doseči višine izobrazbe. Pomen visoke šole je zato za vsak narod važno, da najvažnejše vprašanje! Zato zahtevamo jugoslovani, da se ustanovi slovenska univerza v Ljubljani. Navajeni smo, da nam od vseh strani predbacivajo: Kaj hočete? Nimate kulture in izobrazbe, ljudstvo ste, ki živi od milosti drugih, itd. Pri tem pa nastane drugo vprašanje: Stoletja je stalo jugoslovansko ljudstvo na straži za nemško in deloma tudi laško kulturo. Prebili smo turško silo, vojskovali smo se za državo in kulturo. V stoletnih bojih se jugoslovanski narodi niso mogli kulturno dvigniti. Samoobsebi umevno pa je, da so se kulturno bolj razvili tisti, ki so živeli mirneje in ki smo jih branili mi! Če zasledujemo povestnico slovensko-hrvatskega naroda, vidimo, da se je dvignil z lastno močjo, si z lastno silo ustvaril slovstvo in se dvignil gospodarsko. Smelo trdim, da je slovenski rod lahko v zgled drugim narodom! Naš narod, ki šteje 1.200.000 oseb, ima knjižno društvo, ki ima nad 80.000 članov. Vsak član dobiva letno šest knjig razne vsebine. To dokazuje, kar se tiče samorazvoja, da se more meriti z vsakim drugim narodom. Če pa nimamo vsega kar imajo drugi narodi, vprašamo: Kdo je to kriv? Živimo v državi, ki bi morala skrbeti za enako izobrazbo vseh. Ali se je za nas od strani države res že kdaj

kaj zgodilo? Vem, da se v tem oziru za nas Slovence od strani države ni skoro ničesar storilo. Dobri smo le zato, da plačujemo davke in da dajemo vojake — dokazano je da so slovenski vojaki najboljši v vojni — toda zato še do danes nismo bili dobri, da bi država za nas kaj storila in nam dala izobraževališče.

V tem vprašanju bomo morali odločno nastopiti in od vlade zahtevati brezpogojno, da tudi za nas kaj stori.

Sedanja vlada, ki ji je tako na srcu italijanska fakulteta (Poslanec dr. Korošec: To je plačilo za koruptno glasovanje pri agrarni banki) — resnično, gospod tovariši — ni nikdar tako govorila za jugoslovane, kakor je danes govoril okscelenca naučni minister za italijansko univerzo. Če mi mislimo, da ima vlada za nas le trohico skrbi in ljubezni, potem se zelo motimo. Za nas se je vedno skrbelo mačehovsko, z nami se dela vedno mačehovsko in se bo tudi najbrže še v bodoče postopalo mačehovsko.

Prvič se je zahtevala jugoslovanska univerza l. 1848. Takratni zastopniki parlamenta so v Kromeržu, kakor sem že omenil, priznali na zahtevo slovenskih poslancev, da je slovenska univerza v Ljubljani za »plemeniti narod« res potrebna. Ko se je pa položaj izpremenil in se je država iztrgala iz krepilne revolucije in vojske, se je vse to pozabilo. Značilno je, da se je vsem naporom za slovensko univerzo na jugu države odgovarjalo le z jalovimi izgovori. Pozneje, dne 5. oktobra 1848 se je vlada toliko omajala, da je privolila v ustanovitev dveh pravnih stolic, a pod pogojem, da skrbi za učne moči »Slovensko društvo.« Iz tega je torej razvidno, da smo že v letih 1848 in 1849 mnogo storili za slovensko univerzo, a do danes še brezuspešno. Umevno je zato, da se za nas ni hotelo prav nič storiti, samo da bi ostali neizobraženi. Po mojem mnenju se tudi za to ni ničesar storilo za nas, ker smo bili vedno slabšeji v narodnih bojih. Nemci in druge stranke so vedno nasprotovale našim zahtevam, nas preglasovale in porazile.

Če pregledamo ljudsko štetje, vidimo, da je na jugu države približno dva milijona Slovanov in le okroglo 800.000 Italijanov. V celi Avstriji je približno šest milijonov Nemcev in približno šestnajst milijonov Slovanov; deset milijonov Slovanov več kot Nemcev in vendar se izda na leto za nemške visoke šole približno tri milijone kron več, kot za obstoječe slovanske. Kar se tiče slovanskih univerz, jih imajo le Čehi in Poljaki. Drugi slovanski narodi nimajo univerz. Za to bi bilo le želeto, da tudi drugi slovanski narodi dobe svoje univerze. Državni temeljni zakon, katerega člen XIX. določa vsem narodom enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju, je veljal doslej kot akademičen zakon.

Če je takratni zakonodajalec zakon napravil samo za to, da paradiira v zakonodaji, potem je to zanj zelo žalostno. Prepričan sem, da je takratni zakonodajalec sklenil zakon s polno resnostjo in častjo, da bi tako ustvaril vsem narodom popolno enakopravnost; ker taka država kakršna je Avstrija, ne more živeti in obstajati, ako niso enakopravni vsi narodi.

Čuli smo danes iz Wastianovih ust, da so v Avstriji narodi, ki niso enakopravni in enakovredni. Govoril je Wastian o manjvrednih narodih. Že dolgo časa imajo Nemci navado, da govore o nas Slovincih kot o manjvrednih. Ne navajajo pa dokazov svojim trditvam, jih tudi ne dokažejo, vendar mečejo v svet take izjave, za katere se še dobe ljudje, ki jih verujejo in dobe se tudi vlade, ki se po njih ravnaajo. Wastian je trdil, da je jugoslovanska zahteva po univerzi politična zahteva. Odgovoriti moram, da je njegova trditev tudi politična, ker on in

nje, vse to sesekljali, v kotlu skuhal, treba je bilo vso mešanico s »štokalniki« »poštokati« in z otrobi »obloditi«. In kar sva z babico brala cel dan ob največji pripeki in z velikim trudom, to so svinje brez truda požrle sproti. A mati in babica sta jih pa le z veseljem gledali, kadar so hlastale; veselili sta se debelega »bôha« in — plečeta. A babica se ga ni veselila zase, saj ni imela nobenega zobu več v čeljustih; trudila se je le za hišo, za sina, za svoje ljubljene vnuke. Enega velikonočnega plečeta, ki se je poleti zanj trudila in pehala, pa sploh ni več ućakala: cvetno nedeljo smo jo nesli k počitku. Tako se je izpolnilo tudi na njej, kar pravi Vergilij: Sic vos, non vobis! Tako se trudite, pa za druge! ...

In ta izrek mi kliče v spomin še eno velikonočno sliko: Nizka hišica ob cesti pred vasjo. Lepo velikonočno jutro. Povsod veselje. V naši hišici sedi okrog mize troje oseb: mati pa dva otroka, enajsetleten dečko in devetletna hčerka. Tiho je njih velikonočno kosilo. Eno samo jed imajo: žgance v prasičji juhi. Kje pa je velikonočno pleče? Kaj nisi, mati, izredila rpašica? Mar si bila prelena poleti, da bi hodila brat kompavo po skalnati gmajni? O pač! Kupila je bila spomladi mladiča, šest tednov starega, za 16 kron, in celo liu-

bo poletje mu je lepo stregla, da bi se bolj izredil: hodila je daleč po kompavo z otrokoma, ki sta jej pomagala; skrbela je, da je žival bila vedno lepa v suhem; umivala je ob hudi vročini prasička, da mu je bilo bolj hladno, vse, vse je počela, da bi le pujs bil debelejši, težji. In ko je pred Božičem začel klavec opravljati svojo službo po vasi, izginil je tudi naš tako negovani prasiček iz svinjaka. Kam? Vprašajmo ubogo mater! Že več let je mož v Ameriki in ne pošlje nič, pozabil je nanje. A otrokoma je treba vendar obleke za zimo in kruha! In tako se je mati reva zadolžila v štacuni in na račun je šel — ščetinec. In danes, velikonočno nedeljo, se le otožno spominjajo, da so imeli rilec v svinjaku ... Pri sosedu je mati izprosila piskre prasičje juhe, ki so v njej sosedova mati včeraj, veliko soboto, skuhal debelo pleče; s to juho je uboga mati polila žgance. Tako imajo vsaj nekaj spomina na — velikonočno pleče.

In Bog ve, koliko je takih družin na Slovenskem, ki si ne morejo danes privoščiti plečeta! Bo-li kdaj prisijalo tako blagostanje, da bi vsaj za velikonočno nedeljo imela vsaka družinica na mizi lepo rdeče — pleče?

Ed.

Buh t puloni stutauzentkat, prjatlca, tist kar s m puslala za gud. Ni blu velik, ampak dobr je pa blu, dobr, tu pa morm rečt. Če b blu več, b m še mure dobr na sturl, ke se zmeri bere ud nasreč, ke jh prouzoč ta preklican alkuhol, tku sm se pa glih prou pukroftu za ena putreba. Tud usm drugm, ke sa se spounel mojša gudu, se lepu zahvallem za use tist, ke m nisa dal, ampak sa ga raj sami na moj zdrau je rukln. Sej use tud na more bt tku, kokr b clouk rad; dobra vola pa u slabeh ča-

seh tud neki zaleže, če je le kej zraven za prgriznt.

Tud na iblanskmo rotuže jm na gre use tku gladku, kokr b s clouk mislu in skrbi jh tlačja nuč in dan kokr mōra. Du zdej je blu tku luštn na rotuže za pejomtarje, de neko lacga; gespud obrkumesar Rubida je skrbou za use: on je mou u glau, pu dumače rečen, cela Iblana; za use, ja še clu za pudgane je vedu kuku se kera piše in ki je ta nar loži za dubit. Zdej mu pa kar naenkat pade u glava in če jt u penzjon. Lepu vas prosim, a ni tu nezasišan? A se ni tu za jezit? Gespud Rubida je scer sam en vogu rotuža, prou za prou še ne rotuža, ampak sam tistga turna, ke je na rotuže, in tu še clu tist ta pet vogu ud turna pudperu, ampak kedr u spustu on, je use mogoče, de u ceu tist turn zaruputou dol iz strehe na jajca in fržou, ke jh brajnuke pred rotužam ub tržneh in drugeh dneih predajaja. In kašn škandal u tu in kašna škoda! A b na blu bl pametn, če b raj preh u prauomo čas tist ta pet vogu prturne preč udpravil, sej gespud svetnk Dufe s u že lohka na kašna viža od prvatnih kupči čas prtrgu, de u presteru, kuku b se tu na ta nar loži viža sturl in turn u pa že tud iz šterem voglem lohka gviru, saj morja gvirat tud ta druh iblansk turni. Za kua b mogu

Nemci iz političnih ozirov ne marajo slovenske ali jugoslovanske univerze na jugu države. Trdil je, naj univerze služijo le znanosti in kulturi, ne pa politiki; to je pa enoinisto, kar mi zahtevamo. Mi zahtevamo neobhodno univerzo, da se kulturno dvignemo, da dobimo priliko se izobraziti v svojem materinem jeziku do najvišje stopinje: to je naša želja, to so naše zahteve, ne pa politične zahteve.

Ako se hoče uradovati pri nas v slovenskem ali v Dalmaciji v hrvaškem jeziku, morejo biti predvsem uradniki večji tega jezika. Če ga ne zna, ne more občevati z narodom in tudi v uradu ne poslovať. Z ozirom na to potrebo, na ljudsko potrebo, zahtevamo slovensko univerzo v Ljubljani. Svoj čas se je reklo, da lahko slovenski dijaki izvrše svoje študije na univerzi v Zagrebu. Na ta nasvet pa se doslej ni šlo, kajti dijaki, ki študirajo v Zagrebu, morajo v Avstriji napraviti še eno izkušnjo, torej v Avstriji še enkrat študirati, ako hočejo napraviti izkušnjo. Izkušnje na zagrebškem vseučilišču niso enakovredne z avstrijskimi. Zagotovilo se je sicer, da bodo izkušnje na zagrebškem vseučilišču tudi v Avstriji veljavne, ali storilo se doslej v tem oziru še ni ničesar in minister je imel potrebo s to stvarjo računati. Če vse to opazujemo, moramo reči, da smo res nično povsod zastopani in zato moramo tudi brezpogojno zahtevati, da to enkrat preneha.

Ako se o nas vedno in vedno govori, da še nismo dosegli zadostni vrhunec izobrazbe, potem moramo brezpogojno odgovoriti vladi: „Kaj si pa že storila ti za nas, ljuba vlada? Še ničesar nisi storila za nas. Kar imamo, smo si pridobili z lastno silo in močjo!“ (Pritrepanje). Če imamo danes precej urejeno gospodarsko organizacijo, če imamo literaturo itd., smo to dosegli brez vlade in dostikrat tudi proti volji vlade. Vlada nas ni nikdar podpirala in ni za nas nikdar ničesar storila, da bi nas dvignila na višjo stopinjo napredka.

Če gospod tovariš Wastian v boju proti italijanski univerzi navaja italijansko iredento, mu moram pripomniti, da italijanska iredenta, ki naj bi obstajala oziroma obstaja, res ne bo prenehala z ustanovitvijo italijanske univerze. Govoriti o iredenti, ko imamo v Avstriji, takorekoč toliko iredentarev in tako veliko iredento, se mi zdi nekako čudno. Iredenta obstaja med Nemci, obstaja tudi med drugimi in tako tudi med Italijani. S tega stališča absolutno nočem govoriti proti italijanski univerzi, ali nekaj drugega me sili k temu.

Gospod tovariš Schmid je v zadnji seji trdil, da smo radi tega primorani dati Italijanom univerzo, da ne bodo hodili v Italijo na visoke šole in se tako poiredentili. Sodim, da je za južne kraje države, če ta Italijanom ustanovi univerzo v Trstu, ravnoisto, kakor če hodijo italijanski dijaki študirati v Italijo. A o tem nočem govoriti, opozoriti hočem na nek drug slučaj.

Schmid je tudi zahteval, naj se ustanovi v Trstu nemška mornariška šola, da bi tako prišli tudi Nemci kot oficirji na trgovske ladje, rekel pa je, naj bo na tej šoli učni jezik tudi hrvaški, ker je moštvo teh ladij hrvaško. Gospoda moja! Eno šolo za Nemce, da bodo oficirji, eno šolo za Hrvate, da bodo hlapci! To je zmisel govora, ki ga je govoril tovariš Schmid. Ne vem, sicer če je tako mislil ali ne, toda tako je zvenelo; Slovani naj bodo sluga, hlapci, ali za Nemce naj se ustanovi mornariška šola, da bodo tudi na morju zagospodarili! Tako se nas je vedno obsojalo in tako se nas sodi še danes, zato pa moramo tudi proti tej presoji, ki je bila zelo nepredvidna, odločno protestirati. Če je na jugu države potrebna mornariška šola, potem mora biti ta šola edino hrvaška, ker so ravno Slovenci in

Hrvatje tisti, ki največ opravljajo mornariško službo. Zato mora biti mornariška šola slovenska in ne nemška ali italijanska, ker le tako se odmore naravnim potrebam. Mi nimamo prav nič ugovarjati, ako hočejo Nemci ali Italijani vstopiti v mornariško službo, ali da bi bili oni samo gospodje, drugi pa le hlapci, proti takim trditvam pa moramo z vso odločnostjo protestirati.

Lansko leto je ravno ta gospod trdil, da z ustanovitvijo italijanske univerze najlažje zastavimo pot iredenti. Že takrat sem mu povedal, da se z italijansko fakulteto nikakor ne more boriti proti iredenti. Če gospodje mislijo, da se bo z ustanovitvijo italijanske univerze v tem oziru kaj izboljšalo, so v zmoti in kažejo, da ne poznajo razmer v teh deželah. Že takrat smo zahtevali, da ne sme priti italijanska fakulteta v Trst. Gospod naučni minister nam je pa dal danes razumeti, da je predlog, naj se ustanovi italijanska fakulteta na Dunaju, le izgovor, da se potem lahko v ugodnem trenutku premesti v Trst. Tudi temu moramo odločno nasprotovati. Trst gotovo ni primerno mesto za univerzo. Tudi ko bi se tam ustanavljala slovenska ali hrvaška univerza, bi imel proti temu pomisleke, ker je Trst trgovsko mesto; tam ne bo nikdar miru in tak prostor ni za učenje. Mi se pa tudi zato ne moremo zavzemati za ustanovitev italijanske fakultete v Trstu, ker leži to mesto sredi slovanskega ozemlja. Trst je nekaj italijanski jezikovni otok, in Trst, dasiravno danes vlada v Trstu italijanska večina, ni bil nikdar toliko italijanski, kot je danes. Zgodovinsko je dokazano, da je postal Trst šele pred kratkim po večini italijanski. Tamošnje prebivalstvo je bilo še pred kratkim po večini slovansko. Prejšnje ljudstvo je slovansko in zato absolutno ni mogoče trditi, da je Trst čisto italijansko mesto. Če vzamemo v roke imenik Trsta, najdemo v njem imena, ki so vse kaj drugega kot italijanska, iz česar je razvidno, da niso bili prej tržaški priseljenci Italijani, ampak so se šele v Trstu poitalijancili. Tu imamo knjigo iz Trsta, v kateri najdemo več kot polovico slovanskih imen, druga polovica je nemška in italijanska. Seveda so imena potvorjena, zvone precej italijanski, so pa po večini slovanskega izgovora. Iz tega je razvidno, da Trst ni italijansko, ampak jezikovno mešano mesto.

Da Slovenci v resnici potrebujemo in zahtevamo univerzo, dokazujejo mnogi ljudski in drugi shodi, ki so se pri nas vršili in ki so vsi zahtevali slovensko univerzo v Ljubljani. Razne korporacije in društva so to zahtevala in tudi kranjski deželni zbor je to sklenil. Tudi ljubljanski občinski svet je isto zahteval. V kranjskem deželnem zboru so se poleg Slovencev tudi Nemci oglašili k besedi. Omenim le barona Schwegla, ki je v neki seji kranjskega deželnega zbora sledeče izjavil (bere):

„Nezvest in nasproten bi bil načelom stranke, v katere imenu imam čast govoriti, ko bi takoj ne izjavil, da se popolnoma strinjam z izvajanjem gospoda predgovornika. Tudi mi bomo radi volje podpirali vsa stremjenja, ki bodo v dušno in materialno korist deželi in ljudstvu. Nikdar se nečemo izpostaviti predbacivanju, da bi take koristi zanemarjali, jih ovirali in jim škodovali.“

Z odkritosrčno hvaležnostjo priznavam, da je postopal predlagatelj pri utemeljitvi tega znamenitega predloga, ki ga s pravico lahko imenuje jubilejni predlog, z veliko objektivnostjo, ki je potrebna pri stvarnih predlogih, zato se mu prav lepo zahvaljujem. Ker pa je svoja izvajanja osredotočil na misel, da je mogoče, ustvariti institucijo, ki bi lahko odgovarjala vsem zahtevam južnih dežel in narodov, upam, da se krijejo njegove misli z mojimi, katere bom imel čast razviti v kratkem. Načelnega nasprotstva torej ni,

ampak se popolnoma krijeta njegovo stremljenje in moje mnenje.

Posegel je v zgodovino in kazal, da se je že pred 50 leti od več strani v deželi živahno delalo za ustanovitev univerze v Ljubljani. Prav je, da se dejstvo konstatuje in prav je, da se zbude spomini za 50 let nazaj, ker le premnogokrat in lahko se to pozabi. Navdušenost, ki je vladala v popoladni dobi narodov, je vsadila mnogo lepega cvetja, toda, žalibog, vsi niso dozoreli. In k tem sadovom, ki niso dozoreli, spadajo tudi stremjenja onih prezaslužnih mož, ki jih je navajal v svojem izjavljanju.

Želimo univerzo v Ljubljani. Mnogo ozirov govori v korist tega vprašanja: tako s stališča mesta, dežele, našega ljudstva in drugi viri, ki jih je gospod predgovornik dovolj jasno označil. Veselilo bi me, če bi bilo možno dati Ljubljani naenkrat višji in najvišji izobraževalni zavod, Ljubljani, ki je mačehovsko obdarjena z izobraževalnimi zavodi, kakor jih imajo druga mesta enake vrste. To bi bilo v veliko duševno korist mesta, pa tudi v materialnem oziru velikega pomena.

Z ozirom na deželo — tu govorim s stališča slovenskega uradovanja — ne more noben previden in pošten politik zanikati, da je želeli, da je posebno za tiste uradnike, ki hočejo ostati v deželi, neobhodna potrebna popolna izobrazba v slovenskem jeziku. Tu ne zadošča privatna izobrazba, ampak želeli je in tudi neobhodno potrebno je, da se posebno v pravnem oziru ustvari trdna tradicija, uk in podlaga, ki je neizpremenljiva in za pravno varnost največjega pomena. Temu praktičnemu načelu ne more nikdo oporekati.

Gospod predgovornik je tudi omenjal v svojem utemeljevanju državni pomen. Popolnoma moramo soglašati z gospodom predgovornikom, ki je prestavil lepe besede prejšnjega naučnega ministra Stremayrja, in ki je te besede prenesel na naš položaj, in ki tako jasno in določno govore za ustanovitev univerze na tem ozemlju. V tem oziru je tudi predgovornik označil obseg, posebno pa je navajal južne dežele, ki bi morale dobiti univerzo, da njihovi sinovi lahko zadobe najvišjo izobrazbo.

Ne bom v kratkih besedah izpopolnil statističnega materiala, ki ga je navajal gospod predgovornik, pač pa samo obrazložil. Če se nas vpraša, če se sme ozirati na Kranjsko in na dežele, ki imajo skupne krajevne interese, če se lahko tako izrazim, in če je v tem oziru utemeljena zahteva po univerzi, bi ne mogli brezpogojno pritrditi.

In tako je torej gospod baron Schwegel v kranjskem deželnem zboru prišel do prepričanja in to prepričanje izrekel, da je slovenska ali jugoslovanska univerza v Ljubljani velikega pomena in takorekoč potreba. Podprti na ta izrek, upam, moremo mi Jugoslovani še z večjo živahnostjo delati za univerzo. Omenil sem že, da je že za časa Francozov obstajala v Ljubljani univerza za južne dežele. Ta visoka šola pa se je potem iz raznih vzrokov opustila in so se potem l. 1850. v Gradcu uvedla za nekatere predmete slovenska predavanja, ki so pa že po treh letih ponehala. V Gradcu so predavali sledeči gg.: za civilno pravo v slovenskem jeziku dr. Jožef Kranjc, potem dr. Ivan Kopač, profesor rimskega prava in docent kazenskega prava in slednjič Michael Skedl, oče sedanjega državnega poslanca Skedla, ki je bil profesor kazenskega prava in je predaval v slovenščini do leta 1853.

Iz tega je razvidno, da je neosnovano predbacivanje, da mi nimamo učnih moči. Če bi jih danes ne imeli, sem prepričan, da jih dobimo v kratkem. Če se ustanovi v Ljubljani univerza, potem imamo prav gotovo že sedaj za teološko fakulteto sposobne moše. Če je bilo v letih 1850. do 1853. dobiti učitelje za več predmetov, potem je to danes mnogo lažje, ker smo v tem oziru zelo napredovali in se je tudi v inteligenci vzbudila narodna zavest, česar takrat še ni bilo. Zato bi pa nam ne delalo nobenih težav dobiti sposobnih ljudi za slovensko univerzo v Ljubljani. Seveda leži cela stvar v rokah vlade. Če vlada hoče, imamo fakulteto, če je pa vlada noče, najbrže tudi oseb nimamo. Če vlada hoče, potem se usposobijo potrebne moči na drugih univerzah, dokler niso popolnoma sposobni za nastavitev kot profesorji. V tem oziru se pa hitro ustvari način. Ne gre se samo za domače učenjake. Mi imamo slovenske učenjake: Poljake, Čeha, Hrvate; mi imamo tudi izobražene Slovence, ki bi bili lahko nastavljeni na univerzi kot profesorji. Čeh ali Poljak bi se v kratkem času priučil slovenščine, da bi bil sposoben kot profesor na univerzi. Srbohrvatje imajo z nami skupen jezik in pri njih bi se prav lahko dobile učne moči. Zato sem prepričan, da zapreke za ustanovitev slovenske univerze nikakor niso tako velike, kakor se to še danes trdi. (Poslanec Grafenauer: »Mi smo imeli Miklošiča in Jagliča!«)

Upam, da sem govoril dovolj o potrebi jugoslovanske univerze. Povrniti se hočem samo še na eno stvar, namreč na neko Wastianovo trditev. Govoril je o zvezi med Nemci in Italijani in rekel, da so pri glasovanju o Grafenauerjevem predlogu baje pustili Italijani Nemce na cedilu; iz tega sklepa, da ta zveza ni ravno preveč trdna. Gospod poslanec meni tudi, da je zahteva Slovanov po univerzah izcimljena iz političnih ozirov. Omenil sem že, da to ni res; mi jih potrebujemo in vsled te potrebe moramo staviti svoje zahteve in gledati na to, da jih izpeljemo.

Še nekaj bom pripomnil. Italijansko vseučiliško vprašanje ima dvojen pomen in sicer političen in meritoren. Z ozirom na meritoren pomen naj se konstatuje, da Slovenci priznavajo pravico italijanske zahteve po univerzi in so pripravljeni napeti vse svoje moči, da se italijanska zahteva izpolni. Naše takratno opozicijsko stališče je zapopadeno v političnem vprašanju. Splošni politični momenti v tem vprašanju se sledeče razlagajo:

1. Predzgodovina tega načrta je prvi politični moment.
2. Način, kako vlada zastopa ta načrt je drugi in
3. kje naj bo univerza, je tretji moment.

Poseben političen moment v tem vprašanju pa za nas Jugoslovane, za vse naše prijatelje in sploh za vse zatirane narode leži v moralni potrebi, da izrečemo svojo zahtevo po univerzi in da odločno protestujemo proti enostranski rešitvi narodno-kulturnih in političnih vprašanj in tako jasno izrazimo svoje politično stališče.

Predzgodovina je znana. Nemški šovinizem je napravil italijansko fakulteto v Inomestu nemogočo. Jugoslovani naj pa zato trpe.

Način, kako se zastopa sedanja predloga. Konstatiram: Razen držav-

mt pa glih rotušk turn ekstravuršt. Tistem šterem lintvernem, ke jubeleumsk must vahtaja, je pa ta nar bl pametn, de se jm nč na puve in tu, de gre gespuđ obrkumeser Rubida v penzjon, še u misu jm ni treba jemati kej tagca, ke drgač se je še za bat, de b začeu kašn lintvern ud žalast tku iz sojmo repam ukul sebe mahat, de b spet pr muste kašn vogu poču. Ser pa men nč mar, kuku s uja na rotuže iz te šlamastke pumagal; tu je nhna reč, kokr je družba svetga Cerila in Metoda zdej en čas leberalna reč in če zavle tega med narudam nauđušejne zajna pujema, jest na morm pumagat. Tu kar se zdej guđi, tu ni narodn nauđušejne, tu je ena pršilena rihta. Prejšne čase sa lde sami pudružnce ustanaulal in jh kumenderal, zdej s pa nubedn več za tu am na uzame ud ldi, ampak je treba dobr plačane gespude ukul pu kmeteh pošilat, de pudružnce ustanoulaja in ldi cu-faja. Cash sma bli tku pametn, de sma znal pudružnce sami ustanaulat, leberalc sa pa tku naumn, de še ena pudružnce sami ne znaja ustanout in morja za tu imet putuvalne učitlne. Te darila pa, ke zdej naša gespoda iz nim ukul meče, tu pa na pride iz narodnga nauđušejna in tud ne iz dobrga srca, ampak cu truc, ke mislja, de nam tu ni prou in de nas tu jezi; precej dajēja

pa tud iz jeze du nas. Sej usak ve, kuku je ta reč: nahter maja ta navada, de se iz jeze napijeja, nahter, de kej razbijeja, nahter b pa u tist soj furi use ud sebe dal. Gvišn pa je, de je usm tem pol, ke se jm kri mal puleže, žou de sa naredi tu, kar sa naredl. Ser pa naša leberalna gespoda žihr tud kej udrine, sej drgač tku ni ud ne nubenga krajcerja za dubit. Ampak ta reč mora bit res h kašnmu nuc naruda, ne pa sam h nuc leberalne gespode. De b pa kerkat dau kašn leberalc u narudn namen kej, tu se pa še nubenmu na sajna: dá že, ampak le takat, če tud zajn pr tem kej vn kaže; za narud jm je pa glih tulk, ket berače za mraz.

Le puglejma ta reč mal ud bliži. Cerilmetoduva družba, za kera sa leberalc zdej en čas tku unet, de kar puhti ud nh, ma soja žajfa in doužnost leberalne gespode, ke je ta družba u štant uzela, b bla, de b se sam iz ta žajfa umival in soj periu pral. In ta »Slu-vensk Narud«, ke se sam hval, de je duša leberalne gespode in k b mogu na use kripke delat na tu, de b se ta Cerilmetoduva žajfa spraulala v gnar, prpu-roča ket ta nar bulš žajfa tega sveta »Sihntuva žajfa« in glih Sihnt na usa muč pudpera iz soja bugatija nemške namene. In za kua dela tku ta leberalna duša, ke se ji prau »Sluvenšk Narud«?

Zatu, ke Sihnt plača dobr »Narude« te prpuručila negave žajfe:

Pejte se farbat usi leberalc iz vašu narudnastja. Če b edn uzeu en štaberl in mal puklofu iz nim pu vašeh suknah, pa b se usa vašu narudnast in rodulubje iz praham ured razkadila narukul, de b ju na blu neker nč za videt.

Kulk vam je za narudnast, ste pukazal tud še puvrh iz enem cerilmetodarskem razgledncam, ke »Fröhliche Oster« vošte sojem prstašem. Buh vam usm skp dej »Fröhliche Oster« pa še usakmo za ene par grošu »Vernunft« pu vrh, de na ute tku žalast-naumne role špilal na tem svet. Bl b ja še Cibru Jaka na mogu pukidat, kokr za Velika nuč pukidaja nemške razglednce, tu je kar za znort in tak narudnaki se čja še neki štrekat?

Tu kar pučnete, tu je use »hum-buk«, kokr se prau pu sluvenšk, tu je use laž, tu je use larifari. Vam ni za narudnast nč, vam je le zatu, de b »as narud častiu ket malike in de b vam punižn prnašu pred vaše prestole bugate darila. In če b zapelal iz soja puhlastja narud u taka kotla, de b usi putunil u ne, b s vi še glih iz tega na sturl, sam de b vi ustal na trdn, pa če prou ne na narudn podlag. De vam za narudnast in de vam tud za Cerilmetodarija ni nč, tu sa jasn pukazale vaše

nemške razglednce in pa — žajfa. Pametn lde maja žajfa za tu, de se iz no umivaja in pereja; ti, leberalna kunštna gespoda, s se pa glih iz žajfa pred celem svetam tku nagraužn umazala, in tu še clu iz nemška žajfa, de se tud iz usa Cerilmetoduva žajfa na ute nekol več upral in učedl.

Holt, še neki b hmal puzabu povedat. U tork tkula ukul anajsteh dupoune sm stopu dol u Zupančičuva štarija u Udmat pugledat, če je Zupančič že ustou. Ke pridm ke, sm najdu pa negau gnejzd že prazn in mama sa m pueval, de je tku zgudi ustou, kokr nekol drgač na ustane, pa če mu še tak ka kepčija naprej stuji. Rekl sa, de je šou iz usa udmatska mudrijanska garda, tu je: udmatsk mudrijan Brenc, udmatsk puslanc Bolču Pepe, telefonfrezer in kontrator iblanskeh štari Šimon h sudišče zavle ene humatije. Usi sa se ofrtn oblekel, kokr u ta nar večeh praznkeh, ke sa špekuleral, de uja cču dan pu štarijah hudil in se iz udmatskega kuvača, ke je ta dan enga sojga prjatla na ta zatožna klop pusadu, norca delal in ga ulekl.

Ke sm tu zvedu, sm ja pa še jest hitr ke preke sudišč pubrisu in tam sm res narajmu pred uratem cču štohtisteh, ke lohka tud med tednam brez dela ževeja, sam udmatskega kuvača in

nih potrebnosti zahteva Bienenrth rešitev italijanskega vseučilišnega vprašanja. Zdi se, kakor da bo potem šel. Daleč v ozadju stoji poslovnik, zunaj je socialno zavarovanje, tiskovni zakon in še druge za ljudstvo potrebne stvari. Zakaj? No, gre se za kravjo kupčijo. Italijani so podpirali vlado pri spletkarskih igrah, tako n. pr. pri agrarni banki in zato dobe od vlade obljubljeno plačilo. Čudno se zdi, da se Bienenrthova vlada, ki tako krepko obsoja politično menjalno kupčijo, zaloti ravno pri taki nelepi kupčiji.

Morda smatra pa Bienenrthova vlada na pritisk tuje države rešitev italijanskega vseučilišnega vprašanja kot državno potrebnost. O tem sem že govoril, kupčija pa zato ni lepša.

Trst se zahteva in od nekaterih strank zagovarja, žalibog da tudi od krščansko-socialnih. Hladno in mirno presodite posledice.

Tržaška juridična fakulteta bi pritegnila tudi mnogo Slovencev in Hrvatov. Avstrijska državna misel že danes na jugu ni velika. Mladi dijaki juristi, prihodnji politiki, pa bodo v svoji protiaustrijski ideji v Trstu še bolj pokrepčeni. Posledica bo, da bo razvitok Jugoslovanstva v tej ideji enak italijanskemu. Račun se za Avstrijo gotovo ne bo izkazal kot ugoden.

Mi nočemo takega razvitka in zato svarimo še o pravem času. Naše stališče bi moral zastopati vsak previden avstrijski politik.

Označil sem v tem oziru naše stališče in še enkrat poudarjam, da nobenemu narodu ne nasprotujemo in privoščimo vsakemu narodu to, kar tudi mi zase zahtevamo, kar rabimo za politično, fizično, praktično in kulturno življenje. Mi zato nismo proti italijanski univerzi. Če pa se z vso silo dela za italijansko univerzo, če vlada vse stori, da bi ustanovila italijansko univerzo in če nas vlada že nad 60 let zapostavlja, potem moramo imeti proti tej in vsem avstrijskim vladam pomisleke. Mi našim vladam ne moremo zaupati in tudi z najboljšimi upi ne moremo gledati v bodočnost.

Živimo v državi, ki daje pravico le gotovim ljudem in gotovim narodom, nasprotno pa večini narodov ne da postavno zajamčene pravice. Proti temu se moramo odločno zavarovati in odločno protestirati. Kot avstrijski državljani, ki moramo napram državi opravljati svoje dolžnosti, moramo zahtevati, da nam država da to, kar je naše, da nam da šol in enakopravnost v vseh delih uprave. Dokler pa tega ne dobimo od merodajnih faktorjev, toliko časa pa ne bo miru na lepih avstrijskih livadah. Če hočete napraviti mir v tej lepi državi, potem ven z enakopravnostjo vseh narodov, ven s pravicami posameznih narodov, proč z vezmi in proč z vsem, kar imenujemo tlačenje. V tej državi naj žive prosti narodi eden poleg drugega in se spoštujejo, ne pa narodi, ki vladajo in narodi, ki so tlačeni. Potrebno je, da se v Avstriji vlada v tem smislu v prihodnje. Zato pa ven z enakopravnostjo vseh narodov! (Odobranje in ploskanje.)

Liberalna frivolnost.

Vsa narodna slovenska javnost je z ogorčenjem iz listov izvedela, da je »Zveza Južnih Slaven« pod vodstvom znanega hofrata Ploja v seji oficijelno sklenila izjavo, v kateri pravi, da nima zoper vladno predlogo glede laške univerze v Trstu ničesar, iz česar je jasno razvidno, da je »Zveza Južnih Slaven«

pa negauga ta zatoženga prijatla ni blu umes. In glih zavle tega, ke ta pravah ni blu bliz, sa tku žalastn zdehval in jamral, če jh zdeji ni, ke je tku pozn, jh že na bo. Puseben gespu Bolču Pepe sa se ud same jeze u žnabre grizl in kokr sa mene zagledal, sa m prišel naprut: »Prmejš, a sm zastojn iblanske redehterje tlela sm puvabu?« sa za-rentačl. Jest sm jh kumi putulažu, de nej se nekar na giftaja, de sm le jest pršou, pa je use dobr. »Jest um dau u Boltatuga Pepeta tu, de vas je kuvač tku putegnu, pa u več ldi zvedel, kokr če b usi iblansk redehterji še tku na douh in šrok ta špas pupisval.« Gespu Bolču Pepe sa bli iz tem cefriden in sam Brenc je še iz zubmi škripu in upou, de če mt deset kron za ta douga pot in de se na pesti na ta viža švasat.

Tok tu sm še tou dons puvedat, de ute vedl, kuku je udmatsk kuvač Vrhouc putegnu udmatske švasarje, dol ud Udmata, pa sm du ta nouga žabjeka in tu za lon, ke sa švasarji zmeri nega uleku. Prou je, sej se jm šika.

Zdej pa voš usm puštenem. Idem ene vesele Velikunočne prazne

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

oficijelno zapustila stališče, ki je bilo določeno v »Narodni Zvezi«, oziroma celo v »Slovanski Uniji«, da je namreč med laškim in slovenskim vseučiliščem junktim, to se pravi, da se laške fakultete ne sme otvoriti, ako se obenem ne ustanovi slovenska. Sklep »Zveze Južnih Slaven«, ki krši, kar se je prej od vseh slovenskih in hrvaških poslancev v skupni »Narodni Zvezi« sklenilo, je »Zveza Južnih Slaven« kot oficijelen sklep kluba v obliki komunikacije objavila. Ko je »Slovenec« zavoljo tega prijel »Zvezo Južnih Slaven«, osobito hofrata Ploja, in imenoval ta sklep izdajstvo nad slovenskimi interesi, je »Zveza« molčala in molči še danes in ne popravi, oziroma dementira vsebine svojega komunikacije.

To je tembolj čudno, ker ni »Zveze« prijel samo »Slovenec«, marveč je Ploja prosil pojasnila celo liberalni »Narodni Dnevnik«. Namesto »Zveze Južnih Slaven« pa se je oglašal »Narod«, ki je v tej zadevi popolnoma nekompetenten in čisto priprosto taji, da bi se bil storil tak sklep, dočim je sklep bil naznanjen celi javnosti, objavljen po vseh listih in ga »Zveza« ni dementirala. No, danes pa se oglašajo »Narodni Dnevnik« in pravi, da veruje »Narodu«, češ, »z ozirom na dosedanje postopanje klerikalcev v vseučiliškem vprašanju sodimo tudi mi, da ima »Slovenski Narod« prav.« To je pač brezstidnost, da večje ni mogoče. Pa saj »Dnevnik« takoj nato izraža vendarle dvom, da bi bilo res, kar trdi nekompetentno in nepooblaščen »Narodovo« uredništvo, in zato pristavlja sledeče: »Toda klerikalci ne smejo pozabiti, da imajo na Dunaju dvetretjinsko večino parlamentarnega zastopstva Slovencev v svojih rokah in da teži glavna odgovornost za eventualni neuspeh na njihovih ramah.«

Kakšna lumparija! Jaz bom hišo sezidal, pa bo prišel človek in mi jo bo iz zlobe zažgal, potem sem pa jaz odgovoril! To je liberalna filozofija! Hofrat Ploj za hrbtom ruje in se z vlado pogaja ter tako sproti ruši, kar sklepajo in ukrepajo slovenski poslanci, potem pa naj bodo slovenski poslanci odgovorni za efekt tega postopanja!

Tako frivolno mislijo in pišejo liberalci in s tem dokazujejo, koliko jim je v resnici mar za slovensko vseučilišče! **Tako cirilmetodarji delajo za uresničenje naše prve šolske zahteve!** Pa se še lažejo, češ, klerikalci zavirajo vseučiliško vprašanje. Naši poslanci so bili, ki so zaprečili, da laška fakulteta že danes ne stoji v Trstu, Ploj pa je takrat molčal.

In to vam povemo: **Nobeden si ne želi tako vseučilišča v Ljubljani, kakor mi,** ker nam je za čim večjo izobrazbo ljudskega naraščaja in njegove inteligence — vi pa se slovenske univerze v Ljubljani bojite, ker se bojite, da ne bo ta univerza tvornica masarykovcev in gnjezdlišče freisinskega profesorstva! Za to vam je in ne za najvišjo kulturno zahtevo slovenskega naroda!

III. umetniška razstava v R. Jakopičevem paviljonu.

Komaj se je zaključila v Ljubljani umetniška razstava dalmatinskih umetnikov, že nas vabijo skromni lepaki na novo umetniško razstavo v Jakopičev umetniški paviljon, na kateri so zastopani, izvzemši Srbkinje Nadežde Petrovič, sami domači umetniki. Tako je to v dobrem letu že druga umetniška razstava slovenskih umetnikov in smelo trdimo, da je po zaslugi g. Riharda Jakopiča začela tudi naša »bela« Ljubljana umetniško životariti ter tekmovali z drugimi večjimi mesti, po katerih se že desetletja prirejajo razne umetniške razstave ter vzbujajo v občinstvu zanimanje tudi za lepe umetnosti, umetnikom pa dajo priliko seznanjati širše sloje z njih umetniškim delovanjem.

Nekako s težkim srcem smo to pot prestopili prag umetniškega hrama v Latermanovem drevoredu. Nismo se sicer bali, da bi se nam v preveliki gnječi pripetila kaka nezgoda in niti na misel nam ni prišlo, da bi se opremili za tak slučaj z »žepno lekarno«; saj poznamo umetniške potrebe našega občinstva. A bali smo se, da število naših umetnikov ne bo kos nalogi, v tej kratki dobi uspešno nastopiti v javnosti, saj se že o lanskih razstavljenih umotvorih naše občinstvo ni posebno laskavo izjavljalo, in slutnja nas je mučila, da nas letos, ko ni preostajalo razstavljamcev časa za izredne priprave, še manj zadovolje. Toda varali smo se! Letošnja spomladanska razstava nas je poučila, da čim več predpriprav, tem manj uspeha, zato je baš letošnja

razstava celo neprimerno boljša, kakor je bila lanska.

Dasi pogrešamo na letošnji razstavi lepo število naših umetnikov, med njimi zlasti slikarja Sternena ter kiparja Bernekerja, ki sta bila na lanski razstavi kaj dostojno zastopana, vendar nas je letošnja razstava, bodisi glede kvalitete, kakor tudi kvantitete prav prijetno presenetila.

Razstavljenih je letos 186 del (lani 171) od 14 razstavljamcev (lani 28). Razstavili so slikarji: Grohar Ivan 7, Jakopič Rihard 29, Jama Matej 10, Klemenčič Fran 12, Magolič Srečko star. 1, Magolič Srečko mlajši 3, Smrekar Venčeslav 2, Šantel Henrika 4, Šantel Šaša 7, Vavpotič Ivan 1, Zmitek Peter 47, Petrovič Nadežda 37 in kipar Zajec Ivan 20 umotvorov. Kateremu izmed teh 186 umotvorov bi prisodili prvenstvo, težko je reči, kajti več ali manj posrečeni so malodane vsi, le Srbkinja Nadežda Petrovič nas s svojimi testenimi pokrajinami in zverženimi akti ne more zadovoljiti. Barve njene so brutalne, brez harmonije, tehnika okorna. Najboljše slike vse razstave so pač Groharjev »Snežni metež« (št. 2), Jakopičev »Sveži sneg« (št. 9) ter »Iz Posavja« (št. 36), Jamovi »Topoli« (št. 42), Magoličeva (starejšega) »Nocturno« (št. 59), Magoličeva (mlajšega) »Iz mestnega loga« (št. 61), Klemenčiča »Starka«, Šantel Henrike »Deklica« (pastel št. 110) ter Zmitkova »V Močilah« (št. 180) ter »Pogled na Vič« (št. 183). Tudi naš kipar Ivan Zajec se je pokazal zlasti v malih delih pravega mojstra. »Kozakove sanje«, dasi nam že znane, so pravi biser razstave. Največ je razstavil slikar g. Peter Zmitek, ki topot gotovo vsakogar, zlasti s svojimi manjšimi slikami, kakor so »V svojem kotičku«, »Po solnčnem zatonu« in enake stvarce, prav prijetno zadovolji. Manj ugodno učinkuje njegovo največje platno, ki ga je naslovil »Nasladoc«. Zlasti okvir kar nič ne harmonira z vsebino, ki je pa tudi sama na sebi vse bolj krvava, kakor umetniška. Stari znanci, kakor prosluli g. Srečko Magolič star., g. Jakopič, g. Jama in g. Grohar, nas obdarjajo na tej razstavi z mnogimi, dobro uspešnimi proizvodi. G. Magolič star. se je izkazal prav mojstrsko s svojim »Nocturno«, ki nam kaže ljubljanski Marijin trg s frančiškansko cerkvijo v večerni poulični razsvetljavi. Lučni efekti, obzarjeni zidovi sredi njih — vse to se spaja v toplo enoto sanjavosti tistih samotnih večerov, ko se človek spomni kdovečesa, sloni ob oknu, sluti neke spodaj vrvenje ljudi, a ga ne vidi in se udaja vse preko tega meglenim spominom. G. Rihard Jakopič nas iznenadja s celo serijo povečini manjših proizvodov. Jako utegnejo zanimati strokovnjake ob raznih letnih časih in raznih vremenskih slikani eninisti predmeti in tudi navaden gledalec najde na mnogih njegovih umotvorih izrazitega mojstra svetlobnih efektov in marsikje pravega, topločutečega poeta. Izmed Groharjevih slik ugaja najbolj že iz prejšnjih let znani sejalec, ki je neprimerno boljše od onega iz prve samoslovenske razstave. Umestna je trditev, da je to najboljše delo, kar se jih je ob tej priliki razstavilo. Krajinar Jama je tudi topot jako prikupljiv, kakor tudi Henrika Šantelj. Med novimi razstavljavci srečujemo Frana Klemenčiča, ki se odlikuje pred vsem kot portretist. Jako krepak je, izrazit in dasi včasih nekam trd, vendar resničen. Homo novus je Srečko Magolič mlajši. Razradostil nas je s tremi krajinami, ki so vse preplavljene s posebno mehkočutnostjo in lepoto. Drugarita mu Karel Mysz in Venčeslav Smrekar.

Nočemo se spuščati v ocenjevanje vseh posameznih del; ocenjuje naj jih občinstvo samo, saj poukov, kako naj se opazujejo moderni umotvori, obelodanili so umetniki sami in tudi mnogi kritiki več kot dovolj. Pripomnimo naj le še, da je na tej razstavi dokaj del, ki odgovarjajo vsakršnemu okusu in nazarjanju, zato pozivljamo našo inteligenco, naj prav marljivo poseže razstavo ter pokaže z nakupovanjem, da privoščiti tudi našim umetnikom nekaj drobtinice s svojih bogato obloženih miz. Zlasti naše javne korporacije, ki so se zadnji čas začele tudi za umetnost nekoliko bolj zanimati, naj ne pozabijo svojih dolžnosti napram našim umetnikom. —l.

Poostritev predpisov za vseljence v Združene države Severne Amerike.

Družbi sv. Rafaela pišejo iz New-Yorka, da nameravajo Združene države predpise za vseljence v doglednem času zopet poostriti, od katerih poostri-

tev bi ne bili prizadeti le novi vseljenci, ampak tudi vseljenci, ki se nahajajo že več časa v Združenih državah.

Senator države »North Carolina«, Normann, je predložil Zvezinemu senatu zakonski načrt, v katerem zahteva, da se dosedanja, 4 dolarje znašajoča pristojbina za vseljence poviša na 10 dolarjev, t. j. približno 50 K našega denarja. Še ostrejši je predpis, da se morajo vsi vseljenci, ki niso državljani Združenih držav, vsako leto na novo zglašiti pri vseljniški oblasti in tamkaj plačati pristojbino v znesku 10 dolarjev, da se jim sploh dopusti nadaljno bivanje v Združenih državah. Najhujša odredba pri tem pa je, da bodo vseljenci pri plačilu tega novega davka prisiljeni, da se puste od vseljeniškega urada fotografirati in da se bo od njih vzel odtisek palca po Bertillon-sistemu, kateri je v Evropi v navadi samo pri največjih zločincih.

Opustitev plačila letnega davka in omenjene identifikacije imela bo za posledico izgon. Izvzete od teh določil so samo takozvane osebe inteligence, kot dijaki, trgovci, bankirji, uredniki ter osebe z akademsko izobrazbo, ako so zaposleni ali samostojni, zastopniki diplomacije in turisti, ki se le začasno v državi nahajajo.

Vsak vseljenec, kateri bo obsojen zaradi kakakega zločina, se bo takoj izgнал in tudi v slučaju, če je že več let v državi živel. One osebe, katere so bile v Evropi ali Ameriki sodnijsko kaznovane in bi vendarle skušale se vtiho tapiti v Ameriko, zapadejo kazni do dveh let zapor, po katerem sledi še izgon.

Po mnenju trgovskega tajnika naj bode zabranjeno tudi vseljevanje vsem dekletom, katere niso 20 let stara in ne potujejo s starši ali pa k staršem, ki se že nahajajo v državi, v katerem slučaju je doprinesiti zadosten dokaz. Bolni vseljenci, katerim se je sedaj dovolil vstop v državo, ako so zanje jamčili sorodniki, da ne bodo padli v breme javnosti, sploh ne bodo smeli več v državo.

Predstoječe predpise, kateri se bodo v doglednem času gotovo uveljavili, smatrala je Družba sv. Rafaela potrebno priobčiti, da jih vzamejo oni na znanje, ki se nameravajo izseliti v Ameriko, da vedo, s kakimi, ne same materijelnimi, ampak tudi moralnimi nepravilnostmi se jim bo treba boriti v takozvani »novi domovini«!

Kmetijski nemiri v Tesaliji in grška vojaška revolucija.

Piše se nam: Polagoma se bo tudi v inozemstvu spoznalo, koliko je verjeti uradnim pomirjevalnim izjavam grških državnikov in atenskega dvora. Resnica je, da se po celem Grškem giblje živahna revolucija, ki izbruhne takoj na drugem kraju na novo, kakor hitro začne ugašati na enem koncu. Ko je najprej izbruhnil častniški upor v Gudiju in je na mesto Theodokijevega kabineta stopilo ministerstvo Rhalijevo, je zagotavljal Rhalij, da se bo s tem činom zopet povrnil mir. Kljub temu pa se je revolucija razvijala dalje in Mavromichalis je prevzel vlado v zelo težkem položaju, da upelje zopet normalne razmere, kakor je izjavil sam. V resnici se je zgodilo ravno nasprotno in Mavromichalis je moral prepustiti vlado Dragumisu, ki je tudi popolnoma gotovo hotel odstraniti revolucijo in vojaško diktaturo. Sedaj pa stoji tudi sam na koncu svojih moči, med tem ko dobiva revolucijsko gibanje vedno močnejšo podlago.

Tudi kralj Jurij se je izkazal kot slab prerok. Najprej je zagotavljal, da bo nastal mir v deželi, če se odstrani iz vojske prince. V resnici pa so narasle s tem le zahteve nemirnih častnikov. Kralj je moral prenašati vedno nova poniževanja od strani vojaške zveze, pred njegovimi očmi je pogorela kraljeva palača; na besede zagrizenega nasprotnika, Krečana Veniselos, je dovolil sklicanje narodne skupščine, ki bo sklenila nepreračunjene sklepe; ko je poklical prestolonaslednika nazaj, je protestirala proti temu vojaška zveza ter prisilila kralja, da je prestolonasledniku brzojavno prepovedal povratek na Grško. In sedaj se branijo častniki razpustiti revolucijsko vojaško zvezo, če tudi je to obljubil general Zorbas kralju pod častno besedo.

Kdor je poznal vodilne osebe in moči, ki so netile revolucijsko gibanje, je moral vedeti v začetku, da se revolucija ne bo zatrla čez noč, pač pa privela Grško do splošnega propada, gotovo pa do padca kralja Jurija ter prestolonaslednika Konstantina, kateremu se hoče onemogočiti kraljevska krona. To je bil že od početka določen cilj in doslej so nevidne roke, ki vodijo celo

gibanje, delovale po načrtu v dosego tega cilja. Sedaj nastali kmečki nemiri v Tesaliji popolnoma prijačo temu programu. V tem trenutku je bilo vse izpolnjeno, kar so zahtevali častniki in za njimi stoječe radikalne skupine. Narodna skupščina je bila razpisana, vojaška zveza je svojo nalogo končala ter bi se morala razdružiti. Torej je moral izbruhniti nov požar, da nastane nova zmešnjava v položaju. To nalogo so dobro izvršili kmečki upori v Tesaliji.

Kmečki upori v Tesaliji bi popolnoma lahko izbruhnili pred enim letom. Tamkajšnje agrarne razmere so že dolgo časa nevdružljive in mesto Volo je bilo že tako sedež agrarno socialističnega revolucionarnega odbora. Iz mesta Volo se je vodilo vtihotapljanje orožja, dinamita in čet v Makedonijo, iz Volo je izšel prvi poziv na Krečana Veniselos, naj pride kot diktator v Atene. V mestu Volo se je izvršilo tudi prvo pobratstvo med častniki, revolucionarji in duhovniki glede na odstranitev ustave. Tesalci so stali zato kot pomozne čete za hrbtno atenskih revolucionarjev ter so čakali samo znamenja k napadu. Za Tesalce pa je prišel sedaj primeren trenutek. Veliki kmečki shod v Kardici je poslal v Atene ultimatum, v katerem se zahteva takojšnja razdelitev cerkvenih, državnih in zasebnih veleposestev med kmete. To je pa najobčutljivejša točka grškega državnega organizma, ker je 80 odstotkov tesalskih veleposestnikov mohamedancev, katerih pravice bi turška vlada varovala z vsemi sredstvi. Dejanski napad krščanskih kmetov v Tesaliji na mohamedanske podjetnike bi povzročil takojšnji vpad turške vojske na Grško. Zaradi tega je sedanje novo gibanje na Grškem veliko bolj nevarno kot prejšnji dogodki.

Naše gibanje.

Velik koncert slovenskega glasbenega društva »Ljubljana«.

»Ljubljana« nastopi v svojem I. rednem ljudskem koncertu z izključno slovanskimi skladbami absolutne koncertne vrednosti. Med njimi bomo čuli lepo število naših narodnih pesmi, ki bodo stalno na programu koncertov »Ljubljane«, kadar se bodo izvajali samo a capella komadi. V znamenju narodne pesmi stopa »Ljubljana« na koncertni oder, gojitev narodne muze ji je namen pred vsem. Tako bode to glasbeno društvo bistveno pripomoglo slovenski narodni pesmi do veljave in ugleda na zunaj, obenem pa negovalo narodno pesem v duhu moderne glasbe. Sto in sto pesmi iz naroda je že nabranih, istotako harmoniziranih, toda le skromno število teh se sme šteti med koncertne točke. Prireditve v tem smislu izvrši polagoma v čim krajšem času »Ljubljana«.

Da pri tem delu ne bo zanemarjala tudi drugih strok v glasbi, za to jamči že nje sedanja uredba. V šoli, kjer v ponos društva z veliko vnamo in ljubeznijo deluje hčerka dike slovenske glasbe, našega v tihem a napornem delu za prosep naše glasbe osivelega ravnatelja Gerbiča, gdca. prof. Jarmila Gerbič, se goji pretežno solopetje in klavir po najnovejši metodi in kar je za bodočnost važno, je dejstvo, da vlada med učečo se mladino odkritosrčno zanimanje in navdušenje za stvar in po, uk, tako da utegnemo v teku par let dobiti iz šole dovolj moči za nastop v javnosti in ne pridemo tozadevno v neprijetni položaj, da bi se morali lišpati s tujim perjem.

Upravičeno je upati, da se bo šola »Ljubljane« jeseni znatno povzdignila in da bodo njeni uspehi širili njen glas in delokrog. Razun šole pa se »Ljubljana« ponaša danes z mešanim zborom, ki se neprestano z veliko požrtvovalnostjo vežba in že sedaj trdno sklenjen vzdrži konkurenco starejših dolga leta obstoječih zborov, o čemur se bo o priliki koncerta lahko vsakdo prepričal. Ze prihodnjo sezono namerava ta zbor poseči po večjem delu, stopiti korak naprej, varno in previdno pa sistematično in energično, vedno samo en cilj pred očmi — popolnost v vsakem oziru v čast in slavo slovenskega glasbenega sveta.

Kar nam je najvažnejše pri tem, pa je dejstvo, in to naglašamo, da ima »Ljubljana« danes v celoti ljudski značaj, da je njena šola, kakor tudi njen zbor odprt vsakomur, ki je poštenega srca in dobre volje za stvar. Da se je »Ljubljana« v teku enega leta ne samo krepko vzdržala nego v vsakem oziru rasla, to je dokaz, da je združila v sebi one, kateri kakorkoli niso mogli drugam, kar dovolj označuje potrebo njene eksistence.

Sloneč na principu krščanskega demokratizma stremi in bo stremila

energичno in vztrajno za svojim ciljem ki je zapopaden v procvitu slovenske glasbe sploh. S tem idealnim delovanjem si bo pridobila novih prijateljev.

V Begunjah na Gorenjskem se je pretečeno nedeljo ustanovilo »Katoliško slovensko izobraževalno društvo«. **Mladeniški tečaj**, ki se je vršil 19. in 20. t. m. v št. Vidu nad Ljubljano, se je izvršil vsem v zadovoljstvo. Ze na praznik sv. Jožefa, ko so ti junaki prikorakali v cerkev k sveti maši, jih je naše ljudstvo z zanimanjem zrl in so bili vsem za vzgled, s svojim močnim nastopom. Zahvala pa vsem bratom, po katerih zaslugi se je tako krasno vse izvršilo. Več o tem prinese »Mladost«. Člani mizarske zadruge so imeli v nedeljo popoldne ob 4. uri svoj redni občni zbor v zadružnih prostorih. Za načelnika je bil zopet izvoljen naš vrli Ivan Bergant iz Dravlj. — Pa tudi naši Sokoli so začeli dobro napredovati, pardon nazadovati. Na praznik sv. Jožefa so namreč pri »Slepem Janezu« imeli igro »Moč uniforme« (bilo je zraven tudi precej alkoholne moči). Kako so se na odru obnašali, je dokaz to, da so njihovi somišljeniki godrnjali: »Skoda denarja, katerega smo jim dali.«

Slovensko gledališče v Kranju. Iz Kranja nam poročajo, da se uprizore »Rokovnjači« dne 3. in 4. aprila v »Ljudskem domu«. Na belo nedeljo je začetek ob 7. uri zvečer; na praznik Marijinega oznanjenja (4. aprila) pa ob tri četrti na 4. uro, tako da se omogoči prihod vsakomur. Ker bo ta ljudska predstava končana že ob 7. uri, bodo lahko vsi gostje še pravočasno se vrnili proti Skofiji Loki, Jesenicam in Trzinu. Pripravlja se umrlega Medveda zadnja ljudska igra »Četrta božja zapoved«, za katero se kaže prav živo zanimanje.

»Za pravdo in sroce« priredi »Katol. slov. izobraževalno društvo« v Železnikih na velikonočni ponedeljek ob pol štirih popoldne. Igra se priredi v hvalen spomin našega velikega in prerano umrlega pesnika Medveda. K obilni udeležbi najuljudneje vabimo vse, ki jim je drag spomin nepozabnega pesnika.

Bralno društvo v Gorjah vabi k društveni veselici, ki jo priredi velikonočni ponedeljek, dne 28. marca, ob šesti uri popoldne v cerkveni dvorani. — Spored: 1. Petje. 2. »Tri sestre«. Igra v treh dejanjih. 3. Petje. — Vstopnina: Sedeži prve in druge vrste 1 K, tretje in četrte vrste 80 h, pete in šeste vrste 60 h, stojšča 30 h. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Katol. slov. izobraževalno društvo na Boh. Bistrici priredi na velikonočni ponedeljek, dne 28. t. m., ob treh popoldne veselico s sledečim sporedom: I. Petje: 1. »Pogled v nedolžno oko«, 2. »Planinska«, 3. »Eno devo...« (moški zbor). II. Predavanje br. Franc Mavriča o značaju slovenskega mladeniča. III. Igra »Krčmar pri zvitem rogu«, »Kmet in fotograf« in »V ječi«. — Prijatelje društva, zlasti »Orlov«, prijazno vabi odbor.

Predavanje. V Kronbergu pri Gorici je dne 19. t. m. ondoto »Katol. slov. izobraževalno društvo« imelo občni zbor. Pri tej priliki je predaval g. A. Remec kot zastopnik S. K. S. Z. iz Gorice o polarnih ekspedicijah, kar je vzbudilo veliko zanimanje.

Marijina družba na Breznici vabi na velikonočno, ki jo priredi s sodelovanjem Slov. katol. izobraževalnega društva velikonočni ponedeljek, dne 28. marca 1910, v prostorih stare šole. Spored: 1. Tamburanje. Izvajajo tamburaši Slov. katol. izobraž. društva na Breznici. 2. Predavanje. Govori č. g. J. Mlakar. 3. »Sveta Elizabeta, grofinja Turinška«. Igra v petih dejanjih. Začetek ob 7. uri zvečer.

Katol. slov. izobraževalno društvo na Brezjah priredi dne 28. marca velikonočno veselico s sledečim sporedom: 1. Govor. 2. Deklamacija: S. Gregorčič: Velikonočna. 3. Petje: a) A. Nedved: »Domovina mili kraj«; b) Venček narodnih pesmi. 4. Tamburaje: a) »Naprej zastava Slave«; b) »U boj!, u boj!«; c) »Hrvatsko kolo«. 5. Igra: »Izgubljeni sin«. — Začetek ob pol 5. uri popoldne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Slov. katol. izobraževalno društvo v Kostanjevici uprizori na velikonočni ponedeljek igrokaz »Divji lovec«. Krajni šolski svet nam je sicer v zadnjem trenutku odpovedal prostor v prostorih nekdanjih šolskih sob, pa igra se bo igrala kljub temu na župnijskem hodniku.

Idrijske novice.

i Plačevati bo treba. Znano je, da se naprednjaki niso hoteli pokoriti deželnemu odboru, ki je prepovedal zidati čitalnico na občinske stroške. Več-

na odbornikov — tako narodno naprednih kakor soc. demokratskih — je bila popolnoma omamljena po dopisih v »Slovenskem Narodu«. Ko so brali v imenovanem listu debelo tiskano zagotovo: »Če hoče deželni odbor boj, idrijski občinski odbor se ga ne straši.« bili so uverjeni naprednjaki in soc. demokratski, da res nima deželni odbor nikakega nadzorstva nad občinskim gospodarstvom v Idriji. Ante Kristan, Gangl in Novak so protestirali celo na javnem trgu proti deželnemu odboru. Marsikdo je bil zaslepljen, pred vsem županstvo, ki je vključ temu, da je deželni odbor natančno določil, kaj naj se popravi in s kakšnimi stroški, po svoje pričelo čitalnico prezidavati. Ko je bil letni obč. račun ja 1908 razporežen, je vložil Oswald na deželni odbor pritožbo, ker je županstvo med izrednimi stroški izkazalo izdatek za prezidavo mestnega poslopja hiš. št. 509 v znesku 8936 K 42 v. Deželni odbor je določil za potrebna popravila 7200 K, občina pa je izdala skoro 9000 K, — čitalnice pa še ni bilo nikjer. Z odlokom z dne 8. marca 1910 je razsodil deželni odbor, da se mora izdatek 8193 K 62 v občinski blagajni povrniti, ker ga županstvo ni bilo opravičeno potrošiti. Svoj čas so lagali naprednjaki in socialnim demokratom kak škodljivec občine je Oswald. Sedaj pa se je izkazalo, da ne samo ni občine nič oškodoval, ampak bo vsled njegove pritožbe občina še dobila nad 8000 K. Kako se bodo neki sedaj vili?

i Kdo bo deželen povračila 8193 K 62 v? Plačati morajo tisti odborniki, ki so se pri znani občinski seji leta 1908, ko so bili navzoči zastopniki deželnega odbora, izrekli, da so solidarni z županom. Zaslužili bi pa, da plačajo tisti, ki so vso zadevo vodili, namreč Jul. Novak, Kristan, Tavzes in Pegan. Tudi Ganglu se bo treba zahvaliti prizadejim. Morebiti se spodbesejo in založe za vse voditelji sami.

i Letni račun za 1909 želi deželni odbor. Ne vemo, kaj bo. Sestavljen je bil baje, oziroma resnično, že koncem februarja, razporežen pa še 14. marca ne. Zato tudi še občinska seja ni mogla o njem sklepati, dasi zakon določuje, da morajo biti občinski računi do konca februarja v občinski seji rešeni. Ker je župan sam zatrdil, da bode 2. ali 3. marca razporeženi v Idriji, niso pa bili še 14., sklepamo, da jih je zadrževal tajnik Jul. Novak. Zakaj neki? Ali je morda čakal na razsodbo deželnega odbora? Opozorjamo deželni odbor na to ravnanje, obenem pa tudi tisto občinstvo, ki se včasih spodfika če nekoliko v »Slovincu« podrežemo včasih glede občinskega gospodarstva.

i Odlok deželnega odbora z dne 8. marca 1910 na mestno županstvo v Idriji se glasi: »Št. 3685. Pritožbi Francea Oswalda proti občinskemu računu ondoto občine za leto 1908 je deželni odbor ugodil in odločil, da se ima od zneska 8936 K 42 v, ki je izkazan med izrednimi stroški pod točko V. kot izdatek za prezidavo mestnega poslopja h. št. 509, izločiti 8193 K 62 v, ker županstvo ni bilo upravičeno, potrošiti to vsoto za popravilo hiše št. 509. Razlogi: V seji dne 10. aprila 1908 je sklenil ondoto občinski odbor, da se ima prezidati mestna hiša št. 509 po načrtih arhitekta Holinskega. Proti temu sklepu so se pravočasno pritožili Franc Oswald in tovariši, katerih pritožbi je deželni odbor ugodil in sklep glede prezidave hiše št. 509 razveljavil z odlokom z dne 8. maja 1908, št. 6463. Razen tega je dobilo županstvo dne 8. maja 1908 od tukaj tudi telegrafični ukaz, da ima s prezidavo prenehati, dokler ne bode postal sklep z dne 10. aprila 1908, pravomočen. Županstvo pa se ni zmenilo za ta ukaz in je, četudi je bil deželni odbor izpodbijani sklep razveljavil, nadaljevalo prezidavo hiše po načrtih arhitekta Holinskega. Stroški, ki so narasli vsled tekega samolastnega in upornega ravnanja županstva, se ne smejo pokriti iz občinskih dohodkov, temveč imajo poskrbeti za pokritje navedenih stroškov osebe, ki so jih povzročile s svojim protipostavnim postopanjem. Iz mestne blagajne je smelo županstvo plačati samo 2 K 80 v za kolekovanje načrtov in prošnje za prezidavo občinskega poslopja št. 509 in pa 500 K za generalne načrte, ker so bili ti potrebni, da je mogel občinski odbor na njih podlagi sklepati o prezidavi hiše št. 509. Dalje je bilo županstvo tudi upravičeno izdati znesek 240 K za ški-co, ogled in proračun za popravilo hiše št. 509, ker je to spoznal za potrebno tudi deželni tehnik in ni bilo proti nji od nobene strani ugovora. Od izpodbijane postavke 8936 K 42 v snada potem, kakem med stroške v občinski račun za leto 1908 samo znesek 742 K, ostalo nek 8193 K 62 v pa se mora izločiti,

prenesti med dohoke v račun za leto 1908 končni blagajniški prebitek od 24 kron na 8217 K 62 v. Ta znesek se ima prenesti med dohodke v račun za leto 1909, katerega prepis naj županstvo nemudoma semkaj pošlje.«

i Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Idrija je imelo svoj občni zbor dne 20. marca t. l. Iz odborovega poročila, ki se je članom razdelilo tiskano, je razvidno, da šteje društvo 16 ustanovnikov in 393 članov. V poslovnem letu 1909 je bilo 11.388 K 43 v dohodkov ter 5137 K 98 v izdatkov, tako, da znaša društvena imovina koncem leta 6250 K 45 v. Društvo je redno podpiralo 133 nedoraslih sirot, za kar je izdalo 3920 K 54 v; izredne podpore v denarju in za nabavo obleke, obutve itd. so pa znašale 866 kron 85 v. Za oddajo v učna in službena mesta se je posredovalo v najmanj 20 slučajih. V zavodu »Otroški prijatelj« v Šiški se vzdržuje ena gojenka. Občni zbor je sklenil, da se društveni odbor z vso vnamo poprime pripravljalnih del v ta namen, da se čimprej ustanovi prepotrebna ljudska in dijaška kuhinja. Obenem se je razpravljalo o ustanovitvi rudniške delavnice za rokodelske vajence v Idriji.

Jeseniške novice.

i Našemu delavstvu za Veliko noč. Zadnji »Slov. dom« je napadel naše delavstvo, zlasti našo mladino, češ, kako nerada in le prisiljena zahaja v »Delavski dom«. K temu pripomnimo le to-le: Prisiljeno, da, prisiljeno prihaja naše delavstvo in naša mladina v »Delavski dom«, pa nihče drugi ga ne sili nego načela, ki jih priznava naše delavstvo, in pa vera v Onega, ki je vstal od mrtvih. In takega delavstva je čedalje več; teden za tednom pristopajo delavske-mu društvu novi člani in članice. Ako pa semintja tudi kaka smetičica odleti, in jo nasprotniki, ki so jo zaničevali, dokler je bila v našem društvu, z vso hinavsko priliznostjo poberejo in napravijo iz nje uprav amulet, nam to nič ne dene, ker je za nas brez pomena; mi tudi tedaj tega ne zaničujemo, ampak samo pomilujemo! Da, ravno to nas veseli, da je tisto, kar je v našem društvu slabega in odpade, da je tisto pri naših nasprotnikih še vedno najboljšje, in to kujejo v zvezde, če k njim pristopi. To je znamenje, kako naši nasprotniki še globoko v grobu spijo, ker tisto, kar z našega debela odpade, prileti k njim; znamenje pa tudi, da naše pošteno in prepričano delavstvo daleč nadkriljuje liberalno sokolstvo brez načel, brez prepričanja, živče od samega zabavljanja. Naše delavstvo se je moralo učiti trpeti leta in leta, prenašati je moralo zaničevanje od nasprotnikov, pa tudi udarce; sedaj pa je naše delavstvo vstalo čvrsto, spremenjeno, zavedno, ki se drži svojega društva prepričano in veselo. In to je njegova glori-ja, pred katero nasprotniki trepetaje leže v prahu. In takemu delavstvu: Vesela aleluja. Vam iz trpljenja vstali trpini!

Tržiške novice.

i Napad na hranilnico in posojilnico v Trzinu se je izvršil v drugi polovici preteklega leta. Širile so se izmišljene govorice, da je ves denar izgubljen. Marsikdo je slepo verjel in dvignil denar. Računski zaključek za leto 1909 pa najbolje govori, kako prazne so bile te govorice; izkazuje namreč za preteklo leto čistega dobička 3100 K 19 h, rezervni sklad pa je narasel že na 14.978 K 64 h, torej skoro na 15.000 K. Kdor ne

Skoz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši priradek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejše kavinne pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

verjame, se lahko sam prepriča. Številke govore! — Občni zbor se bo vršil dne 10. aprila t. l., ob štirih popoldne v hranilnični prostorih, na katerega so vabljeni vsi člani in je zelo želeli, da bi se ga udeležili polnoštevilno.

Društveno gibanje v Trzinu. Lepo so počastili krščansko-socialni delavci dne 19. t. m. god. društvenega patrona sv. Jožefa. Zjutraj so pristopili polnoštevilno k sv. obhajilu. Okrog 10. ure so odkorakali z zastavo v cerkvico sv. Jožefa k sveti maši. Na čelu so korakali naši vrli »Orli« v krogih, za njimi ženski odsek, ki je ta dan prvič nastopil v javnosti in potem ostali člani. Popoldne ob štirih so zopet došli vsi člani in članice z zastavo v to cerkvico. Tu je imel društveni predsednik g. Gole kratak nagovor, nato so bile pete litanije M. b. Krasno petje je oskrbel društveni moški zbor. Pri obeh cerkvenih slovesnostih zjutraj in popoldan je bila cerkev prenapolnjena.

t Pokopalni zavod. C. kr. trgovinsko ministrstvo je dovolilo tukajšnjemu mizarškemu mostu g. Avguštinu Primožiču prirediti si zavod za pokopavanje mrličev. Ker niso cene v vseh treh razredih pretirane, bo gotovo občinstvo podpiralo to podjetje in se ga posluževalo.

t Ženski odsek. Zopet korak naprej je storila naša katoliška organizacija s tem, da se je po novih pravilih izobraževalnega društva sv. Jožefa začel snovati tudi ženski odsek, kateremu je v kratkem pristopilo toliko članic, da se je že na cvetno nedeljo sklical prvi občni zbor, ki je vsestransko vzbudil mnogo zanimanja. Po pozdravnem govoru predsednika, kjer je kazalo na potrebo in korist ženskih odsekov bodril članice k vztrajnosti in skupnemu delu za društvo, se po prebranih pravilih prične volitev. Odbor se je sestavil sledeče: Predsednica gđc. Marija Mikič, podpredsednica ga. Marija Mally, tajnica gđc. Leopoldina Marenk, blagajničarka ga. Ivana Gregorc, knjižničarka ga. Marija Mežek, namestnica tajnice ga. Jerica Tavčar. Ze odbor sam, ki je našemu občinstvu dobro znan, nam jamči za dober uspeh. In ker po prizadevanju naših voditeljev upamo kmalu dobiti tako potrebne večje prostore, je želeli, da se kolikor mogoče vse pošteno žensko vpíše k odseku, katerega edini blagi namen je, na podlagi svete vere i naši ženi dati v prostih urah potrebne izobrazbe in poštenega razvedrila. Zato pa kličemo: Le pogumno naprej! Z Bogom po poti pravice do prave krščanske omike!

Kaj treba našemu gledališču?

Piše se nam: Vsak obiskovalec našega slov. gledališča nam bo gotovo pritrdil, da naša domača dramatična umetnost rapidno propada, in da je letos slov. drama že tako slaba kakor še nikdar ni bila. Imeli smo že dramo, izborni, imeli smo pa tudi izvrstne moči in občinstvo je z veseljem posečalo slov. dramske predstave ter večkrat tudi pri drugi reprizi napolnilo gledališče. A zdaj je pa slov. Talijin voz zavožen tako, da bo treba spretni, energične roke ravnatelja strokovnjaka, ki bo potreboval precej časa in mnogo truda, da bo dvignil naše gledališče zopet na tako stopinjo, na kateri je že bilo, da bomo zopet lahko s ponosom kazali na naš Talijin hram ter se ga zopet oprijeli z ljubeznijo in veseljem. Kaj je torej treba našemu slov. gledališču!

Kdor je imel priliko, pogledati tudi za kulise družih gledališč, ki je opazoval, kako drugod vodi ravnatelj že prve skušnje, kako se zanima za vse na odru, kako podučuje igralce, kako jim pojasnuje vsako ulogo in popravlja vsak nastop — ravno te dni so pisali nemški listi o novem ravnateljstvu dvornega dunajskega gledališča, o baronu Bergerju, kako vestno, s kako vnmemo izvršuje svojo ravnateljsko nalogo, kako vodi vse skušnje, ki trajajo tudi do tretje ali četrte ure popoldne, kako on sam kot izborni igralec, strokovnjak igralcem pojasnuje, kako je umeti podeljene jim vloge, kako jih podučuje in popravlja nastope itd., ta bo gotovo odobral našo trditve, da veliko bolj nego drugod potrebuje posebno naše gledališče ravnatelja, ki bo sam izborni igralec, veččak; naše gledališče, naše osobe potrebujejo moža strokovnjaka, ki se bo z vso umeno posvetil gledališču, ravnatelja, kateremu bo na srcu sprehajati in napredek tega našega kulturnega zavoda, treba nam pridnega, spretnega in veščega voditelja, kateremu bo naše gledališče takorekoč njegov dom. Za naše gledališče nikakor ne zadostuje, da bi ravnatelj kakor kak dvorni svetnik prišel za pol ure v gledališče, tako le za zabavo, tam pokadil par cigaret in za to udobnost dobival masno plačo; ne nikakor ne, ravnatelj mora biti v resnici duša vsega delovanja v gledališču, njegova naloga mora biti — v to ima časa dovolj —, da izbere igre, ki ugajajo okusu občinstva, da te igre najprej sam prouči in že prvotno črta, kar nikakor ni za naše razmere — ni vse dobro, kar

je morebiti drugod izborni —, ter potem vloge primerno oddeli, upošteva individualnost vsakega igralca. Ravnatelj mora poleg režiserja sam prisostvovati skušnjam; tu že se prične njegovo strokovnjaško poslovanje, tu treba popravljati, paziti na izgovarjanje, na naglas, kateremu se nedomačini tako težko privadijo, posebno, ako so prepuščeni sami sebi in jim nikdo ne popravlja, osobe mora podučiti, kako je umeti dane mu vloge itd. Igralce treba torej podučevati, jim popravljati nastope, a vse naj se vrši v dostojnem tonu, mnogokrat tudi le med štirimi očmi, ne pa se pridružati na odru v posmeh tehničnega osobja. Na ta način osvoji si ravnatelj ugled in spoštovanje osobja in vsak se z veseljem in ljubeznijo posveti svojemu poklicu, ako vidi, da se ravnatelj resno zanima za gledališče in da je tudi v resnici razumen ter mož na svojem mestu. Za stalno plačo šeststo kron na mesec dobi naše gledališče prav lahko moža strokovnjaka, Slovana, ki ne bo v kavarni in gostilni ali pa privatni družbi s svojim neumnim švefletjem in odurnim hvalisanjem disgustiral ljudi tako da bi ga bili že vsi do grla siti; pokazati more svoje zmožnosti v gledališču, tam naj osredotoči svoje delovanje, tam kjer mora biti njegov dom.

Tacega ravnatelja potrebuje nujno naše gledališče, da v vsakem oziru skrajno zavožene razmere v našem gledališču spravi v pravi tir.

Našim — naše vžigalice!

— **Kake vžigalice kupujete?** To naj vpraša vsak naš somišljenik svojega prijatelja, vsaka naša somišljenica svojega prijateljico. **Naše vžigalice so one, ki kažejo na ovitku med lipovim perjem dve bratski roki, ki držita slovensko zastavo in ki imajo napis: V korist obmejnim Slovincem.** Samo te vžigalice povsod zahtevajte, kupujte! **Naše gospodinjice** ali imate v svojih kuhinjah povsod te vžigalice?! Ako jih nimate, takoj jih kupite! S tem koristite tudi našemu delu pri rešitvi onih slovenskih bratov, ki jih hoče tujec na meji potujčiti. **Kupujte pri onih trgovcih, ki imajo naše vžigalice!** Doslej smo bili vse premalo odločni pri zahtevi po naših vžigalicah. Odslej naj bo to drugače! **Naročila sprejema »Gospodarska zveza v Ljubljani«.** Trgovcem izrežite to notico iz našega lista in jim povejte: **Naročila izpod originalnih zabojev po 50 zavitkov ali 5000 škatlic se izvršuje samo proti povzetju.** Naročniki originalnih zabojev, ki žele vžigalice na poznejše plačilo, se prosijo, da navedejo takoj pri naročitvi svoje reference. **Za jedno se vsi naročniki naprošajo, da natančno označijo zadnjo pošto in železniško postajo. Torej v vse naše domove naše vžigalice v korist obmejnim Slovincem!**

Koroške novice.

k Grozen požar. Iz Črne nam pišejo: Veliki četrtek, ob pol 11. dopoldne je izbruhnil ogenj v Gerškovi gostilni. V par minutah je gorela že cela stran severozahodne vasi. Ob silno močnem vetru se je prijelam ogenj tako hitro starih sosednjih hiš, da je bila vsaka pomoč brezuspešna. Stanovalci od središča ognja oddaljenih hiš so rešili komaj najpotrebnejše stvari; vse drugo so prepustili ognju. Vpepeljenih je okrog 20 hiš, veliko hlevov, elektrarna itd. Hitri pomoči požarnih bramb iz Črne, Možice in Prevalj se je zahvaliti, da ni postala cela Črna žrtev silnega požara. Gori še vedno, celo gozd nad vasjo. Ubogi pogorelci!

k Cerkvenik stolne cerkve — postrešček. Bivši cerkvenik celovške stolne cerkve, g. Schnattl, je stopil v začetku t. m. kot postrešček v službo pri celovškem podjetju »Union«. Ker se mu je pa zdela služba pretežavna, jo je zopet pustil in se je odpeljal v Gradec iskat boljše službe.

k V celovški bolnici je pokradla obleko in pobegnila Antonija Svetlin, rojena leta 1893. v Trzinu, pristojna v Domžale.

VOJAŠKA BRAMBENA VPRAŠANJA.

Dunaj, 26. marca. Vojno ministrstvo se peča s končno ureditvijo postav z ozirom na preskrbo podčastnikov in z revizijo bosanskega brambenega štatuta iz leta 1880. Dosedanja določila o certifikatistih se bistveno izpremenijo in se postava razširi tudi na Bosno in Hercegovino, na kateri deželi se razširi splošna vojaška dolžnost.

ČEŠKA KRŠČANSKO-SOCIALNA STRANKA.

Praga, 26. marca. Zvršilni odbor češke katoliško-narodne stranke bo predlagal dne 27. t. m. na strankinem shodu, naj se stranka v bodoče naziva »Češka krščansko-socialna stranka«.

MAŽARSKI PRETEPAČI.

Budimpešta, 26. marca. Policija je včeraj nadaljevala poizvedbe. Khuen je izročil policiji pokrivalo tintnika in neko peresno držalo.

Budimpešta, 26. marca. Bivši državni tajnik Szterenyi je pri policiji izpovedal, da začetkom seje ni bil v zbornici, a ko je došel, je videl, da je skočil poljedelski minister h Khuenu in ga pokrival z lastnim telesom in z razprostrtima rokama. Takoj nato so prihiteli tudi drugi gospodje na pomoč.

Budimpešta, 26. marca. Justh se je zopet izjavil o ponedeljskem pretepu. Rekel je, da sicer obžaluje izgrede, a vpraša, kako bi postopali v najciviliziranejših državah z vlado, ki je prevzela nalogo, da zlomi narodno voljo z denarjem, s silo in z drugimi koruptivnimi sredstvi. Končno je obsojal, ker storilce tako preganjajo, češ, da se tako krši imuniteta.

Budimpešta, 26. marca. Geza Polonyi je izjavil, da ne bo kandidiral v notranjem budimpeštanskem volivnem okraju proti Khuenu.

ITOV MORILEC USMRČEN.

Harbin, 26. marca. Peterburška brzojavna agentura poroča, da so včeraj zjutraj usmrtili sredi januarja na smrt obsojenega morilca japonskega kneza Ito.

SRBSKI CERKVENI KONGRES.

Budimpešta, 26. marca. Cesar je sklical 29. majnika srbski cerkveni kongres v Karlovec. Poleg rednih razpravnih točk se bo šlo tudi za končno organizacijo cerkvene avtonomije, ki čaka rešitve že od leta 1868. Volitve bodo zelo burne, ker si bodo nasprotovali radikalni in samostojni Srbi. Radikalci imajo malo, neznatno večino.

CAR FERDINAND V CARIGRADU.

Carigrad, 26. marca. Bolgarska ministra Paprikov in Ljepčev sta se pričela pogajati z velikim vezirjem in s turškim zunanjim ministrom glede na še ne rešena vprašanja, ki se tičejo Turčije in Bolgarije.

Sofija, 26. marca. Sofijski makedonski odbor je pozval vse makedonske četaše v Sofijo, kjer jim je dal nova navodila. Večina četašev se je odzvala pozivu. Le nekaj jih je ostalo v Makedoniji. Poziv je zvezi s Ferdinandovim carigradskim obiskom in pomenja, da Bolgarija opusti svoje zahteve glede na Makedonijo.

SRBSKI KRALJ V PETERBURGU.

Peterburg, 26. marca. Car Nikolaj je obiskal včeraj srbskega kralja Petra, pri katerem je ostal pol ure.

GRŠKA NARODNA SKUPŠČINA IN VOJAŠKA LIGA.

Atene, 26. marca. Kralj se brani podpisati oklic za sklicanje narodne skupščine, če se vojaška liga pisмено ne obveže, da se razpusti. Med kraljem in ligo posreduje Dragumis.

POTOVANJE SRBSKEGA KRALJA.

Sofija, 26. marca. Kralj Peter bo pribodnji terek došel iz Peterburga čez Reni v Plovdiv, kjer ga pozdravi bolgarski car Ferdinand, nakar Peter nadaljuje popotovanje v Carigrad.

IZVOLSKI OBOLEL.

Peterburg, 26. marca. Izvolski si je izprosil tritedenski dopust, ker je obolel zaradi prevelikega napora.

Štajerske novice.

š Nemško politično društvo za Ptuj in Rogatec je imelo dne 16. marca v nemški kazini svoj občni zbor. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednikom odvetnik dr. Avgust pl. Plahki, odbornikom za Ptuj: podžupan Jan. Steudte, urednik Karol Linhart, gimnazijski profesor dr. Adolf Brauner, pekovski pomočnik in poslovodja Jožef Fürthner, poštni asistent Miha Schmoller in Jožef Murko, solicator pri dr. Plahki; odbornikom za Rogatec pa: župan Karol Ferschnig, podžupan Jož. Stojšek, stavbenik Ludovik Miglič.

š Blamaža. Odkar so dobili šentlenarski Nemci in posilincei nemško šolo, nastopajo dan za dnevom vedno bolj drzno. Posebno pa okušajo prenapetost nemškonacionalnega duha šentlenarski Slovenci. Posebno imajo pristaši »Štajerca« in Malika na piki priljubljenega g. kaplana Pavliča. Gostilničarju Schifkotu ni bilo ljubo, da je g. kaplan njegovo hčerko v nemški šoli imenoval Živko, kakor je ime zapisano v matičnih knjigah. Sploh se v Št. Lenartu in Slov. goricah to ime izgovarja vedno le Živko in ne Schifko. G. kaplan je bil vsled žaljenja od strani Schifkote primoran vložiti tožbo. Dne 18. januarja t. l. se je vršila pred okrajno sodnijo v Št. Lenartu obravnava, pri kateri je bil Schifko obsojen na 50 K

globe. Živko recte Schifko je vložil priziv in tožbo proti g. kaplanu Pavliču. Pri vsikleni obravnavi na okrajni sodniji v Mariboru dne 23. marca je bila prvotna obsodba potrjena, g. kaplan Pavlič pa oproščen. Schifko mora plačati tudi vse pravne stroške. Nemštvo je zopet za eno blamažo hogatejša.

š Razglednice s sliko slovenskih štajerskih deželnih poslancev je izdala Slovenska kmečka zveza. Razglednice so okusno prirejene, poslanci fino zadeti. Razglednice se dobivajo v prodajalni tiskarne sv. Cirila v Mariboru in stane komad 10 vinarjev.

š Ponesrečil se je gosp. Franc Bračko, veleposestnik, načelnik krajnega šolskega sveta in predsednik okrajnega odbora zaupnikov Kmečke Zveze v Št. Petru nižje Maribora. Domači konj ga je tako močno udaril s kopitom, da mu je zlomil dvoje reber. Bračko bo moral ostati dalj časa v postelji.

š Roparski napad. V torek, dne 22. marca, zvečer okrog 10. ure sta napadla dva neznana ponočnjaka mirno domov gredočega, 62 let starega barantača z jajci in perutnino, Jurija Bauman-a, doma iz Kremberga, na cesti v Leitersbergu blizu Dervušekove opekarne ter sta ga vrgla v cestni jarek. Med tem ko ga je eden od roparjev s palico po glavi udaril, mu je drugi denarje, v znesku 15 kron, proč vzel. Bauman je obležal nezavesten v jarku, dokler ga niso našli mimogredoči ljudje. Roparja sta pa med tem časom pobegnili. Do danes ju roka pravice še ni našla. Bauman se nahaja sedaj v mariborski bolnišnici.

š Starši, ne puščajte malih otrok samih! Na veliki četrtek, 24. t. m., je pustila žena železničarja Kristmana svoja dva otroke, v starosti 17 mesecev in 3 let, sama v hiši, med tem ko je ona šla na trg kupovat. Ko se vrne domov, je našla 17 mesecev staro Marjeto za posteljo nezavestno ležati. Rešilni voz, katerega je mati hitro obvestila, je ponesrečenega otroka hotel odpeljati v bolnišnico, a otrok je že med potoma umrl. Žalostni vilekonočni prazniki za stariše!

š Ogenj je nastal na veliki četrtek proti večeru zraven Schwabove tovarne za žveplo na Ptuj; vendar se je domačim kmalu posrečilo ogenj pogasiti, tako da došli ognjegasci niso imeli več nobenega posla.

š Občinske volitve so bile zadnji terek na Hajdinu pri Ptuj. Žal, da se med volivci ni doseglo sporazumljenja! Tako so v občinski odbor prišli nekateri možje, ki niso v slavo slovenski stvari. Zmagala je Graharjeva stranka.

š Ptujski občinski svet je daroval za društvo Südmark 100 K, za nemško delavsko društvo »Germania« v Gradcu 30 K, društvu za bolne nemške dijake 20 kron.

š Osebnosti. Prestavljeni so sodniki: dr. Ambrož Petrovič od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah v Ptuj, dr. Ivan Sernec iz Gornjegograda v Šmarje pri Jelšah, dr. Heribert Fischer iz Ptuja k deželnemu sodišču v Gradcu, dr. Jožef Fischinger v Gornjemgradu.

š Smrt v ognju. Iz Zgornje Radgone nam poročajo: V Borošeku na Ogrskem je zgorela minuli terek lesena kajža do tal. V njej je živel 73-letni prevžitkar Melak, kateri je s svojo hišico vred zgorel.

š K umoru v Stranica. Stranice pri Konjicah: Da so tu našli neko deklino mrtvo, o tem je »Slovenec« pisal pravočasno. Pozneje so časniki poročali na podlagi nezanesljivih govoric. Resnica je: Deklino je nekdo usmrtil z nožem; sum leti na sosedovega sina. To je vse, kar se danes more povedati gotovega. Naš dopisnik pristavlja: Dne 23. t. m. je o zadevi bilo zaslišanih 22 prič. Za presojo razmer v občini še lahko omenimo, da je povodom državnozbornskih volitev nekdo začuden pripomnil: »Torej je na Stranica samo pet pametnih volilcev.« Toliko glasov je namreč dobil krščansko-socialni kandidat, druge je premostila ptujski šnopsarija.

š Cesar je podelil bivšemu davčnemu eksekutorju Ivanu Donka srebrni zaslužni križec za dolgoletno zvesto službovanje.

š Utopljenko Ferš so v nedeljo, dne 20. marca, v Poberčah pri Mariboru potegnili iz Drave. Terezija Ferš je dne 6. februarja t. l. skočila raz dravske brvi v Mariboru v Dravo in je utonila.

š Mati in hči ponesrečile. Danes dopoldne sta se pripeljale 48letna Alojzija Polanec, posestnica v Jarenini, in pa njena hči Marija, sedaj omožena Kos, posestnica v Melinji, v Maribor. V Tegetthoffovi ulici se je pa konj lokomotive ustrašil in vsled tega po cesti zbežal. Kočijaž Ignac Polanec je padel na cesto, ne da bi mogel divjega konja vzdržati. Nazadnje je zadel konj z vozom v neko ob cesti stoječe drevo in obe

ženski ste padli iz voza in pri tem zadobili več poškodb na glavi, oziroma na roki. Rešilni voz je obe odpeljal v bolnišnico, med tem ko je Ignac Polanec sam lahko odšel na dom.

š Ogenj. Iz Slivnice pri Mariboru nam pišejo: Dne 25. sušca ob 9. uri zvečer je nenadoma vpepelil ogenj vdovi Magdaleni Petelin v Radizelu vse hišno in gospodarsko poslopje. Razun živine in nekaj obleke niso mogli ničesar rešiti. Kako je ogenj nastal, se ne vé, najbrže je padla kakšna iskra iz dimnika na slamnato streho. Sreča je bila, da ni pihal močan veter, sicer bi bila še gotovo zgorela sosedova hiša. Za velikonočne praznike jim vpepeli požar vse imetje, res, usmiljenja vredni ljudje!

š Ptujске novice. Pijonir Anton Turk, ki se je dne 19. marca ustrelil v glavo, je že dolgo časa bolehal na umu; sploh ni imel prav nobenega veselja do vojaškega stanu. To je tisti Turk, ki je v jeseni, ko bi bil moral iti k vojakom, skočil v Ljubljano, da bi se odtegnil vojaški dolžnosti. Takrat mu je narednik Franc Kosi rešil življenje in bil za to letos od cesarja odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem. Kar mu je pa takrat izpodletelo, izvršil je na praznik sv. Jožefa ob pol 6. uri zjutraj; bil je takoj mrtev. — Janez Spružina, ki se je pred tremi tedni ustrelil v pljuča, je zopet zdrav. Zdravnikom se je posrečilo odstraniti kroglico, ki je tičala v hrbtu. — Sneg smo imeli na veliki četrtak zjutraj; vse strehe so bile bele. Toplo pomladansko solce pa ga je kmalu raztopilo.

š Poroka. V cerkvi sv. Roka na Bregu pri Ptuj se je 12. t. m. poročil Ivan Prillinger, koncrist na Dunaju, z gospodič. Adelo Scheichenbauer, hčerko hišnega posestnika in ključavničarskega mojstra Avgusta Scheichenbauer v Ptuj.

Katastrofe v Italiji.

BLJUVANJE ETNE.

O bljuvanju Etne so došla sledeča poročila:

Katanija, 25. marca. Etna je ponoči močno bljuvala. Bljuvanje je v zvezi z groznim šumom, ki je podobno gromenju. Zgornje žrelo izmetava vulkanično kamenje. Lavina reka prodira naprej.

Rim, 25. marca. Etna je celi dan in začetkom noči bljuvala kamenje in pepel. Po polnoči je gora nehala bljuvati. Iz gore se ne gadi več tako hudo, tudi gromenje v gorah se je zmanjšalo. Lavino stanje je neizpremenjeno. Glavna reka se pomika na uro le za nekaj centimetrov naprej. Sodijo, da obljubljeni kraji niso več v nevarnosti. Škode pepelni dež ni veliko napravil izvzemši nekaj bajt in kostanjevih nasadov. V etniški okolici je pripravljeno vojaštvo za vsak slučaj.

Katanija, 25. marca. Ponoči se je podvojilo bljuvanje Etne. Žrela bljuvajo med groznim gromenjem veliko kamenja in ognjen pepel. Lavina reka nad Sant Leonom je od danes zjutraj hitro prodirala naprej in je le še samo 5 km oddaljena od Borella. Škoda je zelo velika.

Katanija, 25. marca. Popoldne je prodrla lava do galvagnske okolice in se bliža Palazzelli, druga lavina struga, ki prekaša glede na množino lave ono, ki jo je Etna izbljuvala leta 1892., se pomika proti Nicolosi. Obe velikanski lavini reki sta uničili polje, čez katero se pomikata naprej. Glavna reka se je izlila iz žrela Albanello. Široka je 200 m in se pomika naprej po rodovitni palazzelski okolici. Sodijo, da se bo ustavila na cesti med Nicolosijem in Belpassom. Grozen dogodek je privabil veliko domačinov in ptujcev. Prefekt, nadškof in policijski načelnik so se podali na kraj nesreče.

Rim, 26. marca. Etna čimdalje hujše bljuva. Pepelnati dež in lava bruhata iz osem žrel. Najbolj v nevarnosti je Belpasso. V Nicolosi je prebivalstvo noč in dan na nogah. Zemlja se neprestano trese. Došel je na kraj nesreče kardinal Francica, ki tolaži prebivalstvo. Lavina reka je že dolga 12 km in široka 2 km.

Rim, 26. marca. Lavina reka prodira zelo hitro naprej, en meter vsako minuto. Črni oblaki, dež in podzemsko bobnenje in potresi spremljajo lavino poplavo.

Ob sklepu lista došlo poročilo se glasi:

Erupcija Etne je vedno silnejša. Iz žrel Etne lete v zrak velike skale in pepel. Prva velikanska reka lave se od San Leo vedno hitreje pomika dalje proti Borelli in napravi nepopisno škodo. Druga reka lave je še večja kot l. 1892. Ogromne pokrajine so opustošene. Iz notranjše Etne se čuje neprestano bobnenje. Ravnatelj observatori-

ja Ricco se je upal preblizu žrel ter je nakrat bil v vrtincu pepela. Ravnatelj se rešili z največjo težavo.

Dnevne novice.

+ Ploj molči! Hofrat Ploj na vsa konstatiranja o oficijelnem komuni-keju »Zveze Južnih Slavena« trdovratno molči, kljub temu, da je to najboljši dokaz za pravilnost komunikeja o zadnji seji »Zveze Južnih Slavena«. Nobena dvoma ni več, da je »Zveza Južnih Slavena« pod Plojevim predstvom se izneverila soglasnemu sklepu »Narodne Zveze« o slovenskem vseučiliš-tem vpripravi in je žrtvovala sloven-ko vseučilišče namenom hofrata.

+ »Edinost« tudi molči. Radovedni smo, če bo našla besedo še pred Veliko nočjo. Utisek v Trstu je velik, ne morejo si drugače pomagati, nego da molče. »Narodovo« tajejanje ni napravilo nobenega utiska, ker »Narodov« članek ne more odstraniti oficijelnega komunikeja »Zveze južnih Slavena«, ki ga je objavil predsednik »Zveze« hofrat Ploj.

+ Dr. Rybač tudi molči. Njegov položaj ni baš prijeten, kajti hofrat Ploj je ravno toliko časa počakal, da se je dr. Rybač odpeljal z Dunaja, potem je aranžiral usodepolno sejo.

+ Tudi hrvaško časopisje sedaj molči, dočim je priobčilo komunike »Zveze Južnih Slavena«. S tem molkom hrvaško časopisje potrjuje veliki greh, storjen na slovenskem vseučilišču.

+ Iz »Zveze južnih Slavena« čujemo, da vlada pri nekaterih njenih član-kih velika nejevolja proti hofratu Ploju. Ta nejevolja obstoja nekaj časa sem, kajti pred nekaterimi tedni je hofrat Ploj v »Slovanski Jednoti« od-dal svoj glas zoper sklep svojega kluba. Radi tega poklican v klub na od-govor, je hofrat prišel v veliko zadrego, in nazadnje, ko si ni vedel drugače po-magati, je prosil za odpust. Člani »Zveze južnih Slavena«, ki pri za slo-venko vseučilišče usodepolni seji ni-so bili navzoči, mislijo, da je popolno-ma nemogoče, da bi bil klub kaj take-ga sklenil, imajo pa hofrata Ploja za sposobnega, da je »Zvezo južnih Sla-vena« speljal na led v interesu c. kr. vlade, kajti o hofratu Ploju je obče zna-no, da je ponižni sluga vlade in da vsled znane njegove afere s pastorko drugače biti ne more.

+ Odlikovanje. Veleč. gosp. Valen-tin Aljančič, župnik v pokojih živeč v Hrastju pri Kranju, je imenovan knezo-škofijskim duhovnim svetnikom.

+ Premeščen je č. g. Al. Jerič, kap-lan v Starem trgu pri Kočevju, za žup-nega upravitelja na Vrh pri Vinici.

+ Koliko nam še manjka! Dne 19. t. m., na praznik sv. Jožefa — tako se nam poroča — je sedela družba samih domačih trških honoracijev napred-nega mišljenja v Postojni v nekem ho-telu in govorila med seboj samo nem-ško s toliko navdušenostjo in vne-mo, da si se čutil naravnost prestavljenega v Berlin, Thiergarten, koder biva sama velika gospoda. Veleduhoviti pogo-vor, ki se je sukal okoli večje ali manj-še prijetnosti zakonskega življenja, službenih doklad in kapnikov v jami, se je v visoki nemščini povzpental do še večje lepote in globokosti. Go-tovo nismo malenkostni, toda sloven-ska inteligenca, ki medseboj niti o na-vadnih rečeh domačega življenja v last-nem jeziku in duhu ne ume govoriti, je pač globokega pomilovanja vredna, po-sebno še, če je »naprednega« mišljenja. Kako bo tujec tako slovensko napredno inteligenco spoštoval, če zna po sloven-sko le kvantitati, če je pa v količkah bolj-šem lokalni in se ima pogovarjati o »višjih« stvareh, ne zna drugače kakor nemško? O slovenski svobodoumni in-teligenca, kako globoko si še pod — kmetom!

+ Občinske volitve v Sodražici. Iz Sodražice nam pišejo: Pretečeni pone-deljek in terek so se pri nas vršile ob-činske volitve. V vseh treh razredih in štirih podobčinah so izvoljeni kandi-datje S. L. S. Nasprotnikov niti na vo-lišče ni bilo, dasi so bili pri zadnjih vo-litvah še tako močni, da so v tretjem in drugem razredu dosegli zelo častne manjšine, si osvojili z veliko večino pr-vi razred in zmagali z dvema podžupa-noma. Ker bi bili pa letos, kakor so pre-študirali iz volivnega imenika tudi v prvem razredu sigurno propadli, so se raje volitve vzdržali. Na svoje decimi-rane pristaže so pa izdali cel kilometer dolgo okrožnico, katero so potom »Sl. Naroda« razširili po vsej fari in celo v sosednji Loški potok poslali, da tudi Potočani spoznajo njihovo duhovnost. Naslovili so to dolgočasnost kot »Glas iz Sodražice«. Ta pa ni pravi sodraški glas, pač pa glas vpijočega v puščavi, ki zastoj zdihuje po nekdanjih dobrih

časih ko še ni bilo naše »Hranilnice in posojilnice« in je s svojo »posojilnico« vladal celo občino. Žal, da na svetu vsaka stvar le en čas trpi! Novi občins-ki odbor pa se vaše kontrole, s katero mu po »Narodu« pretite prav nič ne boji, delal bode v blagor občine in tudi brez vaše inteligentnosti prav lahko iz-vršil tudi večje akcije. Občina pa tudi brez vaših dobrot, katere ji izkazuje, ne bo šla na kant. Vprašamo vas, koli-ko ste pa dali iz svojega žepa? Kar je pa ljudstvo nanosilo v »posojilnico«, so pa njihovi žulji, ne pa vaše dobrote! To naj bode kratek odgovor na vašo dolgo in dolgočasno okrožnico. Pa brez zamere!

+ Vinska kupčija na Vipavskem je bila letošnjo zimo slaba. Odprodalo se je prav malo vina. V poslednjem času pa je postala ta kupčija živahnej-ša ter so se cene vinu pričele višati. Cena vinu je sedaj hektoliter 20 do 24 kron. Krčmarji in vinski trgovci, pri-dite na Vipavsko, ker tu dobite še prav obilno množino dobrega in pristnega vina!

+ Vjeli so se. Tržaška »Edinost« napada tržaško podružnico »Gospodar-ske zveze«, češ, da pošilja okoli laške kuverte. Kakor se nam pojasnjuje, po-šilja podružnica laške kuverte le onim, ki se laško podpisujejo. Ako je dobil kako tako laško kuverto kak odbornik slovenskega (!) političnega društva »Edinost« in zaupnik uredništva »E-di-nosti«, je to žalostno znamenje, da se je laško podpisal.

+ »Bogoljubova« aprilova številka izide po velikonočnih praznikih.

+ Slovenske postne govore pri Sv. Antonu v Novem Trstu je obiskovalo vsako nedeljo tri do štiri tisoč Sloven-cev. Kljub temu je »Edinost« te cerkve-ne govore popolnoma prezirala in ven-dar so taki cerkveni govori v Trstu tu-di velikega narodnostnega pomena. Zato je »Edinost« lahko sram, da je pri njej večja mržnja do cerkve, kot ljube-zen do slovenske narodnosti.

+ Novo slovensko župnijo v Ame-riki so ustanovili Slovenci v Shebog-ganu Wis. s č. g. J. Černetom na čelu.

+ V Hrenovicah je na veliki petek zjutraj ob 1. zatisnil svoje oči k večne-mu počitku g. župan Ivan Debevec, po domače Pikec, ki je več let načeloval tukajšnji prostrani občini. Pokojnik sicer ni bil naš somišljenik, a v njego-vih prsih je utripalo nad vse usmilje-no srce. Zato pa kličemo za njim v grob: Počivaj v miru, duša zlata; odpro naj rajsko se Ti vrata!

+ Senožeško šolo obiskuje približ-no 150 učencev. Dve učni moči — če se sme tako izraziti — imate celoletni dopust radi bolezn. Sedaj je obolela še učiteljica Smerdu, ki dobi tudi dopust. Tako bode imela trirazredna ljudska šola s 150 učenci sedem učiteljev, ker se supirajo obolele definitivno nastav-ljene učne moči. Prave pravcate senož-ške razmere, toda kaj je temu vzrok? Naj ga vendar že enkrat pove kdo iz-med poklicanih, a brezobzirno.

+ Iz gospodarskega odseka »Ma-tice Slovenske«. Bilanca društvenih ra-čunov za leto 1909 je bila početkom fe-bruarja ta-le: dohodkov 22.076 K 50 h, stroškov 23.456 K 74 h. Končno odobreni in od preglednikov računov potrjeni ra-čun, ki se je predložil glavni skupščini, kaže deficita 2058 K 1 h, dočim je bil deficit za leto 1908 še 3713 K 16 h; defi-cit se je torej leta 1909 zmanjšal zopet za 1705 K 5 h. Gospod blagajnik vladni svetnik dr. Fr. Detela izjavlja, da se je leta 1910 naadejati popolne uničitve defi-cita, ki datira še iz leta 1905/6.

+ Razpisane so župnije: Št. Vid pri Vipavi, Lučine v loški, Mirna peč v no-voški, Turjak v ribniški dekaniji. — Razpisan je tudi kanonikat cesarske ustanove pri ljubljanski stolnici. Zad-nji rok za vlaganje prošenj je 16. april.

+ Zemljevid slovenskega ozemlja bo stal »Matico Slovensko« okroglih 20 tisoč kron. To vsoto bo »Matica« morala plačati, brž ko izide zemljevid; zato pa je treba, da se oglašajo naročniki z na-ročnino naprej; sicer bi prišla »Matica« radi zemljevida v težke neprilike.

+ »Matica Slovenska« prosi p. n. gg. poverjenike, da bi čim najpreje po-slali članarino (po pravilih vsaj do kon-ca junija). Letos izide »Letopis«; natis-njeni bodo samo tisti gg. člani, ki so po-ravnali članarino do konca junija; na to opozarja uprava cenjene gg. pover-jenike in člane.

+ Spomini na dr. Janeza Bleiwei-sa. Rodbina + dr. K. Bleiweisa viteza Trsteniškega je izročila »Matici Sloven-ski« dragocene spomine na dr. Janeza Bleiweisa, med njimi srebrn venec, ki so mu ga ob 70letnici poklonile narod-ne dame, diplome raznih mest, čitalnic itd. o častnem članstvu, mnogo troboj-nic z zastav in mnogo knjig, končno tudi stekleno shrambo za knjige, ki mu

jo je ob 70letnici poklonila njegova rod-bina. Vse te spomine je »Matica« spravi-la kot del bodočega »Narodnega mu-zeja«.

+ »Südmark«-ina ljudska banka de-luje za nas Slovence jako pogubonosno. V preteklem letu je delala predvsem za svojo notranjo organizacijo. Razvoj te organizacije razviden je iz tega, da s je ta »ljudska banka« ustanovila nove podružnice v Celovcu, Ljubljani in Trstu. Poleg tega tudi po nekaterih krajih Štajerske. Seveda najbolj zna-čilno za omenjena naša tri mesta. Tako se Nemci gospodarsko organizirajo po-polnoma brez vsakega hrupa. Kam pa so gospodje okoli te »banke« obrnili čisti dobiček? Številke naj govore do-volj jasno! Na predlog nadzorstveneg predsednika sklenilo se je sledeče: Z Roseggerjev sklad šulverajna 2000 K za krajevno skupino Gradec; Südmark 1000 K za porabljen sredstva pri usta-novitvi »banke«. Poleg tega pa so šle na slovensko ozemlje sledeče svotice po 100 K, in sicer: v Celje, Kočevje, Ro-gaško Slatino, Ptuj, Brežice in v Trst. Svota 3600 K je šla torej v germanizato-rične namene. In naše posojilnice, kje so s svojim dobičkom zaostale? Spom-nite se vendar našega »Narodno-obrambnega sklada« vsaj z malo svo-tico! Skrajen čas je, da se vzdamimo!

+ Slovenska trgovina v Kočevju. Dobili smo jako zanimive podatke o postopanju »Kočevske posojilnice« ozi-roma dr. Žerjava ter »Agro Merkurja« v zadevi konkurza slovenske trgovine v Kočevju. Ob priliki to postopanje pri-nesemo ilustrirano.

+ Objava. P. n. gg. članom »Jero-nimskega društva v Zagrebu«, ki so vpisani v ljubljanskem poverjeništvu, na blagohotno znanje, da sem z dnem 22. sušca t. l. odložil poverjeniške agen-de za imenovano društvo. — Fran Pod-krajšek, Resljeva cesta 24.

+ Zanimiva obravnava, ki je ni bi-lo. Iz Ribnice nam poročajo: V sredo, dne 23. t. m. bi se imela vršiti pri tukaj-šnjem c. kr. okrajnem sodišču zani-miva kazenska razprava v zadevi dr. Franca Kalana, okr. sodnika v Ribnici proti Antonu Fabijan, bivšemu c. kr. davčnemu pregledniku v Ribnici in si-cer radi žaljenja časti. Marsikaj zani-mivega bi se izvedelo iz te obravnave, zato sta se gospoda poravnala mirnim potom.

+ K. A. Medvedovem pogrebu je Breznica poslala župana in par sveto-valcev. Toliko naknadno radi tistih, ki se kregajo zakaj »Sokolci«, katerih k po-grebu sploh ni bilo, niso dobili zahvale.

+ Oni gospod, ki je dne 22. marca v opoldanskem brzovlaku pozabil na postaji v Litiji vzeti s seboj »Ben-hur-ja« in še nekaj drugih stvari, naj se obrne na župnišče v Kostanjevici, kjer dobi pozabljene stvari.

+ Otrok zgorel. Predvčerajšnjem je šla žena kurjača v pivovarni v Les-cah k nekemu uradniku prati in je pu-stila doma v postelji štiriletnega otro-ka, deklico. Bogve kako se je vnela med tem postelja; najbrž se je otrok igral z žvepljenkami. Otrok je zlezal iz poste-lje do vrat, pa se tam zgrudil in vsled opleklin izdihnil. Zopet opomin, da ni puščati otrok nikoli samih doma!

+ Nevarnega roparja iščejo. Orož-niki iščejo nevarnega roparja Antona Potočnika, ki je ušel iz zaporov v Št. Pavlu. Potočnik je srednje velikosti, ima rdečkaste lase, slabe zobe, eno oko pokvarjeno ter težko hodi.

+ Pomočniški zbor obrtne zadruge na Bledu ima občni zbor dne 28. marca t. l., to je na velikonočni ponedeljek v prostorih hotela »Evropa« na Bledu ob 2. uri popoldne.

+ Pogumen slovenski policaj v Ameriki. Ameriški slovenski listi po-ročajo: G. Jos. Ivec, naš rojak, ki je že dolgo let član jolietške policije in nosi že več zlatih kolajn za razne zasluge, se je sedaj zopet odlikoval v noči od sobote na nedeljo, ko je bil z njegovo pomočjo prijet neki črnočrni velikan iz Čika-ge, zasledovan zaradi umora, izvršene-ga uprav po zverinsko na neki ženski tamkaj dne 9. januarja. G. Ivec je v Jolietu znan kot neprestrašen junak in zato je bil odbran, da gre nad črnega brdavsa v spremstvu par detektivov. In morilec je bil prijet in odpeljan v zapor.

+ Nagle smrti je umrl v Ameriki v Arkanzasu Andrej Obed, po do-mače Lukelov, s Cerkljanskega.

+ V ameriškem rudniku ponesre-čeni Slovenci. Iz Puebla poročajo: V sredo so prinesli zopet enega Slovence iz Primero rudnika, Janeza Koser-nika, po domače »Zajca«. Tam biva vdova z enim otrokom. Dobili so truplo težko zakopano v skalovje. Kakih šest nesrečnikov je še vedno v jami.

+ V lepem kraju na Spodnjem Šta-jerskem je napredaj najvažnejša hiša

s pošto, gostilniško in tudi žganjeplivsko koncesijo. Pojasnila resnim slovenskim kupcem daje uredništvo »Slovenca« v Ljubljani.

— **Zagrebska trgovska zbornica za Bosno.** Zagrebska trgovska in obrtna zbornica se pripravlja za obisk Bosne in Hercegovine. Tozadavna pogajanja so že končana in je tudi program že natančno določen.

Znanost in umetnost.

Razglednice pokojnega pesnika Antona Medveda izidejo v kratkem v novi izdaji in novi obliki z zadnjim pesnikovim portretom in sliko, nanašajočo se na njegove pesmi. Cena se naznani pozneje. — Ker se je vzbudilo posebno zanimanje za genijalna dela velikega pesnika, omenjamo, da bosta I. zvezek »Poezija« in pa drama »Za pravdo in srce« kmalu pošla; cene so sledeče:

Poezije. I. del. 3 K 80 v., vezano 5 K. **Poezije.** II. del. 4 K, vez. 5 K 40 v. **Kacijanar.** Tragedija v petih dejanjih. 1 K 40 vin., vezano 2 K 40 vin.

Za pravdo in srce. Tragedija v petih dejanjih. Vezano 3 K 50 vin.

Pet tednov v zrakoplovu. Trije Angleži raziskujejo Afriko. (Jules Verne), 3 K. — Šaljivec iz Podravlja. (Janko Osojnik). 1 K.

Velikonočna številka »Časa«, letnik IV, zvezka 4. in 5., obsega sledečo vsebino: Misticizem in krščanstvo (Fr. Terseglav). — Papiri in početki krščanstva (prof. dr. K. Wessely). — Cerkev sv. Klementa v Rimu in sv. brata Ciril in Metod (F. Fr. Stelč). — Naša gledališka kritika (Prof. Adolf Rohida). — O slovenski narodni glasbi (prof. D. Bera-nič). — Iz Kastelčeve zapuščine (Ivan Grafenauer). — Naravoslovna veda in ljudska izobrazba (J. Samsa). — Cerkev in cerkvena umetnost (J. B.). — Nove knjige. — Listek. — »Čas izhaja desetkrat na leto; naročnina je za tolik obseg majhna — 5 K, za dijake 3 K. Naj bi se ta naša znanstvena revija čezdaljebolj raširjevala!

Kraljica Dagmar. (Zgodovinski roman.) (Vaclav Beňš - Třebínský). Ta izredno zanimiv zgodovinski roman je v tisku in izide v kratkem. Knjiga je obširna in velja nevezana 3 K 20, vezana 4 K 30 v.

Zborovanje trgovskih sotrudnikov.

Ij **Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov za Kranjsko** je imelo v nedeljo ob 4. uri popoldne v hotelu »Ilirija« svoj III. redni občni zbor. Zborovanje je otvoril namesto zadržanega podpredsednika g. Jakob Oblak, ki je v svojem pozdravnem govoru naglašal potrebo močne tesno združene organizacije trgovskih sotrudnikov. — Za zapisničarja sta se imenovala gg. Zima in Rapuš, za skrutinirarje gg. Meserko, Strgar in Černetič. — Iz tajniškega poročila g. Hinka Seljaka posnemamo, da je imel odbor v teku zadnjih štirih mesecev od izrednega občnega zbora šest sej, sklical več sestankov in prijeteljski sestanek trgovskih sotrudnikov. Odbor je po možnosti skrbel, da se je društvenim članom dalo, kar je predpisano v društvenih pravilih. Članom se je oskrbelo pouk v laščini. Društvo je v mnogih slučajih posredovalo uspešno pri oddaji služb brezposelnim sotrudnikom, tudi je podpiralo gmotno brezposelne člane. V teku zadnjih štirih mesecev je društvu pristopilo 14 novih članov. — Blagajnikovom namestnik g. Menard je poročal o gmotnem stanju društva. Denarnega prometa je bilo 1910 K, stroškov 902 K 26 h, podpor se je izplačalo brezposelnim članom 80 K, za pouk v laščini 114 K, inventar znaša 190 K, čisto premoženje 820 K 14 v. Kolinska tovarna je darovala 100 K ter se je zavezala plačati 6 let po 100 K podpore. — Revizor g. Osenar je na to poročal, da so se našli društveni računi v redu. — Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika g. Jakob Oblak. V odbor so bili izvoljeni: Hinko Seljak, Josip Zima, Slavko Černetič, Stefan Rapuš, Janko Kerne, Janko Baloh, Ivan Podlesnikar, Vojteh Suar, Martin Gornik, Josip Škerlj. Za računske nadzornike so se izvolili: Ivan Kos, Luka Medved in Franc Zelenik. — Pri slučajnostih se je razpravljalo o raznih stanovskih zadevah in težnjah trgovskih sotrudnikov. Čuli smo naravnost nezasiščane stvari. Tako je n. pr. g. Lilegu, ki je tudi podpredsednik »Merkurja«, obolet trgovski pomočnik. Pomočnik ni pravilno odpovedal in sedaj se trgovec brani plačati popolno plačo, malenkostno vsoto. Pri sodišču pa je omenjeni trgovec izjavil, da dotični pomočnik ni bil pri njem uslužben kot pomočnik, ampak kot hlapec. Pa se je pomočnik pri tem

galantnem trgovcu izučil za pomočnika in izdelal Mahrovo šolo. Pa so tudi drugi žalostni slučaji. Zgodi se tudi, da ima kak trgovec enega samega pomočnika, a 11 učencev. Takim razmeram je treba odpomoči. — Na predlog g. Seljaka se osnuje organizacijski odse, v katerega se izvolijo gg. Zima, Rapuš, Petelinc, Kerne. — Tudi se sprejme na predlog g. Seljaka resolucija, v kateri se pozivlje v to poklicane faktorje, v prvi vrsti gremij trgovcev, da vplivajo na to, da se omogoči sprejem tudi malim trgovcem v gremij trgovcev, ker le na ta način bi se moglo vpe-ljati enotno zapiranje trgovin. — Po nekaterih manj važnih stvareh je predsednik zaključil občni zbor s pozivom, naj društveniki vztrajajo v edinstvi ter naj razpredejo najživahnejšo agitacijo za društvo.

VOLITVE V BOSENSKI SABOR.

Volitve v bosensko-hercegovinski sabor se vrše v tretji kuriji 18. maja, v drugi kuriji 23. maja in v prvi kuriji dne 25. maja.

Po svetu.

Mednarodna zveza organizacij krščanskih predlinih delavcev bo priredila od 29. marca do 1. aprila svoj peti kongres, in sicer sedaj v Milanu. Kongres se vrši v Italiji, ker se krščanska zveza tekstilnih delavcev to dežele popolnoma strinja z načeli krščanskih strokovnih organizacij in je tudi pristopila k mednarodni zvezi. Dnevni red kongresa je sledeči: 1. Poročilo o stanju in razvoju posameznih organizacij. 2. Delavsko zavarovanje v Belgiji, Holandski, Francoski in drugod. 3. Zavarovanje brezposelnih. 4. Delavske zbornice v Belgiji in na Nemškem. 5. O »zmernih« strokov. organizacijah. O zadnjem predmetu bo govoril načelnik zveze avstrijskega tekstilnega delavstva, Ferdinand Krikawa z Dunaja.

Postavno urejeno izplačevanje plač na Francoskem. Na Francoskem so sedaj zakonito uredili izplačevanje plač delavcem in uslužbencem. Splošno se morajo dajati plače v denarju, in sicer v trgovini in obrti vposlenim delavcem najmanj dvakrat na mesec, uslužbencem pa najmanj enkrat. Pri akordnih delih, ki trajajo dalje kot 14 dni, se mora delavcu plačevati dovršeno delo v določenem roku. Največ 14 dni po dovršenem delu se mora izplačati polno plačo. Izplačevanje se ne sme vršiti v gostilnah in trgovinah.

Iznajdba duhovnikov. — Brezžični žepni brzojav je iznašel profesor Carchotani, duhovnik cerkve Naše ljube Gospe v Monakovem. Zelo enostavno konstruiran aparat je vdelan v majhen leen zaboječek, na čegar sprednji strani je vdelana plošča. Na plošči so ob robu zaznamovane črke. Kazalec, ki se vrti na osi v sredini plošče, kaže na brzojavljene črke. Praktični poizkusi, tudi na večje daljave, so ugodno izpadli.

Steklene hiše. Iz New-Yorka se poroča: V Pittsburgu bodo v primeroma kratkem času stavili hišo, ki bo po mnenju stavbenika začetek reformacije modernega hišnega stavbarstva. Ta hiša bo postavljena namreč iz samega stekla. Robert S. Pease, eden najstarejših tovarnarjev stekla v Ameriki, zatrjuje, da bo v 10 letih zidalo mnogo ljudi hiše iz stekla, ki bodo veliko bolj trpežne, lepše ter bodo tudi v higijskem oziru močno prekašale kamenite. Tudi vzdrževanje steklenih hiš bo cenejše kot sedanjih. Od kleti do strehe bi bila postavljena hiša po načrtu Peaseja iz samega stekla. Steklena industrija je v stanu, izdelovati steklo kakršnekoli vrste in barve; slikarska in tapetniška dela bodo popolnoma nepotrebna, celo strešna opeka se bo izdelovala iz stekla ter bo proti vročini veliko manj dostopna kot vsaka druga streha. Poleg tega so nove steklene hiše popolnoma varne pred ognjem, kakor tudi pred vlažnostjo. Za zidove se bo seveda uporabljalo neprozorno steklo, ki se more napraviti kakršnekoli barve. Najzanimivejše je gotovo to, da zatrjuje Pease, da bodo njegove steklene hiše veliko manj veljale kot zidane, ne glede na razne nedostatke sedanjih. Kajti steklo za stavbne namene se more izredno ceno izgotavljati in v tem vidi novi stavbenik zagotovilo, da bodo steklene hiše hitro postale popularne.

Prepoved igel v ženskih klobukih. Iz Čikage se poroča, da je predčerašnjem tamkajšnji mestni svet prepovedal nositi v klobukih ženskam igle čez gotovo dolžino. Na galerijah je bilo med občinsko sejo vse polno žensk, ki so se živahno udeleževale razprav ter so motile s sklanjanjem in vpitjem sejo. Vbodoče bo vsaka ženska kaznovana, kateri bo molila igla več kot 3 cm iz klobuka. Doslej so dame dostikrat razile dolge igle od klobukov, da so se v potrebi branile pred lopovi. Voditeljice ženskega gibanja pozivljejo ženske, naj v bodoče nosijo igle v rokah.

Koliko veljajo socialno demokratske stavke. Socialno demokratski list »Holzarbeiter« razpravlja o zadnji brezuspešni stavki mizarških pomočnikov na Dunaju. Socialno-demokratski strokovni list izkazuje izdatkov in podpor od januarja do julija 1909 1.017.407 K 80 v. Seveda ni zadostoval za to ogromno svoto samo dispozicijski zbirski zveze lesnih delavcev, krvaveli je morala vsled te ponesrečene stavke cela rdeča organizacija. In to se je zgodilo v toliki meri, da se bo moralo leta pridno hraniti, da se bo poravnala »napaka« socialno-demokratskih kolovodij. Poročilo v omenjenem listu govori tudi o drugih žrtvah, samo ne o teh, ki so jih doprinesli stavkajoči delavci. Niti besedice ne omenja, da so morali mnogi mizarški pomočniki zaradi lakote zastaviti obleko, hišno opravo itd. in ta svota, ako bi se jo moglo približno določiti, gotovo prekaša denarne izdatke rdeče organizacije. Piše se pač o žrtvah, ki jih pa niso bili deležni kolovodje. Gole številke naznanja, da je bilo ob tej stavki aretovanih 99 sodrugov (38 izmed teh je bilo oproščenih), 29 je bilo policijsko kaznovanih skupno s 65 dni zapora, z 39 so imela opraviti okrajna sodišča, ki so izrekla skupnih kazni pet mesecev in 27 dni zapora. Preiskovalni zapor pa je trajal skupno štiri mesece in 27 dni. »Holzarbeiter« piše o zmagi, ker niso podjetniki ničesar dosegli. Koliko pa so dosegli sodrugi? Dva vinarja več plače in tri četrt ure manj dela na teden? Komur se pri teh »žrtvah« in »uspehih« ne gabi delo socialno-demokratskih kolovodij, naj le ostane še nadalje socialni demokrat.

Zakaj se postane socialni demokrat. — Nemški socialni demokratski list »Jugendliche Arbeiter« je izdal ob 70-letnici Bebla posebno izdajo, ki ima za mlade »sodruge« razne »koristne« nauke. Tako prinaša list tudi Beblovo biografijo, ki jo je spisal sam. Bebel priznava v svoji biografiji odkritosrčno, da ni bil nikdar dober delavec. Kot sin nekega vojaka, se je učil strugarstva, pa v tem ni imel posebnih uspehov. Kot mojster tudi ni ničesar dosegel in tako je postal — socialni demokrat, četudi je slišal sam govoriti Lassalleja, čegar nauki ga pa niso izpreobrnil. Bebel je pač odkril v sebi socialno-demokratski značaj, ko je propadel v svojem poklicu. Dosti hitro je prišel do prepričanja, da se more narediti s politiko dobro prepričanje, in kakor uči izkušnja, je res tudi sam naredil dobro kupčijo.

Ženska gimnazija v Sibiriji. Lastnik zlatih rudnikov, milijonar Oparin, je daroval 100.000 rubljev, da se osnuje v Zejskaja-Pristanu ženska gimnazija. To mesto leži sredi nepregledne sibirske ravnine, po kateri rastejo gosti, neprehodni gozdovi.

Psa modre barve. Nek italijanski list poroča, da ima neka bogata Angležinja dva psa, ki sta popolnoma modre barve. Psa sta mala francoska buldoga od popolnoma normalnih in zdravih staršev. Čudno je tudi to, da sta se v različnih časih rodila. Starjšega od obeh se ceni 75.000 frankov, mlajšega pa 25.000. — Vprašanje je le, če je vest resnična.

Nova iznajdba v brzojavljenju. Iz Monakovega se 22. t. m. poroča, da je nek brzojavni uradnik izvršil zelo praktično iznajdbo. Na eni sami žici se uporablja istomerni in izmenični tok, in tako more s pomočjo nove brzojavne iznajdbe med raznimi postajami istočasno brzojavljati. Dosedanji poizkusi med Monakovim in neko drugo postajo so se dobro obnesli. Edina napaka pri novi iznajdbi je, da se s porabo izmeničnega toka preveč vpliva vsled močnih indukcijskih tokov na delovanje brzojavnih žic na istih drogah. Če se bo odpravil ta nedostatek, bo imela iznajdba lepo bodočnost.

Roparski morilec kot sobarica. — Minulo leto je stopila pri kneginji Z. v Petrogradu v službo sobarica, ki je bila jako pridna in pripravna. Sicer se je zdelo kneginji, da ima nova sobarica za žensko neprijeten glas in da so tudi njene kretnje precej nerodne. Ker je pa bila služabnica drugače jako porabna, je kneginja spregledala te neprijetne lastnosti svoje nove sobarice. Tako je minulo leto dni. Kneginja je bila zadovoljna s svojo sobarico, a sobarica menda tudi s svojo gospodinjo. Nekega dne pa pride v hišo kneginje kar naenkrat več policistov, ki so vprašali po roparskem morilcu Mihaelu Loputkinu. Poklicali so skupaj vse služabništvo. A Mihaela Loputkina, iskanega roparskega morilca ni bilo. Tu opazijo, da se je sobarica tiskala v nek kot in se skrivala. Nek policist je stopil bližje k sobarici, ki se je skrivala in vzkliknil: To je naš mož! Prefrigani lopov se je namreč preoblekel za žensko in tako varal celo leto policijo, da mu ni mogla priti na sled!

Zvonik sv. Marka v Benetkah bo dovršen do 25. aprila 1911. Doslej so porabili za gradnjo nad pol milijona opeke.

Smrt vsled joka. Iz Connellsville, Pa., v Ameriki poročajo: Petletna deklica Mary Andrews, kateri je te dni umrla njena mati, je štirindvajset ur neprestano jokala in tako je vsled joka umrla. Ko je mati zbolela, se deklica ni več ganila od njene postelje in eden dan za materino smrtjo je tudi otroče

vsled žalosti umrlo. Mater in hčerko so pokopala v skupni grob. Pred tednom dni je mati zbolela za pljučnico, za katero boleznijo je tudi umrla. Hčerko je bilo le s silo mogoče ločiti od mrtve matere, ko so njeno truplo pripravili za pogreb. Potem se je zopet vrnila k materinemu truplu in je ves dan neprestano jokala. Zvečer je njen glas postajal vedno slabšeji in potem je utihnila. Oče je mislil, da je dekletce zaspalo, toda, ko se ni hotelo prebuditi, se je prepričal, da je tudi deklica umrla.

Buffalo Bill, glasoviti strelec in lastnik cirkusa, ki je s svojimi šotori obšel celi svet, je bil v severoameriški vojni l. 1866. polkovnik, ter je tudi kot polkovnik nastopil zasebno življenje. Ko se je leta 1867. začela graditi železnica v Kansas, je sklenil z železniškim podjetjem dogovor, da bo za delavce nabavljajal meso bivolov za 500 dolarjev na mesec. Buffalo Bill, ki se je kot polkovnik zval Cogy, je ubil sam v 18 mesecih 4280 bivolov, ki jih je večinoma ustrelil z revolverjem. Ko je prišel na glas kot dober strelec, je sestavil cirkus, s katerim je obšel mnoge dele sveta, spravil skupaj veliko imetja ter se je pred tremi ali štirimi tedni naselil v državi Wyming, kjer sedaj uživa v miru, kar je nabral milijonov po svetu.

Vladar, ki plačuje državi. Z lučjo bi bilo treba iskati na svetu vladarja, ki bi ne imel od svoje države nobenih dohodkov. Vendar pa je nek vladar na svetu, ki ničesar ne prejema od svoje države, pač pa še zanjo plačuje, kar se doslej še ni slišalo. Ta izredni človek je namreč vladajoči knez v nemški državi Schaumburg-Lippe, ki je 7. t. m. obvestil svojo vladu, da bo letno dajal od svojega imetja 100.000 mark podpore uradnikom in učiteljem, in sicer toliko časa, doler ne bodo ugodne razmere za povečanje plač uradnikom. Knez Schaumburg-Lippe je edini vladar na svetu, ki nima nobene civilne liste, temveč mora še, ako hoče, da vlada svoji državi, ki je velika 340 kvadratnih kilometrov in ima 44992 prebivalcev, pokrivati iz svoje lastne blagajne deficit v budgetu letno 200.000 mark. Seveda knez to lahko stori, ker je eden najbogatejših knezov in zato plačuje pač davek za svoj — naslov.

»Luegerjevo mesto«. V torkovi seji okrajnega zastopa dunajskega okraja »Fünfhause« se je sklenilo na predlog okrajnega načelnika dr. Mathisa, prositi predsedstvo dunajskega občinskega sveta, naj izpremeni predlog glede na ustanovitev posebnega dela mesta pod imenom »Luegerjevo mesto« v toliko, da bi se 15. dunajski okraj ves imenoval po Luegerju. Ime »Fünfhause« naj se popolnoma nadomesti z Luegerjevim.

Drage igralne karte. Iz Leipza se poroča, da so v avstrijskem carinskem uradu ustavili neko staro žensko, ker je hotela brez plačane carine prinesiti svojim otrokom na Češko stare igralne karte, ki jih je podaril njej nek hotelski uslužbenec. Pred sodiščem je bila 80letna starica, ki se preživlja le s težavo s prodajanjem zelišč, obsojena vsled hitopapstva, ker ni plačala carine 15 vinarjev za igralne karte, na denarno kazen 1010 K, oziroma na dva meseca zapora.

Roparski napad na tobačno prodajalko. Drzen roparski napad je izvršil v sredo na Dunaju nek mlad človek v tobačni prodajalni na »Stubenringu«. Ob 9. uri zvečer je prišel namreč v tobačno prodajalno Ivane Ander omenjeni, ter je zahteval dve viržinki. Prodajalka mu je pokazala zaboječek s smodkami, ki mu pa niso ugajale, ter je potem zahteval smodke »kubas«. Ko mu je prodajalka podala zaboječek, sklonil se je čez prodajalno mizo in zagrabil prodajalko z obema rokama za vrat ter jo davil. Nato je skočil čez mizo ter jo rinil v neki kot. Prodajalka pa je bila močne postave ter se ji je posrečilo oprostiti se napadalca in pobegniti skozi vrata. Tekla je na cesto in klicala na pomoč, potem pa hitela k hišnici. Napadalec, ki je ostal sam v prodajalni, je odprl predal z denarjem, katerega je pobral in hotel pobegniti. Na pragu pa je zadel z nekim rezervnim častnikom skupaj, ki je takoj spoznal položaj. Zgrabil je tatu in ko je prihitel še nekdo na pomoč, se je posrečilo oddati roparja policiji. Napadalec je bil nek 19letni Grabler, ki je bil rojen v Draždanah, a je pristojen na Dunaj. Bil je že večkrat kaznovan radi tatvine ter je bil tudi že v poboljševalnici v Korneuburgu.

Avtomobil — čistilni voz. Dunajski inženir Artur Szymannski je sestavil avtomobilski čistilni voz, ki vsesava po cestah prah in drugo nesnago. S pomočjo valjaste krtače se dviguje s ceste prah, ki pa se ne razprši na vse strani, ker se vsesava potom velikega lijaka, ki je nad krtačo v notranjosti voza, odkoder se shranjuje s pomočjo ventila-

torja v poseben zaboj. V notranjosti voza sta dva taka zaboja, ki se moreta tudi po mehaničnem potu izprazniti. Voznik nima drugega dela, kot da vodi avtomobil. Avtomobil ima 28 do 32 konjskih moči. Med delom prevozi sedem kilometrov na uro. Oba železna zaboja v notranjosti voza imata poldrug kuhičen meter prostora.

Oklopni opazovalni stolp pri topničarjih. Važno novost bodo preizkušali pri letošnjih nemških cesarskih vajah. Pri sprednjih vozeh topov so namreč upeljali raztegljive oklopne opazovalne stolpe. Na vrhu stolpa, kjer je pritrjen sedež za opazovalca in pa daljnogled, je oklopna plošča, ki varuje opazovalca. Novo iznajdbo je izdelala Kruppova tvrdka.

Žaloigra mlade žene. V Peču na Ogrskem se je polkovnik zdravnik tamošnje kadetnice dr. J. Becsagi šele pred dnevi oženil z mlado vdovo Violo Scholtz. V ponedeljek je pa ona varila čaj in pri tem poslu je po neprevidnosti prevrnila samovar, na kar je bila njena s čipkami posejana obleka za dom takoj v ognju. Na njene obupne klice je priletel njen mož na pomoč, ali nesrečnica je bila tako opečena, da je kmalu umrla.

Cene klobukom se bodo zvišale.

Organizacija čeških igralcev ima 834 članov in članic v 48 sekcijah. Pričela je sedaj izdajati list »Divadelni svet«. Za načelnika je bil predvčerajšnjem izvoljen Adolf Dobrovolsky.

Drage gledališke predstave. »Misse en scene«, dekoracije, obleke, — vse to postaja dandanes važnejše v gledališki umetnosti. Prireditve predstav, ki so včasih stale primeroma male vsote, veljajo danes nad deset tisoč kron, samo da jih odobrava občinstvo. Spomniti je treba samo na kolosalno prireditev »Chanteclera«, ki je veljala celo premoženje. Kljub vsej skepsi in bojazni, ki se tu in tam pojavlja, rastejo gledališki stroški vedno bolj v Evropi kakor tudi v Ameriki. V New Yorku obstoji posebni zavod, ki oskrbuje gledališče dekoracije in kostume. Gledališče »Manhattan« ima svoj lastni zavod, v katerem na stotine ljudi izdeluje dragocene oprave, ki v predstavah zablesče oči gledalca. Rabi se samo bogato blago, orientalske in umetniške čipke. Koliko pa veljajo podobne obleke v velikih gledališčih? Kostum, katerega je imela vsaka koristka gledališča »Manhattan« v prvem dejanju »Rigoletta« velja 800 kron. In takih je najmanj 50 v »Rigolettu«. Torej je morala gledališka uprava plačati samo za obleke koristk 40.000 K. En kostum za balet v »Aidi«, kakor se je predstavljala v New Yorku velja od 160 do 320 K; treba je 40 plesalk, torej se porabi 10.000 samo za balet. Kostumi cigank v »Hugenotih« veljajo po 20 K. 280 K obleka pažov, a 180 K vojakov. Za za priprosto delavko v tobačni tvornici v »Karmen« velja obleka 140 K; v »Karmen«, kakor so jo predstavljali v »Manhattanu« je 85 delavk. Španjolske gospe, ki samo enkrat gredo skozi dvorano, nosijo obleko po 450 K. Obleka v »Karmen« velja samo za zbor v gledališču »Manhattan 30.000 K. Koliko morajo šele razmeroma veljati obleke prvih pevcev. Res je, da take drage obleke so porabne za več let, vprašanje je le, kako se morejo izdatki in stroški pokriti?

Ljubljanske novice.

Ij Papežev blagoslov. Jutri po veliki maši bo v stolnici podelil prevzvišeni gospod knezoškof papežev blagoslov.

Ij Zaobljubljena procesija. V smislu storjene obljube pojde jutri popoldne ob 3. uri zaobljubljena procesija ljubljanskega mesta s presvetim Rešnjim Telesom iz stolnice k nunki cerkvi na Kongresni trg, kjer se bodo pele litanije M. B., opravile molitve za odvritev potresa ter se slednjič podelil blagoslov z Najsvetejšim. Ako bi bilo vreme neugodno, da bi morala procesija izostati, bo v župnih cerkvah izpostavljeno presv. Rešnje Telo eno uro v javno češčenje.

Ij Poslanec Gostinčarju so ob njegovi petdesetletnici čestitali poslanci tovariši, dobil je tudi jako veliko pismenih čestitk iz najširših slojev, kar kaže, kako priljubljen da je poslanec Gostinčar v najširših ljudskih slojih.

Ij Govori za moško mladino, pri katerih je bilo zlasti v postnem času veliko poslušavcev, se bodo nadaljevali. Velikonočni ponedeljek bo zopet govor v Križanski cerkvi ob 2. uri popoldne.

Ij Javnega predavanja S. K. S. Z. prihodnji tork radi velikonočnih praznikov ne bo. V torek, 5. aprila priredi

S. K. S. Z. zopet veliko sklopično predavanje.

Ij Pevski zbor »Ljubljane« ima prihodnji teden sledeče vaje: V sredo moški zbor, v četrtek mešani zbor, v petek moški zbor. — Zborovodja.

Ij Ljudski oder. Uprizoritev krasne dr. Krekove narodne igre »Turški križ« se je preložila. Vrše se namreč pogajanja, da se igra uprizori v deželnem gledališču, ker bi bil oder »Rokodelskega doma« za to igro premajhen. Igrali bodo rojaki dr. Krekovi: igralci in igralka našega izobraževalnega društva iz Selc. To bo vsekakor velezanimiv pojav. To bo privikar, ko bodo v narodni kmetski igri nastopali na deželnem odru pristni sinovi in hčerke naših gor. »Ljudski oder« uprizori v deželnem gledališču tudi novo Medvedovo narodno igro »Stari in mladi«, katero je pesnik dokončal tik pred smrtjo. Igrali bodo v tej igri igralko in igralci iz Kranja. Ljubljanski člani »Ljudskega odra« pripravljajo dve narodni igri Boršnikovega »Starega Ilija« in »Brat Martin«. G. Boršnik je pisal »Ljudskemu odru«, da ga posebno veseli, ker si je »Ljudski oder« izbral njegovo narodno igro.

Ij Zgradba delavskih hišic. Slovensko delavsko stavbeno društvo namreč zopet pričeti z zgradbo delavskih hišic, predvsem, da zazida štirinajst parcel, ki jih ima v Rožni dolini. Oni, ki želé, naj bi se jim stavila hiša, naj se zglasé pri združenem načelniku gosp. Alojziju Kocmur, podnevi v pisarni g. dr. Vladislava Pegana, odvetnika v Ljubljani, zvečer od 6. do 8. ure pa v prostorih »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva«, Kongresni trg št. 2.

Ij Občni zbor gostilničarske zadrge se vrši dne 31. t. m. Po mestu se govori, da pride med raznimi kandidati za prahodnjega načelnika največ Ante Pintar, bivši gostilničar v Kamniku in sedanjí uradnik bolniške blagajne gostilničarske zadrge v poštev. Vest sicer ni resnična, vendar pa izvira iz zdravega humorja tistih članov, kateri uvidevajo, da ta uradnik že sedaj preveč v prostorih gostilniške zadrge samolastno deluje.

Ij Musica sacra. V cerkvi nemškega viteškega reda: V soboto, 26. marca t. l.: Ob pol 8. uri zvečer slovesno vstajenje. Po trikratnem Aleluja: Zveličar gre iz groba (Rob. Führer). Nato procesija z Najsvetejšim. Po procesiji: Te Deum, zložil Fr. Schöpf. Regina coeli, zložil Fr. Ant. Foerster. Tantum ergo, zložil Fr. Schöpf. — V nedeljo, 27. marca t. l., praznik vstajenja Gospodovega: Ob 10. uri slovesna sveta maša. Pri tej se bode izvajala »Missa Loretta«, zložil Adalb. Rihovsky, s spremljavo orkestra in orgel, graduale in ofertorij, zložil Ant. Foerster.

Ij Velik vojaški koncert bo na velikonočni ponedeljek zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

Ij »Društvo za krščansko umetnost« v Ljubljani bo imelo občni zbor prihodnji četrtek, 31. marca 1910, ob 10. uri popoldne v knjižnici kn. šk. palače, II. nadstropje.

Ij Slovenski igralci deželnega gledališča prirede za svojo benefico na velikonočni ponedeljek popoldne dramtizirano dr. Sketovo »Miklovo Zalo« in zvečer »Martina Krpana«, na kar vnovič opozarjamo.

— **Nov zrakoplov — domače delo.** G. baron Bailu v Šiški je s svojim šoferjem konstruiral zrakoplov, s katerim v kratkem napravi poizkuse. Mnogo sreče!

Ij Poglav v Gradiški. V Gradiško je včeraj orožništvo eskortovalo Jakoba Poglavja, v Maribor pa Flandra, ki sta bila pri zadnjih porotnih obravnavah obsojena vsak na 3 leta ječe, ker sta kakor znano, pokradla na južnem kolodvoru več usnja in drugega blaga, pri Langu pa več mebljev in žime.

Ij Hud mesar. Golob Franc, mesar v Spodnji Šiški, je bil obsojen na 14-dnevni zapor, ker je mitniškega paznika, ki je hotel pregledati, če ima kaj užitnihi podvrženega blaga, z bičem dvakrat udaril. Tako izredno milo kaznen je dobil zaradi tega, ker je bil sodni izvedenec dr. Schuster mnenja, da ima tako holeczen, da v razburjenosti ne more biti odgovoren za svoja dejanja.

Ij Kreditni zavod je danes radi praznikov od 12. ure opoldne zaprt.

Ij Zaloten ubegli kaznenec. V Beljaku je dobil redar Baultnik iz ljubljanske kaznilnice ubeglega kaznjence Janeza Seidl. Seidl je bil zaradi tatvine in vloma obsojen na 10 mesecev ječe, presedel jih je pa šele 6. V Trbižu se je preoblekel. V Beljaku je ukradel nekega delavcu obleko in jo je nesel prodajat starinarici Berger. Tej se zdel mož sumljiv in je poklicala redarja. Ko se je prikazal redar, jo je Seidl popihlal, na begu pa so ga zadržali ljudje.

Seidl je presedel že okrog deset let zapora, čeravno je star šele kakih 30 let.

Ij Občni zbor »Društva v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja« bo v sredo, dne 30. marca t. l., ob 10. uri popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani.

Slovensko delavsko stavbeno društvo ima za zasuti nekaj plitvega stavbenega sveta. Ponudniki, ki bi bili pripravljeni ta svet, ki leži v Rožni dolini, zasuti, naj se zglase pri društvenem načelniku g. Alojziju Kocmurju v odvetniški pisarni g. dr. Vladimira Pegana v Ljubljani. Plačilo po dogovoru.

➡ **Oglejte si v praznikih umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu v Lattermannovem drevoredul**

Telefonska in brzojavna poročila.

POVELIKONOČNA POGAJANJA.

Dunaj, 26. marca. Vlada namerava pričeti po Veliki noči z vso enerzijsko pogajanja za delozmožnost češkega in štajerskega deželnega zbora. Nemci že tulijo jeze in pravi, da Slovencem ne bodo ničesar priznali.

BIENERTHOVE TOŽBE.

Koln, 26. marca. Bienterth se je zatekel v »Kölnische Zeitung«, kjer je objavljen po njem inspiriran članek, v katerem toži, da stoji popolnoma osamljen kakor skala v morju. Večina kaže velike razpoke. Toži Steinwendra, jezi se, ker se krščanski socialci oddaljujejo od njega. Bienterth ne upa na sanacijo parlamenta, zanaša se zgolj na oporo krone, — Bienterth se vedno zabarikadira za krono, tako kakor še noben prednik pred njim, a to, da se vedno in vedno sklicuje na krono, postane zanj še usodepolno, ker ne krona, ampak Bienterth je odgovoren kot ustavni ministrski predsednik za avstrijsko notranjo politiko.

ITALIJANI IN SLOVENC.

Trst, 26. marca. Nemški listi poročajo, da so se razbila pogajanja med Slovenci in Italijani.

UREDNIK »TAGESPOSTE« UMRL.

Gradec, 26. marca. Včeraj je umrl v Gradcu namestnik glavnega urednika graške »Tagespost«, dr. Friderik Suetti, rojen Gračan, star 57 let. Rajnik je bil hud frajzinovec in Slovanožerec.

DEMONSTRACIJE PROTI PRAŠKIM MESARJEM.

Praga, 26. marca. V centralni mesnici so že tri dni velike demonstracije proti prodajalcem svinjskega mesa, ker so za 10 vinarjev zvišali ceno svinjine.

BOJ ZA KOLOWRATOV MANDAT.

Feb, 26. marca. Poslanec Mayer je priglasil kandidaturu za izpraznjeni Kolowratov mandat.

NAZADOVANJE SOC. DEMOKRACIJE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 26. marca. Na Ogrskem imajo soc. demokrati najmočnejšo strokovno organizacijo kovinarsko. Le-ta je imela leta 1906 še 24.057, leta 1909 pa le še 13.616 članov.

RUMUNSKA KRALJEVA DVOJICA NA DUNAJU.

Bukarešt, 26. marca. Listi poročajo, da se rumunski kralj in kraljica letoš povodom 80-letnice avstrijskega cesarja pripeljeta osebno na Dunaj častit cesarju.

LUIGI LUZATTI NOVI ITALIJANSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK.

Rim, 26. marca. Sestavo nove vlade prevzame žid Luigi Luzatti, ki pravi, da hoče politiko »sprave«.

ZMAGA KRŠČANSKIH ŽELEZNIČARJEV NA BAVARSKEM.

Monakovo, 26. marca. Bavarski železničarji in poštini uslužbenci so pri volitvah v delavsko penzijsko blagajno prodrli s 102 zastopnikom, socialni demokratje in anarhosocialisti so dobili 55 zastopnikov.

PROTI NENRAVNOSTI.

Pariz, 26. marca. Policija je vdrla v neko hišo v Rue Pigallee, kjer so se shajali mladi ljudje od 15. do 20. leta obeh spolov. Kovarje: dve ženski in dva moška, so zaprli.

ZAROTA PROTI MISIJONARJEM V NOVI GVINEJI.

Sidney, 26. marca. Tukajšnji listi poročajo, da so v nemški Novi Gvineji zasledili med domačini zaroto proti misijonarjem. Aretovali so 8 oseb, ki so jih izročili sodišču. Med aretovanci sta tudi dve ženski. Vzrok zaroti je prepoved mnogoženstva od strani misijonarjev.

SULTANOVA VLJUDNOST NAPRAM BOLGARSKEMU KRALJU.

Carigrad, 26. marca. V četrtek li se morala izvršiti nad nekaterimi Bol-

garji smrtna obsodba v Solunu in Monastirju. Sklenilo se je vendar počakati z izvršitvijo smrtnih obsodb toliko časa, dokler bo bolgarski kraljevi par v Carigradu.

ROOSEVELT PRIČNE ZOPET POLITIKOVATI.

Berolin, 26. marca. »Berliner Tageblatt« poročajo iz New-Yorka, da se bo Roosevelt prej kot je mislil moral zopet pečati s politikom, ker je republikańska stranka tako razcepljena, da obstaja nevarnost, da stranka propade, če Roosevelt zopet ne vzame vajeti v roke.

ITALIJANSKA KRIZA.

Rim, 26. marca. Kralj je zaslíšal Glolittija in Luzzattija.

JAPONSKI DELAVCI IZKLJUČENI IZ ZEDINJENIH DRŽAV.

Washington, 26. marca. Reprezentativna zbornica je soglasno sprejela postavu, ki prepoveduje naseljevanje japonskih delavcev v Združene države.

AMERIŠKA EKSPEDICIJA NA JUŽNI TEČAJ.

San Francisco, 26. marca. Na južni tečaj odrine oktobra iz San Franciska ameriška ekspedicija.

SNEŽNI VIHAR V KRKONOŠIH.

Praga, 26. marca. Po Krkonoših divja grozen snežen vihar. Temperatura je padla na —5 stopinj.

VIHARJI V SEVERNEM MORJU.

London, 26. marca. Grozni viharji divjajo v Severnem morju. Potopila se je ladja Rudolf.

BOMBA V ČAKALNICI.

Dunajsko Novo mesto, 26. marca. Včeraj je našel portir Hail v čakalnici III. razreda na kolodvoru južne železnice v kavčuk zavito bombo. Uvedli so strogo preiskavo.

STO TISOČ KRON ZMANJEKALO.

Krakov, 26. marca. Na progi Borki Wielkie Lvov je zmanjkala poštna vreča z denarnimi pismi in drugimi vrednostnimi stvarmi. Škoda znaša več kot 100.000 kron.

GLAŽUTA POGORELA.

Praga, 26. marca. Pogorela je glažuta tvrdke Prankl pri Toplicah.

SKOPUHA OBLAVILA LASTNA DENARNA SKRINJA.

Peterburg, 26. marca. Grozen dogodek je povzročil smrt staremu skopuhu, po imenu Grigorijev. Odprl je železno skrinjo, v kateri je imel spravljjen denar, da bi ga opazoval in štel. Zamišljen v svoj zaklad je gotovo globoko sklonil glavo v skrinjo, tako da je zadel ob železni pokrov, ki se je zaprl in zaradi velike teže odsekal skopuhu glavo s svojim ostrim robom. Truplo starca so našli pred železno skrinjo, a glavo v njej.

MLADINSKI SAMOUMORI.

Berolin, 26. marca. Usmrtil se je 14-letni realce Jeurich, ker ni izdelal, neki gimnazijec je pa neznano kam izginil.

POL URE PREPOZNO — 125.000 MARK IZGUBLJENIH.

Berolin, 26. marca. Ustanovni konzorcij ca veliko opero v Berlinu je nameraval nakupiti gotova zemljišča za stavbo še pred novim zemljiškim davkom. Med tem pa so se pogajanja tako zavlekla, da se je moglo izvršiti preplisovanje zemljišč šele zadnji dan pred upeljavo davka. Ko so prišli ta dan na sodišče, da bi stvar naznanili, so prišli ravno pol ure prepozno, ko je sodnik že odšel, tako se bodo morali sedaj plačati davki. Polovico zamujene ure pomeni izgube 125.000 mark.

ČUDEŽEN DOGODEK.

London, 26. marca. »Daily Chronicle« poroča iz Jonngstowna (Ohio) sledečo grozno novico: Pri senatski komisiji se je prijavil neki zamorec in naznanil, da je čul glas, ki mu je naznanil, da neka Stella Jefferson, ki je že nekaj dni pokopana, še živi. Začetkoma mu niso verovali, a končno so uvedli preiskavo in odkopali grob. Komisija je konstatirala, da se je Jeffersonova po groznih mukah šele pred kratkim časom zadušila v grobu.

Tržaški Slovenci in slovensko vseučilišče.

Ob sklepu lista smo dobili: »Slovenem uledništvo lista »Slovenec« v Ljubljani. V četrtekovi številki Vašega cenjenega lista se trdi, da so se v ponedeljek vršila v Trstu pogajanja med Slovenci in Italijani glede laške univerze. Uludno Vas prosim, da to vest v

svojem cenj. listu popravite v zmislu, da se taka pogajanja niso vršila. Sploh smatrajo tržaški Slovenci vseučiliško vprašanje za stvar, ki se tiče interesov vseh Slovencev, in bodo zato v tem vprašanju postopali le sporazumno z zastopniki vseh ostalih slovenskih pokrajin. V pogajanja z Lahi o tem vprašanju bi se torej spustili le, če bodo v to pooblaščen od »Narodne Zveze« na Dunaju. — Z odličnim spoštovanjem dr. Rybač, državni in deželni poslanec. — V Trstu, dne 25. marca 1910.

To lojalno izjavo jemljemo s posebnim zadoščenjem na znanje.

Kaj pa načelnik kluba, v katerem sedi tudi tržaški poslanec gosp. dr. Rybač, t. j. dvorni svetnik Ploj? Ta se prav nič ne zmeni za soglasne sklepe »Narodne Zveze« in glasom njegovega komunikeja se tudi večina kluba obnaša ravno tako — vsaj večina zadnje se je omenjenega kluba je eklatantno kršila soglasni sklep »Narodne zveze« o vseučiliškem vprašanju in se je brez-pogojno prilagodila zahtevam vlade. Zgodilo se je to, kakor smo to že opetovano povdarjali, v odsotnosti g. dr. Rybača. Tem bolj bi bilo želeli, da gosp. dr. Rybač s štajerskimi Slovenci vred zavzame čim preje jasno stališče na pram verolomstvu svojega kluba.

Kašljajoče osebe opozarjamo na oglas o Thymomel scillae, to je preparat, katerega zdravniki večkrat priporočajo.

875

Svojim sorodnikom, prijateljem in znancem javimo žalostno vest, da se je naša ljuba hčerka

Mérica

sinoči ob 11. uri po dolgi bolezni v nežni starosti treh let združila s krilatci.

Kostanjevica, 25. marca 1910.

Žalujoča rodbina Dralka.

Zahvala.

Ker mi je nemogoče osebno, izrekam tem potom za vse izraze srčnega sočutja ob nenadomestljivi izgubi naše iskreno ljubljene matere, oziroma sestre, gospe

Marije Rasp, roj. Cunder

hišne posestnice v Kolodvorski ulici št. 5.

v svojem, imenu sestre Ivanke in tete Ivane Cunder vsem sorodnikom prijateljem in znancem, ki so nepozabno ranjko na zadnjem potu, ali darovali vence in šopke, najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, 24. sušca 1910.

Josip Rasp

raženski oficijal v c. kr. finančnem ministrstvu

855

Vino po ceni.

Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri **Josipu Maljavac**, pošta in postaja **Roč v Istri**, belo in črno (rudeče) franko vsaka železniška postaja na Kranjskem po 24 vinarjev liter in se ga more naročiti tudi samo 50 litrov. 667 100—1

Posestvo

s hišo, hlevom, podom, 2 kozolcema, zidano kaščo, sušilnico za sadje in velikim sadnim vrtom se proda. Pri hiši je vodnjak. Travniki, njive in gozdi merijo skupaj 55 johov. Cena 14.000 K. Natančnejše pove upravnistvo »Slovenca«. 714 2—1

Elektroradiograf IDEAL ' Franc Jožefa cesta št. 1 Hotel 'Pri Maliču' - zraven glavne pošte Samo tri dni!

858 2—1

Od nedelje 27. do torka 29. marca 1910 bo na sporedu znamenita slika, velikanski pogreb dunajskega župana dr. Lueger-ja

kojega so se udeležile neštevilne korporacije, vsi dostojanstveniki, njim na čelu Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I.

Pri tem velikanskem pogrebu je prisostvovalo nad poldrugi milijon ljudi, samo za sprevedom jih je bilo nad 50.000.

Priporoča se slav. občinstvu, da ne zamudi prilike ogledati si to zanimivo sliko. Na sporedu so še druge interesantne novosti. Priporoča se udano. ravnateljstvo.

877

Zahvala.

1—1

Prisrčno zahvalo izrekamo za obile dokaze srčnega sočutja povodom nenadomestne izgube naše predrage soproge in mamice, gospe

Marije Kovšca

roj. Premrov

vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, prečistilemu g. župniku, slavnemu šolskemu vodstvu za udeležbo šolske mladine, slavni požarni brambli za krasni venec in udeležbo k pogrebu, gg. c. kr. orožnikom, nadalje vsem darovalcem krasnih vencev in sploh vsem, ki so nepozabno ranjko spremili k večnemu počitku.

Rodbina Kovšceva.

Proda se poceni

824 4—1

hiša v Tržiču

šte. 107, travnik, parcela šte. 432.

Več se poizve pri g. Josipu Fuso, stavbeniku v Kranju.

Iz proste roke prodam

ново hišo

s 3 sobami, 2 kuhinjama, kletjo, pralnico in vrtom na dobro zračnem prostoru. Naslov se poizve v upravi »Slovenca«. 458 6—1

2 krojaška pomočnika

za stalno delo in enega vajenca ki ima veselje do te obrti, sprejme L. Škof, Javornik št. 59 L. Škof, Gorenj. 690

Dva kleparska pomočnika

se sprejmeta takoj v trajno delo pri **Fran Žužek, kleparju na Bledu**. Sprejmejo se tudi vajenci 790 za kleparsko obrt. 4—1

Sode več vrst, velike in majhne, stare - - - in nove - - -

ima na prodaj J. Buggenig, sodarski mojster, Ljubljana, Cesta na Rudolfovo železnico 5. 591 3—1

694

Proda se

4—1

nova vili podobna hiša

ki obsega 3 sobe, kuhinjo in klet, okrog lep sadni in zelenjadni vrt, v prijaznem kraju na Gorenjskem. Več pove **Jožef Zevnik, Plavž št. 17, posta Jesenice, Gorenjsko**. — Proda se radi bolezni.

Prodajalka

popolnoma izvežbana v specerijski stroki, se sprejme 15. aprila. Naslov se izve pri upravi »Slovenca«. 870

Iščem dobro izurjenega

kovača

za samostojno delo. Nastop takoj samec ali oženjen. Prilika ugodna. 850

Daniel Car, Pilatovice, Pošta Suhar.

POSTELJNO VLAGO

Odstranitev takoj. Starost in spol se naznači. Pojasnilo zastoj. Zavod »Resculap«, Regensburg, Bavorsko. 28 30—1

Josip in Ana Schneider javljata potrta najgloblje žalosti vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša iskreno ljubljena, nepozabna hči

Ema

včera ob pol 7. uri, v nežni dobi 6 let, mirno zaspala v Gospodu.

Zemski ostanki predrage pokojnice se prepeljejo velikonočni ponedeljek, dne 28. t. m. ob 3. uri pop. iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Prosi se tihega sožalja.

Ljubljana, 26. marca 1910.

880

Globoke žalosti potrti obveščajo podpisani vse sorodnike, prijatelje in znance, da je gospod

Rudolf pl. Detela

c. kr. ritmojster in poveljnik orožniškega oddelka v Celju, imejitelj vojaške zaslužne svetinje, jubilejske svetinje in jubilejskega križca

po daljši, s čudovitim potrpljenjem prenašani bolezni v 38. letu svoje dobe, previden s tolažili sv. vere, danes na veliki petek ob 9. uri dopoldne tukaj v Leonišču mirno v Gospodu zaspal.

Ljubezen, prijateljstvo in spoštovanje, katerih je bil blagi rajnik v svojem življenju tako obilno deležen, spremljajo ga še čez grob in mu zagotavljajo trajen spomin v mnogih zvestih srcih.

Pogreb bo dne 27. marca ob 4. uri popoldne iz Leonišča in bodo zemski ostanki prenešeni v rakev k sv. Krištofu.

Svete maše zadušnice se bodo opravile v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani, v župni cerkvi v Stari Loki in pri družnici svetega Duha.

Ljubljana, dne 25. marca 1910.

365

Oton plem. Detela
član gospodske zbornice,
emer. deželni glavar
Kranjski.

Marija plem. Detela
roj. Prossinag
soproga.

Herman Prossinag
tovarniški oskrbnik
tast.

Ana plem. Detela,
roj. Lamberger
stariši.

Erika in Oton
otroka.

Leopoldina Prossinag
tašča.

Marija Guzelj, roj.
plem. Detela
sestra.

Oton plem. Detela
c. kr. deželni svetnik
in graščak.

Karl Prossinag
topničarski stotnik

Madelaine plem. Detela,
roj. pl. Vest
svakinja.

Leo plem. Detela
diplom. gozdar
brata.

Anton Klinar
dež. stavbni nadsvetnik

Janko Guzelj
c. kr. deželni svetnik
svak.

Ela Prossinag
Irma Klinar,
Magda Schleimer
svakinje.

Peter Schleimer
privatier
svaki.

Dobiva
se povsod.

KONJAK

Zastopnik:
G. Menardi, Ljubljana

Gróf Keglevich István utodai
(grofa Štefana Keglevicha nasl.)

854

♦♦ v Promontoru ♦♦

Odlikovan izključno s častnimi diplomami.

Domače slovenske tvrdke

Posojilnice.
Ljudska posojilnica Miklošičeva cesta 8. — Glej inserat.
Vzajemno podporno društvo, Kongresni trg 19. — Glej inserat.
Razne tvrdke.
Jager Toni, trgovina ročnih del, Židovske ul. 5.
Kollmann Fran, zaloga porcelana in steklenine Mestni trg.
Josip Košmerl prva jugoslovanska tvor- nica drož priporoča svoje izborne droži (kvas).
Lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven ro- tova.
Mencinger T., trgovina s spec. blagom in delikatesam. Sv. Petra cesta št. 37. in 42.
Obrtno pomožno društvo Kongresni trg št. 4.
Pristou Filip, slikar za napise, črke in grbe, Prešernova ul. 50.
Restavracija pri „Zajcu“ Ljubljana, Sodna nlica 6, nasproti justične palače!
Zorec Franc, trgovina z mešanim blagom in moko, Sv. Petra cesta 21.
Zorec Franc, trgovina z meš. blagom, manufak- turo, potreb. za šivilje, Sv. Martina c. 23.
Zibert A., največja zaloga čevljev domačega iz- delka, Prešernove ulice.

Kdor hoče platno imeti dobro
S pristno barvno za obleke in srajce, kanafas, laneno in bombažasto, šipkast, krizet, gradl, barhant, damsko bla- go, žepne robce, brisače itd., naj piše po vzorce zastoj in franko od tvrdke
S
Jaroslav Marek ročna tkalnica v Bystrém pri Novem Mestu na Met.-Češko.
40 mtr. ostankov za K 16.—. Po povzetju franko.

Proda se radi bolezn zelo lepo
posestvo na Štajerskem
z gostilno in trgovino tik župnijske cer- kve na okrajni cesti, tričetrt ure od želez- niške postaje. — Dogovori pod „S. K.“ na upravnishvo „Slovenca“. 815 6—1

Odvetniška pisarna
dr. Frana Brnčiča in dr. Mateja Pretnerja v Trstu via Nuova 13/II sprejme izurjenega 873 3—1

stenografa
veščega slovensko-nemške stenogra- fije. Strojepisci imajo prednost.

Iz šolske drevesnice o Smihelu
pri Nadanjem selu se proda okrog
1000 lepih drevesc
jablan in hrušk. Cena po dogovoru.
Krajni šolski svet v Smihelu pri Nadanjem selu
833 pošta: Št. Peter na Krasu. 2—1

Sukneno in moderno blago
za moške obleke
v največji izbiri priporoča po ugodni ceni
R. Miklauc
Ljubljana, Stritarjeva (Spitalska) ulica 5.
Obstoj tvrdke čez 40 let!

Kašelj
Kaiserjeve karamelle za prsa s tremi jelkami.
5500 notarijelno potrjenih spričeval o dobri kakovosti. Zavoji 20 in 40 vin, skatitica 60 vin, dobivajo se v Ljubljani: Lekarna pri „Orlu“, Rih. Sušnik, dežins lekarna pri „Mariji Pomagaj“, M. Leustek: Ubald pl. Trnkoczy, G. Piccoli, pri „Kroni“ A. Bohinc; I. Guricic, Metlika, A. Roblek, Radovljica, D. Pirc, Idrija, H. Brili, Litija, E. Bardich, Sk. Loka, H. Roblek, Trzin, K. Andrianič in I. Bergmann, Novomesto, K. Savnik, Kranj, J. Močnik, Kamnik, C. Huss, Vipava, Mr. Ph. E. Koželj Jesenice.

KOŽE!
Vseh vrst, kakor goveje, telečje, ovčje, jagnjetove, kozli- čeve, itd. kupuje po najvišjih cenah.
849
Jos. Presker
Ljubljana, Poljanska cesta št. 60.

Velikansko izber
pomladnih in letnih oblačil
priporoča tvrdka
A. Kunc, Ljubljana, Dvorni trg št. 3.
Najnižje stalne cene!

Hiša
z malim vrtom in gospodar- skim poslopjem poleg ceste, blizu župne cerkve se proda Pojasnila daje Karol Lavrič v Žužemberku. 747 1

Mlad gostilničar
želi vzeti **gostilno na račun ali v najem**, če je treba takoj; zmožen je tudi voditi godbo in petje. Ponudbe na upravo tega lista pod »Spreten gostilničar, M. L. S.« 816 5—1

P. n.
Vljudno naznanjam slavn. občinstvu mesta Kranj in okolice, da otvorim v **Kranju št. 170** z dnem 1. aprila t. l.
sedlarsko, tapetniško in pleskarsko delavnico.
Delo se bo izvrševalo točno in ceno. — Slavnemu občin- stvu se najvljudneje priporoča
Peter Koban,
sedlar, tapetnik in pleskar.

Lepa prilika!
Naprodaj je eno najlepših posestev (letovišče) v ljubljanski okolici,
obstoječe iz 30 oralov njiv, travnikov in gozda.
Lepa enonadstropna gosposka hiša s 5 parketiranimi sobami v I. nadstropju. V pritličju lepi gostilniški prostori z **dobroznano gostilno**, pred hišo lep senčnat vrt, nadalje sadni vrt in vrt za zelenjavo.
Novo moderno gospodarsko poslopje.
Dobrodoča vinska trgovina s krasnimi kletmi.
Vpeljana zaloga piva z novimi ameriškimi ledenicami.
Hiša in vrt imata acetilensko razsvetljavo.
Posestvo je pripravno tudi za mlekarstvo, ker je blizu mesta Ljubljane.
Vprašanja glede kraja, cene in drugih pogojev naj se blagovolijo naslavljati:
Ljubljana, poštni predal 101. 856 (2—1)
Posredovalci izključeni.

POSESTVO
z gostilno in pekarno se proda v slo- venski vasi na Koroškem. — Več pove upravnishvo „Mira“ v Celovcu. 874 4—1
Lep zaslužek
doseže lahko vsakdo na brzopletnem stroju »Ilirija«; oddaljenost ni zapreka. Navodila 874 in prospekte pošilja vsakomur 4-1
Domača pletilna industrija na stroje v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 44.
POZOR!
Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko „UNION“ ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri **Fr. Cudnu** urarju in trgovcu v Ljubljani delničar in zastopnik švi- car.kih tovarn „Unio.“ v Bielu in Genovi.
700 **Mizani, prstani, briljanti.** (1)
Svetovnoznano najfinije blago po ajnižjih cenah.

Gospodarsko in konsumno društvo
Korte-P. Portorose, Istra
se priporoča p. n. gostilničarjem, zasebnikom in zadrugam, da se obrnejo v slučaju potrebe **vina** do istega. Razpolaga z več kot 1000 hl pristnega pridelka svo- jih članov, najboljše kakovosti in to: bela, svetlo in temno rudeča vina. Na zahtevo se pošlje vzorce. Pogoji: Kupec pošlje lastno posodo franko na železniško postajo Portorose. Cena: Franko postavljeno na žel. postajo Portorose 26 do 30 K za svetlo ali temnorudeča, 28 do 32 K za bela vina. Denar je vpslati naprej, sicer se vino pošlje po povzetju. Kdor naroči, ostane naš stalen odjemalec.
279 **Načelstvo.**
Za takojšnji nastop službe se išče spretnega
mlekarja
Verziran mora biti v vseh strokah mlekar- stva, lepega in npravnega vedenja. — Naslov pri upravnishvu tega lista. 846 2—1

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši kako- vosti slavnemu občinstvu in preč. duhovščini
Josip Vidmar v Ljubljani
Pred Skofljo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4. 3634 **Popravila točno in ceno.** 52 1

Več dobrih
zidarjev in delavcev
proti dobri plači, dobi trajno delo pri
788 **g. Ivanu Ogrin** 3-1
zidarskemu mojstru v Ljubljani.

Jajca za valenje
čistokrvnih velikanskih črnih »Langšan« kokoši, izvrstnih jajčaric ducat K 360 Tudi imam 5 čistokrvnih, 1 leto starih pet- lelinov gornje pasme naprodaj. **Henrik** 621 **Franzl**, Ljubljana, Privoz 10. 5—1
FOTOGRAF.
Priden mladenič, poštenega značaja, samouk-fotograf **želi službe** pri kakem fo- tografu kot pomočnik. V začetku tudi z manjšo plačo. Zna tudi retuširati. Službo lahko na- stopi takoj ali pozneje.
Ponudbe pod šifro „Fotograf“ pošta Vič pri Ljubljani, poštno ležeče. 782 3—1